

Dz.U.2007.38.249

2010-01-01	zm.	Dz.U.2009.224.1806	§ 1
2010-03-31	zm.	Dz.U.2010.40.232	§ 1
2010-12-06	zm.wyn.z	Dz.U.2010.229.1503	ogólne
2012-01-13	zm.	Dz.U.2012.48	§ 1

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI**

z dnia 23 lutego 2007 r.

Regulamin urzędowania sądów powszechnych

(Dz. U. z dnia 2 marca 2007 r.)

Na podstawie art. 41 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

DZIAŁ I**Przepisy wstępne**

§ 1. Rozporządzenie określa wewnętrzną organizację, porządek i czas urzędowania sądów powszechnych, zwanych dalej "sądami", porządek czynności podejmowanych w sądach, wykonywania zadań przez sędziów pełniących funkcje kierownicze, tok czynności administracyjnych w sprawach należących do właściwości sądów oraz szczegółowe warunki udostępniania pomieszczeń dla uczestników postępowania, świadków i innych osób przebywających w sądach.

DZIAŁ II**Organizacja sądów****Rozdział 1****Nazwy sądów**

§ 2. 1. Nazwę sądu apelacyjnego, okręgowego i rejonowego ustala się zgodnie z nazwą miejscowości stanowiącej jego siedzibę.

2. Jeżeli dwa lub więcej sądów rejonowych ma tę samą siedzibę, nazwy sądów dla poszczególnych dzielnic uzupełnia się przez wskazanie zakresu ich właściwości terytorialnej.

3. Nazwę sądu funkcjonującego w tymczasowej siedzibie uzupełnia się przez dodanie wyrazów: "z tymczasową siedzibą w ...".

§ 3. 1. Ośrodki zamiejscowe sądów okręgowych oraz wydziały zamiejscowe sądów okręgowych i sądów rejonowych używają nazwy sądu z dodaniem odpowiednio wyrazów: "Ośrodek Zamiejscowy w ..."; "Wydział Zamiejscowy w ...".

2. Działające w sądach rejonowych, jako wydziały lub wydziały zamiejscowe, sądy grodzkie używają nazwy sądu z dodaniem wyrazów "Sąd Grodzki w ...".

§ 4. Nazwy sądów, ustalone w sposób określony w § 2 i 3, używane są w pieczęciach urzędowych, w orzeczeniach i dokumentach wydawanych przez sąd oraz umieszczane na aktach spraw rozpatrywanych w danym sądzie i na pismach wychodzących z sądu.

§ 5. W orzeczeniach, na aktach spraw sądowych oraz na pismach wychodzących z poszczególnych wydziałów sądu, oprócz sygnatury akt i nazwy sądu, podaje się również nazwę wydziału.

Rozdział 2

Urządzenia zewnętrzne i wewnętrzne sądu

§ 6. 1. Na zewnątrz budynku, w którym mieści się sąd, umieszcza się w widocznym miejscu tablicę z nazwą sądu oraz godłem państwowym. Na tablicy nie wskazuje się siedziby sądu.

2. Jeżeli w budynku mieści się więcej niż jeden sąd, każdemu z sądów powinna odpowiadać odrębna tablica z napisem określonym w ust. 1.

3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się do wydziałów rodzinnych i nieletnich (sądów rodzinnych), wydziałów pracy (sądów pracy), wydziałów ubezpieczeń społecznych (sądów ubezpieczeń społecznych), wydziałów gospodarczych (sądów gospodarczych) oraz sądów grodzkich (wydziałów grodzkich).

§ 7. Na budynkach, w których mieszczą się tymczasowe siedziby oraz ośrodki i wydziały zamiejscowe sądów, napis na zewnątrz gmachu sądowego powinien wskazywać stałą siedzibę sądu oraz jego siedzibę tymczasową lub odpowiednio - siedzibę ośrodka lub wydziału zamiejscowego.

§ 8. 1. Wewnątrz budynku, przy wejściu do pomieszczeń sądowych, umieszcza się tablicę informacyjną, wskazującą pełne nazwy wydziałów i innych komórek organizacyjnych sądu oraz oznaczenia numerów pomieszczeń, w których mieści się każda z tych komórek.

2. Na tablicy informacyjnej podaje się godziny przyjęć interesantów.

3. Treść tablic informacyjnych w sądach rejonowych powinna zawierać ponadto informacje o komorniku (komornikach) przy danym sądzie, ze wskazaniem jego siedziby, terytorialnego zakresu działania i godzin przyjmowania interesantów. W sądach, przy których działa więcej niż pięciu komorników, informacje te są udostępniane w oddziale administracyjnym sądu, o czym zamieszcza się wskazówkę na tablicy informacyjnej.

§ 9. Wewnątrz budynku, w widocznym i ogólnie dostępnym miejscu, umieszcza się tablicę ogłoszeń.

§ 10. 1. W sali rozpraw część przeznaczona dla publiczności powinna być oddzielona od części, w której znajduje się stół sędziowski oraz miejsca dla osób uczestniczących w rozprawie.

2. Obok sali rozpraw wydziela się pomieszczenie przeznaczone na pokój narad.

3. W każdym sądzie, przy salach rozpraw, wydziela się pomieszczenie dla świadków oraz odrębne, odpowiednio zabezpieczone pomieszczenie dla doprowadzonych do sądu osób pozbawionych wolności, a w miarę możliwości również pomieszczenie dla pokrzywdzonych.

Rozdział 3

Pieczenie urzędowe. Znaki opłaty sądowej

§ 11. 1. Sądy i prezesi sądów używają pieczęci urzędowych z nazwą sądu i wizerunkiem orła określonym w ustawie z dnia 31 stycznia 1980 r. o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o pieczęciach państwowych (Dz. U. z 2005 r. Nr 235, poz. 2000 oraz z 2006 r. Nr 220, poz. 1600).

2. Poszczególne wydziały sądu mogą używać osobnych egzemplarzy pieczęci. Pieczęcie urzędowe o jednakowej treści są oznaczone numerami rozpoznawczymi umieszczonymi w otoku pieczęci.

3. Kontrolę wydanych pieczęci prowadzi prezes sądu.

4. Za przechowywanie i używanie pieczęci wydanych do użytku wydziałów odpowiadają kierownicy sekretariatów tych wydziałów.

§ 12. 1. Wykonywanie czynności związanych ze zlecaniem druku i dystrybucją znaków opłaty sądowej dla wszystkich sądów Minister Sprawiedliwości powierza jednemu sądowi.

2. Inne zadania z zakresu gospodarki znakami opłaty sądowej wykonują sądy.

Rozdział 4

Wewnętrzna struktura organizacyjna sądów

§ 13. 1. Liczba wydziałów w sądzie jest uzależniona od liczby i rodzaju spraw należących do właściwości sądu oraz limitu etatów sędziów i asesorów sądowych, zwanego dalej "limitem etatów sędziowskich", i liczby referendarzy sądowych. W sądzie okręgowym o znacznym obszarze właściwości mogą być utworzone odrębne wydziały dla rozpoznawania spraw w pierwszej i drugiej instancji w pionie cywilnym, karnym, pracy oraz ubezpieczeń społecznych, a w sądzie rejonowym dodatkowe wydziały cywilne, karne, rodzinne i nieletnich, pracy i ubezpieczeń społecznych, gospodarcze, ksiąg wieczystych oraz jako wydziały - sądy grodzkie.

2. Liczba sędziów lub referendarzy sądowych tworzonego wydziału nie powinna być mniejsza niż 5 sędziów lub referendarzy sądowych, łącznie z przewodniczącym.

§ 14. 1. W sądzie apelacyjnym do wykonywania czynności nadzoru nad działalnością administracyjną sądów tworzy się wydział wizytacji.

2. Obowiązki przewodniczącego wydziału wizytacji może pełnić prezes lub wiceprezes sądu.

§ 15. 1. W sądzie okręgowym do wykonywania czynności nadzoru nad działalnością administracyjną sądów może być utworzony wydział wizytacji lub referat do spraw wizytacji.

2. Obowiązki przewodniczącego wydziału wizytacji lub kierownika referatu do spraw wizytacji pełni prezes lub wiceprezes sądu.

§ 16. 1. Poszczególne wydziały sądu oznacza się kolejnymi liczbami rzymskimi.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do zespołów kuratorskiej służby sądowej.

§ 17. W zarządzeniu Ministra Sprawiedliwości o utworzeniu w sądzie apelacyjnym, okręgowym lub rejonowym innego wydziału niż wymienione w art. 12, 16 i 18 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych, zwanej dalej "ustawą", określa się jego nazwę i zakres spraw przekazanych temu wydziałowi.

§ 18. 1. Jeżeli liczba spraw określonego rodzaju jest znaczna i ulega systematycznemu wzrostowi, a ponadto istnieją odpowiednie warunki kadrowe i lokalowe, w ramach wydziałów mogą być tworzone sekcje.

2. Do pełnienia obowiązków kierownika sekcji prezes sądu wyznacza jednego z sędziów orzekających w wydziale.

3. W ramach sekretariatu wydziału może zostać wyodrębniona sekcja dla wykonywania czynności w określonych rodzajach spraw, jeżeli liczba sędziów orzekających w wydziale nie uzasadnia wydzielenia sekcji, a warunki organizacyjne za tym przemawiają.

4. Sekcje, o których mowa w ust. 1 i 3, tworzy w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości prezes sądu apelacyjnego, przy czym w wydziałach sądu okręgowego i sądów rejonowych z obszaru właściwości sądu okręgowego - na uzasadniony wniosek prezesa sądu okręgowego.

§ 19. 1. W sądach apelacyjnych i okręgowych prezesi tych sądów nie pełnią funkcji przewodniczącego wydziału, z wyjątkiem przypadków, o których mowa w § 14 ust. 2 i § 15 ust. 2.

2. Wiceprezesi sądów apelacyjnych mogą pełnić funkcję przewodniczącego wydziału.

3. Wiceprezesi sądów okręgowych mogą pełnić funkcję przewodniczącego wydziału, a w sądach o limicie etatów sędziowskich do 50 pełnią funkcję przewodniczącego wydziału.

4. Prezesi sądów rejonowych mogą pełnić funkcję przewodniczącego wydziału, a w sądach o limicie etatów sędziowskich do 15 pełnią funkcję przewodniczącego wydziału.

5. Wiceprezesi sądów rejonowych mogą pełnić funkcję przewodniczącego wydziału, a w sądach o limicie etatów sędziowskich do 35 pełnią funkcję przewodniczącego wydziału.

§ 20. 1. Każdy wydział w sądzie posiada sekretariat.

2. Sekretariatem wydziału kieruje kierownik sekretariatu.

§ 21. Czynności z zakresu administracji sądowej mające na celu zapewnienie warunków do realizacji podstawowej działalności sądów są wykonywane w oddziałach i innych wydzielonych komórkach

organizacyjnych sądów.

§ 22. 1. W sądzie apelacyjnym tworzy się oddziały: administracyjny, kadr, finansowy oraz gospodarczy.

2. Prezes sądu apelacyjnego, w uzgodnieniu z Ministrem Sprawiedliwości, może utworzyć oddział informatyczny lub w ramach oddziału administracyjnego - sekcję informatyczną, jeżeli jest to uzasadnione potrzebami sądu.

§ 23. 1. W sądzie okręgowym tworzy się oddziały: administracyjny, kadr, finansowy, gospodarczy oraz informatyczny.

2. W sądzie okręgowym o limicie etatów sędziowskich poniżej 40 oddziały: administracyjny, kadr i informatyczny łączy się w oddział administracyjny, a oddziały finansowy i gospodarczy - w oddział finansowy.

§ 24. W sądach apelacyjnych i okręgowych w ramach oddziału administracyjnego mogą być tworzone zespoły do spraw analiz i organizacji pracy.

§ 25. 1. W sądzie rejonowym o limicie etatów sędziowskich powyżej 31 tworzy się oddziały: administracyjny, kadr, finansowy oraz gospodarczy.

2. W sądzie rejonowym o limicie etatów sędziowskich powyżej 50 tworzy się ponadto oddział informatyczny.

3. W sądzie rejonowym o limicie etatów sędziowskich od 11 do 30 oddziały administracyjny i kadr łączy się w oddział administracyjny, a oddziały finansowy i gospodarczy - w oddział finansowy.

4. W sądzie rejonowym o limicie etatów sędziowskich do 10 tworzy się tylko oddział administracyjny.

5. W sądzie rejonowym o limicie etatów sędziowskich powyżej 10, w zależności od rozmiaru zadań, prezes sądu okręgowego w uzgodnieniu z Ministrem Sprawiedliwości może utworzyć oddział informatyczny lub w ramach oddziału administracyjnego - sekcję informatyczną.

§ 26. 1. Oddziały: administracyjny, kadr i informatyczny podlegają prezesowi sądu.

2. Oddziały: finansowy i gospodarczy podlegają dyrektorowi sądu, a w sądzie rejonowym, w którym powołano kierownika finansowego - kierownikowi finansowemu.

§ 27. W sądzie okręgowym o limicie etatów sędziowskich powyżej 40, w ramach oddziału administracyjnego, może zostać utworzona sekcja do spraw ochrony informacji niejawnych.

§ 28. W sądzie, ze szczególnych względów, uzasadnionych potrzebami sądu, mogą być tworzone oddziały lub sekcje inne niż wymienione w § 22, 23, 25 i 27.

§ 29. 1. W sądach apelacyjnych i okręgowych do przeprowadzania audytu wewnętrznego zatrudnia się audytorów wewnętrznych, wykonujących zadania określone w ustawie z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104, z późn. zm.²⁾), zwanej dalej "ustawą o finansach publicznych".

2. Audytor wewnętrzny podlega bezpośrednio dyrektorowi sądu, który zapewnia mu organizacyjną odrębność oraz warunki do wykonywania zadań.

3. Szczegółowe zadania audytorów wewnętrznych określają przepisy o finansach publicznych.

§ 30. 1. Zadania związane ze współpracą sądu ze środkami masowego przekazu wykonuje prezes lub wiceprezes sądu.

2. W sądzie apelacyjnym i okręgowym do wykonywania zadań, o których mowa w ust. 1, może być powołany rzecznik prasowy.

3. W zakresie działalności informacyjnej rzecznik prasowy podlega bezpośrednio prezesowi sądu.

§ 31. 1. Kierownik sekretariatu wydziału lub inny upoważniony przez niego pracownik sekretariatu mogą udzielać telefonicznie informacji o sprawie rozpoznawanej w wydziale, po uprzednim podaniu danych osobowych strony lub uczestnika postępowania albo sygnatury akt sprawy.

2. Informacja o firmie przedsiębiorcy będącego stroną postępowania nie podlega ograniczeniom.

3. Przedmiotem informacji udzielanych telefonicznie mogą być w szczególności:

- 1) sygnatura akt sprawy;
- 2) terminy posiedzeń i rozpraw;
- 3) data rozstrzygnięcia, którego dotyczy zapytanie;
- 4) czynności dotyczące postępowania międzyinstancyjnego.

Rozdział 5

Czynności prezesa, wiceprezesa, dyrektora oraz kierownika finansowego sądu

§ 32. 1. Czynności prezesa sądu w zakresie administracji sądowej obejmują w szczególności:

- 1) zapewnienie odpowiedniej obsady kadrowej;
- 2) zapewnienie właściwej organizacji pracy sądu;
- 3) analizę obciążenia sędziów i referendarzy sądowych w poszczególnych pionach i wydziałach;
- 4) zapewnienie bezpieczeństwa funkcjonowania sądu, z uwzględnieniem § 40;
- 5) zapewnienie sprawnego przekazania akt spraw sądowych, pism sądowych oraz innych dokumentów do innego sądu w przypadku zmiany obszaru właściwości;
- 6) informowanie sędziów, referendarzy sądowych, urzędników i innych pracowników sądowych o ustalonych przez kolegium sądu zasadach podziału czynności oraz przydziału spraw poszczególnym sędziom i referendarzom sądowym;
- 7) dbałość o sprawne wykonywanie obowiązków przez sędziów, referendarzy sądowych, urzędników i innych pracowników sądowych oraz kulturę pracy;
- 8) prowadzenie wykazów służbowych sędziów i referendarzy sądowych oraz dokonywanie okresowych ocen kwalifikacyjnych pracowników sądowych;
- 9) dbałość o przestrzeganie właściwej jakości i terminowości sporządzania sprawozdań i innych dokumentów statystycznych;
- 10) organizację szkoleń pracowników sądowych, ławników i kuratorów;
- 11) rozpatrywanie skarg i wniosków dotyczących pracy sądu oraz przyjmowanie interesantów;
- 12) ustalenie sposobu korzystania z list ławników przez poszczególne wydziały sądu, zapewniającego możliwie równomierny ich udział w rozprawach, a także prowadzenie ewidencji udziału w nich ławników;
- 13) podejmowanie decyzji w sprawach bieżących, związanych ze sprawnym funkcjonowaniem sądu.

2. W sądach rejonowych, w których nie powołano kierownika finansowego sądu, do czynności prezesa sądu należy ponadto:

- 1) wykonywanie czynności związanych z gospodarką finansową sądu;
- 2) zarząd obiektami sądowymi.

3. W zakresie czynności, o których mowa w ust. 2, prezes sądu rejonowego podlega dyrektorowi sądu okręgowego.

4. Prezes sądu może powierzyć wykonywanie czynności określonych w ust. 1 i 2 wiceprezesom sądu.

§ 33. Do czynności prezesa sądu apelacyjnego należy ponadto:

- 1) opracowywanie propozycji dotyczących stanu zatrudnienia w obszarze właściwości sądu apelacyjnego;
- 2) sprawy kadrowe, niezastrzeżone do wyłącznej kompetencji Ministra Sprawiedliwości dotyczące pracowników sądu apelacyjnego;
- 3) opiniowanie wniosków prezesów sądów okręgowych w zakresie potrzeb etatowych podległych im jednostek organizacyjnych;
- 4) przedstawianie Rzecznikowi Praw Obywatelskich, na jego żądanie, informacji o stanie sprawy prowadzonej w sądzie apelacyjnym lub w sądzie okręgowym albo rejonowym z obszaru właściwości sądu apelacyjnego;
- 5) analiza danych w zakresie obciążenia podległych sądów.

§ 34. Do czynności wykonywanych przez prezesa sądu okręgowego, poza czynnościami, określonymi w § 32 ust. 1, należy:

- 1) zarządzanie zasobami ludzkimi w sądzie okręgowym oraz opiniowanie wniosków prezesów

- podległych sądów rejonowych w zakresie potrzeb etatowych;
- 2) prowadzenie ewidencji biegłych sądowych oraz listy kandydatów na syndyków upadłości i kandydatów na kuratorów w sprawach rejestrowych, kandydatów na zarządców przymusowych oraz odrębnych ewidencji mediatorów w sprawach cywilnych, gospodarczych, karnych i nieletnich;
  - 3) przedstawianie Rzecznikowi Praw Obywatelskich, na jego żądanie, informacji o stanie sprawy prowadzonej w sądzie okręgowym lub w sądzie rejonowym z obszaru właściwości sądu okręgowego;
  - 4) analiza obciążenia sędziów i referendarzy sądowych w podległych sądach.

§ 35. Kierownik ośrodka lub przewodniczący wydziału zamiejscowego sądu okręgowego lub wydziału zamiejscowego sądu rejonowego wykonuje czynności z zakresu administracji zlecone przez prezesa właściwego sądu.

§ 36. Prezes sądu apelacyjnego oraz prezes sądu okręgowego zawiadamia, w formie pisemnej, Ministra Sprawiedliwości o wydaniu ważniejszych zarządzeń z zakresu administracji sądu, w terminie nie dłuższym niż 14 dni od daty ich wydania.

§ 37. 1. Prezes sądu apelacyjnego, okręgowego i rejonowego, a także przewodniczący wydziału i kierownik sekcji, przed zakończeniem sprawowania funkcji, przekazują osobie powołanej do pełnienia jednej z wymienionych funkcji, w formie pisemnej, informację o stanie jednostek organizacyjnych sądu, którym zarządzali.

2. Informacja powinna dotyczyć przede wszystkim spraw niezakończonych oraz dokumentacji będącej w dyspozycji osoby dotychczas pełniącej daną funkcję.

3. Na żądanie przyjmującego informację, o której mowa w ust. 1, osoba dotychczas pełniąca daną funkcję uzupełnia tę informację.

§ 38. 1. Dyrektor sądu apelacyjnego, sądu okręgowego oraz kierownik finansowy w sądzie rejonowym wykonują czynności z zakresu gospodarki znakami opłaty sądowej.

2. W sądach rejonowych, w których nie powołano kierownika finansowego, za właściwe wykonywanie czynności z zakresu gospodarki znakami opłaty sądowej odpowiada prezes sądu rejonowego.

§ 39. Szczegółowe zadania dyrektora sądu apelacyjnego, dyrektora sądu okręgowego i kierownika finansowego w sądzie rejonowym, w zakresie prowadzenia gospodarki finansowej i działalności inwestycyjnej sądów powszechnych, a także zasady i tryb pobierania i uiszczania opłat sądowych znakami opłaty sądowej, określają odrębne przepisy.

§ 40. Dyrektor sądu apelacyjnego i sądu okręgowego oraz kierownik finansowy w sądzie rejonowym, a w sądzie rejonowym, w którym nie powołano kierownika finansowego - prezes tego sądu, odpowiadają za przestrzeganie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy oraz przepisów przeciwpożarowych, a ponadto za zarząd oraz przestrzeganie zasad ochrony i bezpieczeństwa obiektów sądowych stosownie do obowiązujących przepisów w tym zakresie.

Rozdział 6

Czynności związane z tworzeniem i znoszeniem sądów lub zmianą obszaru właściwości

§ 41. 1. W razie zniesienia sądu, prezes sądu nadzrędnego, a w przypadku zniesienia sądu apelacyjnego - Minister Sprawiedliwości, zarządza niezwłoczne przekazanie akt spraw sądowych i innych dokumentów właściwemu sądowi.

2. Przekazanie akt i dokumentów, o których mowa w ust. 1, następuje w drodze protokołu zdawczo-odbiorczego, który powinien zawierać w szczególności: datę przekazania, oznaczenie i podpisy osób przekazującej i przyjmującej oraz sygnatury przekazywanych akt i dokumentów.

3. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio w razie zniesienia lub podziału wydziałów, z tym że przekazanie akt i dokumentów następuje, na zarządzenie prezesa właściwego sądu, pomiędzy przewodniczącymi wydziałów.

§ 42. Jeżeli w wyniku zmian organizacyjnych nastąpiła zmiana obszaru właściwości sądu, prezes

tego sądu niezwłocznie zarządza dokonanie przez przewodniczących właściwych wydziałów przeglądu akt w celu ustalenia spraw, w których nastąpiła zmiana właściwości miejscowej, oraz podjęcie czynności administracyjnych niezbędnych do ich przekazania.

§ 43. Sprawy rozpoznawane na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.³⁾), zwanej dalej "K.p.c.", niezależnie od daty wpływu do sądu i etapu rozpoznawania, przekazywane są do sądu właściwego według nowych przepisów.

§ 44. 1. Sprawy rozpoznawane na podstawie przepisów ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.⁴⁾), zwanej dalej "K.p.k.", w których w dniu wejścia w życie przepisów o zmianie właściwości nie rozpoczęto rozprawy głównej, przekazywane są do sądu właściwego według nowych przepisów.

2. Sprawy, w których postępowanie zostało zawieszona, mimo zmiany właściwości miejscowej sądu, podlegają rozpoznaniu przez sąd właściwy według dotychczasowych przepisów.

Rozdział 7

Czas urzędowania, urlopy

§ 45. 1. Prezes sądu ustala godziny urzędowania sądu i godziny przyjęć interesantów.

2. W razie potrzeby prezes sądu może zarządzić dwuzmianowy system urzędowania sądu.

3. Godziny urzędowania sądów dla rozpoznawania spraw w postępowaniu przyspieszonym oraz godziny urzędowania punktów informacyjnych Biura Informacyjnego Krajowego Rejestru Karnego działających przy sądach, w celu zapewnienia dostępu do danych zgromadzonych w Krajowym Rejestrze Karnym w związku z rozpoznawaniem spraw w postępowaniu przyspieszonym, określają § 330-332.

4. Sekretariaty sądowe przyjmują interesantów co najmniej przez 6 godzin w czasie urzędowania sądu, a w każdy poniedziałek do godz. 18⁰⁰. Interesanci przyjmowani są w kolejności zgłaszania się do sekretariatu.

5. Przepis ust. 4 stosuje się do punktów informacyjnych Biura Informacyjnego Krajowego Rejestru Karnego działających przy sądach, oddziałów Centralnej Informacji Krajowego Rejestru Sądowego, ekspozytur centralnej informacji o zastawach rejestrowych oraz ekspozytur Centralnej Informacji Ksiąg Wieczystych.

6. Prezes sądu, wiceprezes, a także inne osoby pełniące funkcje lub osoby wyznaczone przez prezesa sądu, w godzinach urzędowania sądu powinny przebywać w siedzibie sądu.

7. Kasy sądowe są czynne w godzinach urzędowania sądu, z wyłączeniem czasu niezbędnego do dokonania rozliczeń księgowych.

§ 46. 1. Wyznaczanie sesji sądowych w okresie od dnia 1 lipca do dnia 31 sierpnia może być czasowo ograniczone do rozpoznawania spraw pilnych. Prezesi sądów okręgowych, za zgodą właściwego prezesa sądu apelacyjnego, po zasięgnięciu opinii właściwych prokuratorów, ustalą dokładny okres ograniczenia wyznaczania sesji sądowych, mając na uwadze warunki lokalne oraz potrzebę zapewnienia niezbędnej sprawności postępowania i załatwiania wpływających spraw.

2. Czas przerwy w poszczególnych sądach nie może być dłuższy niż 4 tygodnie.

3. Czasowe ograniczenie wyznaczania sesji sądowych w okresie, o którym mowa w ust. 1, może być ustalone też w sądzie apelacyjnym.

4. Za sprawy pilne uważa się w szczególności:

- 1) sprawy w przedmiocie zastosowania tymczasowego aresztowania, sprawy osób tymczasowo aresztowanych i pozbawionych wolności oraz zatrzymanych, a także sprawy, w których orzeczono środek zabezpieczający, sprawy z postępowania przyspieszonego oraz te, w których zbliża się termin, z jakim ustaje karalność czynu;
- 2) wnioski o wydanie zarządzeń tymczasowych oraz wnioski o nadanie klauzuli wykonalności;
- 3) sprawy o ustalenie kontaktów z dziećmi, o odebranie osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką, zarządzenia wydawane w trybie art. 109 § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. Nr 9, poz. 59, z późn. zm.⁵⁾), zwanej dalej "K.r.o.", sprawy, o których mowa w ustawie z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. Nr 111,

poz. 535, z późn. zm.⁶⁾), sprawy dotyczące umieszczenia nieletniego w schronisku dla nieletnich, pilne czynności z zakresu postępowania wykonawczego w sprawach rodzinnych i nieletnich oraz z zakresu postępowania wyjaśniającego w sprawach nieletnich;

- 4) sprawy z zakresu prawa pracy z powództwa pracownika oraz z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych;
- 5) skargi na czynności komornika;
- 6) sprawy o naruszenie posiadania;
- 7) sprawy z powództwa i przeciwko syndykowi masy upadłości.

5. W przypadku wystąpienia znacznych zaległości w rozpoznawaniu spraw w danym sądzie, prezes sądu apelacyjnego może nie wyrazić zgody na czasowe ograniczenie wyznaczenia sesji sądowych.

§ 47. 1. Sędziom i innym pracownikom sądowym urlopu udziela prezes sądu.

2. Prezesom sądów apelacyjnych urlopu udziela Minister Sprawiedliwości, prezesom sądów okręgowych - prezes sądu apelacyjnego, a prezesom sądów rejonowych - prezes sądu okręgowego.

DZIAŁ III

Czynności sądów apelacyjnych, okręgowych i rejonowych

Rozdział 1

Przepisy wspólne dla wszystkich rodzajów spraw

§ 48. 1. Sprawy rozpoznawane są według kolejności ich wpływu do sądu, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej.

2. Poza kolejnością, określoną w ust. 1, na terminy rozpraw należy kierować sprawy osób tymczasowo aresztowanych i pozbawionych wolności oraz sprawy zagrożone przedawnieniem karalności czynów.

3. W szczególnie uzasadnionych wypadkach przewodniczący wydziału może zarządzić rozpoznanie sprawy lub spraw poszczególnych kategorii poza kolejnością określoną w ust. 1.

§ 49. 1. Przewodniczący wydziału przydziela sprawy sędziom i referendarzom sądowym, zgodnie z zasadami określonymi w ustawie, w sposób wskazany przez kolegium sądu okręgowego. Sprawozdawcę w kolejnych sprawach przewodniczący wydziału wyznacza według alfabetycznej listy sędziów danego wydziału, uwzględniając stan referatów poszczególnych sędziów, w tym rodzaj i ciężar gatunkowy poszczególnych spraw, celem równomiernego obciążenia sędziów.

2. Przewodniczący wydziału może wyznaczyć sędziego sprawozdawcę w kolejnych sprawach, odstępując od kolejności z alfabetycznej listy sędziów, jeżeli sprawa, która ma być przydzielona, pozostaje w związku z inną sprawą z referatu danego sędziego.

3. Sposób przydzielania spraw sędziom w sprawach wpływających do wydziałów karnych sądów pierwszej instancji i sądów odwoławczych określają przepisy K.p.k.

§ 50. Przy rozdziale pracy pomiędzy sędziów przewodniczący wydziału przestrzega zasady niezmienności składu orzekającego w toku załatwiania sprawy, a w szczególności, aby zmiana sędziego sprawozdawcy zachodziła tylko wyjątkowo.

§ 51. 1. Stronom postępowania, ich pełnomocnikom oraz innym osobom, uprawnionym na podstawie przepisów szczególnych, pracownicy sądu powinni w miarę potrzeby i możliwości udzielać niezbędnych informacji o toku postępowania w prowadzonych sprawach.

2. Od osób, o których mowa w ust. 1, można żądać złożenia pisma tylko wtedy, gdy wynika to z przepisów postępowania sądowego.

§ 52. 1. Pisma kierowane do organów, instytucji lub osób w sprawie udzielenia informacji dotyczących stron oraz nadesłania dokumentów i przedmiotów podpisuje przewodniczący wydziału lub sędzia, imieniem i nazwiskiem, potwierdzonymi pieczętą imienną.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy pism, których sporządzenie należy do kierownika sekretariatu.

§ 53. Jeżeli w toku czynności sądowych okaże się, że uzyskane informacje mogą stanowić podstawę do wszczęcia z urzędu sprawy przez sąd rodzinny lub wszczęcia postępowania w stosunku do osób uzależnionych od alkoholu, środków odurzających lub psychotropowych, sędzia jest obowiązany zawiadomić o tym niezwłocznie właściwy sąd rodzinny, właściwą gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych, właściwą poradnię wychowawczo-zawodową lub prokuratora.

§ 54. Jeżeli przy utworzeniu w sądzie rejonowym dwóch lub więcej wydziałów cywilnych, karnych, rodzinnych, gospodarczych, ksiąg wieczystych, pracy lub pracy i ubezpieczeń społecznych, zakres spraw przekazanych tym wydziałom określony został według części obszaru właściwości miejscowej sądu, podział spraw między tymi wydziałami następuje według zasad określonych w przepisach o właściwości miejscowej, z wyjątkiem przepisów K.p.c. o właściwości przemiennej.

§ 55. 1. Jeżeli pismo wszczynające postępowanie wpłynęło do wydziału, który nie jest właściwy w sprawie, przewodniczący wydziału, przed jego rejestracją w danym wydziale, zarządza niezwłoczne przekazanie pisma zgodnie z właściwością. O przekazaniu pisma do innego wydziału kierownik sekretariatu informuje biuro podawcze sądu.

2. W przypadkach budzących wątpliwości wydział właściwy do rozpoznania sprawy wyznacza prezes sądu.

§ 56. Wpływające do sądu skargi i wnioski, o których mowa w art. 227 i 241 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071, z późn. zm.⁷⁾), zwanej dalej "K.p.a.", załatwiane są zgodnie z przepisami działu VIII K.p.a. oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji przyjmowania i rozpatrywania skarg i wniosków (Dz. U. Nr 5, poz. 46).

Rozdział 2

Czynności przewodniczącego wydziału, przewodniczącego posiedzenia, sędziów i kierownika zespołu kuratorskiej służby sądowej

§ 57. Przewodniczący wydziału kieruje całokształtem pracy w wydziale w zakresie spraw sądowych, a w szczególności:

- 1) zaznajamia się z pismami wpływającymi do wydziału i bezzwłocznie wydaje co do nich odpowiednie zarządzenia, a pisma stanowiące skargi lub wnioski dotyczące postępowań sądowych i czynności podjętych przez sędziów przekazuje prezesowi sądu;
- 2) rozdziela pracę pomiędzy sędziów, według zasad ustalonych przez kolegium sądu, z uwzględnieniem § 49 i wyznacza przewodniczącego posiedzenia - jeżeli sam nie przewodniczy posiedzeniu, a w miarę potrzeby wyznacza również sędziego sprawozdawcę oraz członków składu orzekającego;
- 3) układa plan sesji (posiedzeń i rozpraw);
- 4) wyznacza terminy w poszczególnych sprawach i wydaje stosowne zarządzenia;
- 5) organizuje narady sędziów wydziału, w szczególności w celu przedstawienia zagadnień prawnych budzących wątpliwości, zagadnień, w których orzecznictwo wydziału jest niejednołite, oraz informuje o bieżącym orzecznictwie Sądu Najwyższego;
- 6) kontroluje zasadność odraczania i przerywania rozpraw i posiedzeń oraz bieg spraw, w których postępowanie jest przewlekłe;
- 7) w wydziałach, w których działają systemy informatyczne, współpracuje z pracownikiem do spraw informatyzacji w zakresie właściwego użytkowania tych systemów;
- 8) wykonuje czynności nadzorcze;
- 9) dba o przydzielanie sędziom asystentów sędziów, w szczególności sędziom rozpoznającym sprawy skomplikowane i wielowątkowe, oraz dba o właściwe obciążenie asystentów sędziów obowiązkami.

§ 58. Przewodniczący wydziału w sądzie pierwszej instancji zapewnia sprawny przebieg postępowania odwoławczego, aż do przedstawienia akt sprawy sądowi odwoławczemu. Po zwrocie akt zapoznaje się z orzeczeniami sądu odwoławczego i zarządza, aby z orzeczeniami tymi zapoznali się sędziowie, którzy wydali zaskarżone orzeczenie, a w razie gdy orzeczenie dotyczy zagadnienia prawnego,

w którym orzecznictwo było niejednolite - wszyscy sędziowie wydziału.

§ 59. Przewodniczący wydziału w sądzie drugiej instancji zapewnia sprawne kierowanie do rozpatrzenia zaskarżonych orzeczeń, a także, w przypadku wniesienia kasacji - sprawne wykonanie czynności z zakresu postępowania kasacyjnego, aż do przedstawienia akt Sądowi Najwyższemu lub załatwienia sprawy w inny sposób.

§ 60. 1. W razie nieprzybycia sędziego na posiedzenie, przewodniczący wydziału, kierując się względami celowości, zarządza wykonanie tej czynności przez innego sędziego albo odwołuje posiedzenie w sprawie. Jeżeli zachodzi potrzeba wyznaczenia sędziego z innego wydziału, przewodniczący zwraca się w tej sprawie do prezesa sądu.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do innych czynności sądowych, a także w razie nieprzybycia na posiedzenie ławnika.

§ 61. 1. Do zakresu czynności przewodniczącego posiedzenia należy w szczególności:

- 1) wydawanie zarządzeń w związku z przygotowaniem posiedzenia i zarządzeń w toku postępowania;
- 2) zapewnienie członkom składu orzekającego możliwości zapoznania się z aktami sprawy;
- 3) dbanie o punktualne rozpoczęcie posiedzenia oraz o niezwłoczne rozstrzygnięcie, złożonych na posiedzeniu, wniosków stron, a także wniosków o otwarcie rozprawy;
- 4) spowodowanie, aby protokół został podpisany, a akta zwrócone do sekretariatu bezpośrednio po zakończeniu posiedzenia, zaś w wyjątkowych wypadkach - najpóźniej w ciągu 3 dni po zakończeniu posiedzenia.

2. Przewodniczący posiedzenia sądu drugiej instancji zarządza odbycie narady wstępnej, jeżeli w sprawie występują skomplikowane zagadnienia faktyczne lub prawne.

3. W razie niezamieszczenia w orzeczeniu niezbędnych rozstrzygnięć co do dowodów rzeczowych, kosztów sądowych lub co do zaliczenia tymczasowego aresztowania, przewodniczący posiedzenia podejmuje niezwłocznie czynności zmierzające do wydania postanowienia w tym przedmiocie.

§ 62. Sędzia, przy pomocy asystenta sędziego i sekretarza sądowego, kontroluje bieg przydzielonych mu spraw, w tym terminowość wykonywania zarządzeń przez sekretariat wydziału.

§ 63. W ramach obowiązków, określonych w art. 41 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych (Dz. U. Nr 98, poz. 1071, z późn. zm.⁸⁾), kierownik zespołu kuratorskiej służby sądowej między innymi wykonuje następujące czynności:

- 1) przyjmowanie orzeczeń i pism wpływających do zespołu oraz rozdzielanie pracy między kuratorów, z uwzględnieniem właściwego ich obciążenia;
- 2) czuwanie nad celowością i zasadnością podejmowanych przez kuratorów decyzji oraz nad prawidłowością pracy obsługi biurowej;
- 3) opracowywanie projektu podziału czynności kuratorów i projektu planu dyżurów sądowych;
- 4) organizowanie narad kuratorów w celu omówienia wybranych zagadnień prawnych budzących wątpliwości;
- 5) sporządzanie na żądanie prezesa lub kuratora okręgowego wszelkich informacji, w tym statystycznych;
- 6) wykonywanie innych czynności, niezbędnych dla zapewnienia sprawnego funkcjonowania kuratorskiej służby sądowej.

Rozdział 3

Przygotowanie posiedzenia

§ 64. 1. O wyznaczeniu posiedzenia poza budynkiem sądu zawiadamia się prezesa sądu, z wyjątkiem przypadku, gdy posiedzenie wyznacza się w celu przeprowadzenia dowodu z oględzin lub przesłuchania osoby, która nie może stawić się w sądzie.

2. W pomieszczeniu, w którym ma się odbywać posiedzenie, powinien być przygotowany stół sędziowski i zawieszone godło państwowe, chyba że posiedzenie wyznacza się w celu przeprowadzenia dowodu z oględzin lub przesłuchania osoby.

§ 65. 1. Dla każdej sprawy wyznaczonej na posiedzenie wyznacza się godzinę rozpoczęcia posiedzenia, uwzględniając przypuszczalny czas trwania spraw poprzedzających oraz warunki komunikacyjne, w tym dostępność środków komunikacji, z której korzystają osoby zamieszkałe poza siedzibą sądu.

2. Sprawy z udziałem prokuratora (oskarżyciela publicznego) oraz sprawy, w których występują te same osoby, należy w miarę możliwości wyznaczać na ten sam dzień i w następującej po sobie kolejności.

§ 66. 1. Ławników zawiadamia się o terminie posiedzenia co najmniej na 7 dni przed posiedzeniem, a tylko wyjątkowo w terminie krótszym; jednocześnie zawiadamia się pracodawcę zatrudniającego ławnika.

2. O każdym przypadku nieusprawiedliwionego nieprzybycia ławnika na posiedzenie przewodniczący składu orzekającego zawiadamia w terminie 3 dni prezesa sądu, a nadto może zawiadomić radę ławniczą.

§ 67. W razie przewidywanego przybycia licznej publiczności, prezes sądu może zarządzić wydanie kart wstępu na salę rozpraw. Może również wyznaczyć odpowiednie miejsce dla przedstawicieli prasy i innych środków masowego przekazu.

Rozdział 4

Doręczenia

§ 68. 1. Prezes sądu przy wyborze sposobu doręczania przesyłek sądowych uwzględnia koszty i skuteczność doręczeń.

2. Doręczenia przesyłek sądowych mogą być realizowane przez pocztę i innych operatorów uprawnionych do prowadzenia działalności w zakresie usług pocztowych na podstawie ustawy z dnia 12 czerwca 2003 r. - Prawo pocztowe (Dz. U. Nr 130, poz. 1188, z późn. zm.⁹⁾), z uwzględnieniem okoliczności wskazanych w ust. 1.

3. Doręczenia przez sądową służbę doręczeniową, w przypadku jej utworzenia, pracownika sądowego, policję sądową bądź komornika dokonuje się wówczas, gdy w konkretnych okolicznościach taki sposób doręczenia jest efektywniejszy.

4. ⁽¹⁾ W przypadkach przewidzianych w ustawie doręczeń dokonuje się drogą elektroniczną.

§ 69. Jeżeli obecny w sądzie adresat wykazał swoją tożsamość, pismo doręcza się mu bezpośrednio, za potwierdzeniem odbioru.

§ 70. Prezes sądu może zarządzić bezpośrednio doręczanie pism sądowych miejscowym instytucjom oraz bezpośrednio odbieranie pism kierowanych przez miejscowe instytucje do sądu.

§ 71. Jeżeli adresat podał jako adres do korespondencji tylko numer skrytki pocztowej, zawiadomienie o nadejściu przesyłki sądowej może być dokonane również za pośrednictwem tej skrytki.

§ 72. Doręczenie zawiadomień, wezwań i innych pism sądowych osobom wymienionym w art. 137 K.p.c. oraz w art. 134 § 1 i 2 K.p.k. powinno zostać potwierdzone przesłaniem sądowi dowodu doręczenia, a w razie stwierdzenia niewłaściwości jednostki, do której przesłano pismo, przesyłka powinna zostać niezwłocznie przekazana jednostce właściwej, z jednoczesnym zawiadomieniem o tym sądu.

§ 73. 1. Wezwania i zawiadomienia o terminach posiedzeń powinny być wysyłane w terminach umożliwiających, w przypadku stwierdzenia przeszkód w doręczeniu, ponowne ich doręczenie albo odwołanie posiedzenia i zawiadomienie o tym osób, którym te wezwania lub zawiadomienia zostały już skutecznie doręczone.

2. W zawiadomieniach i wezwaniach należy zamieścić informacje, w jakiej sprawie, w jakim charakterze, miejscu i czasie ma stawić się wzywana osoba oraz czy jej stawiennictwo jest obowiązkowe, a także uprzedzić o skutkach niestawiennictwa.

§ 74. Jeżeli pismo podlegające doręczeniu zostało złożone w czasie uniemożliwiającym doręczenie

przed terminem posiedzenia, pismo to doręcza się na posiedzeniu, odnotowując fakt doręczenia w protokole lub notatce urzędowej.

Rozdział 5

Inne czynności w postępowaniu sądowym

§ 75. Przy zobowiązaniu strony do dokonania czynności należy w postanowieniu lub zarządzeniu oznaczyć termin jej wykonania i wskazać skutki uchybienia tego terminu.

§ 76. Jeżeli przed wydaniem opinii zachodzi potrzeba obejrzenia przez biegłego rzeczy znajdującej się w posiadaniu strony, należy w postanowieniu o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego zobowiązać jednocześnie stronę do udostępnienia biegłemu rzeczy w czasie przez niego określonym.

§ 77. Jeżeli biegły został zobowiązany do przedstawienia opinii na piśmie, sporządza ją pismem maszynowym i składa wraz z odpisami dla stron, chyba że przewodniczący posiedzenia lub sędzia sprawozdawca zarządzi inaczej.

§ 78. Do sposobu przechowywania dostarczonego do sądu przedmiotu oględzin stosuje się odpowiednio przepisy § 352-356.

§ 79. 1. Dokumenty w postaci weksli, czeków, warrantów, rewersów i bankowych umów kredytowych powinny być przechowywane ze szczególną starannością, w miejscu wyznaczonym przez prezesa sądu, posiadającym odpowiednie zabezpieczenia techniczne.

2. Do akt sprawy dołącza się sporządzone przez kierownika sekretariatu odpisy dokumentów, o których mowa w ust. 1, z adnotacją o miejscu przechowywania oryginału dokumentu.

Rozdział 6

Przebieg i porządek posiedzenia

§ 80. 1. Przewodniczący posiedzenia zajmuje miejsce środkowe za stołem sędziowskim, a pozostali członkowie składu orzekającego zajmują miejsca obok przewodniczącego, przy czym drugi sędzia po lewej stronie przewodniczącego.

2. W razie wyznaczenia sędziego dodatkowego lub sędziów dodatkowych, zajmują oni miejsca także za stołem sędziowskim. O wyznaczeniu sędziego dodatkowego przewodniczący posiedzenia informuje strony na pierwszym terminie rozprawy.

3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio w razie wyznaczenia ławnika dodatkowego lub ławników dodatkowych.

4. Protokolant zajmuje miejsce przy stole sędziowskim po lewej stronie sądu.

5. Prokurator, oskarżyciel inny niż prokurator, powód, wnioskodawca lub przedstawiciel społeczny zajmują miejsca przed stołem sędziowskim po prawej stronie sądu, a oskarżony, pozwany i inni uczestnicy postępowania - po lewej stronie sądu. Interwenient uboczny zajmuje miejsce obok strony, do której przystąpił.

§ 81. 1. Wszyscy obecni na sali rozpraw, nie wyłączając uczestniczących w posiedzeniu prokuratora (oskarżyciela publicznego) i protokolanta, powstają z miejsc w czasie wejścia sądu na salę, odbierania przez sąd przyrzeczenia, ogłaszania wyroku oraz w czasie opuszczania sali przez sąd. Sędziowie powstają z miejsc podczas odbierania przyrzeczenia.

2. W czasie posiedzenia każda osoba powstaje z miejsca, gdy przemawia do sądu lub gdy sąd do niej się zwraca. W uzasadnionych przypadkach, a zwłaszcza gdy przemawiają za tym względy zdrowotne lub podczas składania długotrwałych zeznań, przewodniczący posiedzenia może zezwolić na pozostawanie w pozycji siedzącej.

§ 82. Przewodniczący posiedzenia w celu zachowania porządku na sali rozpraw może używać młotka i krążka rezonansowego, jeżeli znajdują się na wyposażeniu sądu.

§ 83. W razie naruszenia przez adwokata lub radcę prawnego, jako pełnomocników procesowych lub adwokatów występujących jako obrońcy oskarżonych w sprawie, obowiązków wynikających z przepisów postępowania sądowego, a w szczególności w razie nieusprawiedliwionego niestawiennictwa na posiedzenie sądu lub niewykonania postanowień i zarządzeń sądu w wyznaczonym terminie, jeżeli spowodowało to przewlekłość postępowania - sąd lub prezes sądu powinien zawiadomić o tym dziekana okręgowej rady adwokackiej lub dziekana okręgowej izby radców prawnych.

§ 84. Przed przesłuchaniem sprawdza się dane osobowe przesłuchiwanego na podstawie dowodu osobistego lub innego dokumentu stwierdzającego tożsamość, czyniąc o tym stosowną wzmiankę w protokole. Brak dokumentu stwierdzającego tożsamość należy również odnotować w protokole.

§ 85. 1. W razie odroczenia lub przerwania posiedzenia, należy ogłosić osobom zainteresowanym obecnym na posiedzeniu termin następnego posiedzenia, chyba że ze względu na przyczynę odroczenia lub przerwania posiedzenia niezwłoczne wyznaczenie następnego terminu nie jest możliwe.

2. W razie ogłoszenia terminu następnego posiedzenia, należy pouczyć osoby zainteresowane o tym, które z nich mają obowiązek stawić się na następne posiedzenie bez osobnego wezwania, oraz o skutkach niestawiennictwa. Na żądanie osoby zainteresowanej należy wydać jej pismo wskazujące termin stawienia się w sądzie. Osoby nieobecne na posiedzeniu wzywa się na następne posiedzenie lub zawiadamia o nim na zasadach ogólnych.

§ 86. Protokół sporządza się pismem maszynowym bądź w formie wydruku komputerowego. W wyjątkowych sytuacjach protokół można sporządzić odręcznie.

Rozdział 7

Orzeczenia

§ 87. 1. Na wstępie wyroku zamieszcza się wyrazy: "W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej" poprzedzone wizerunkiem godła.

2. Orzeczenie sporządza się na druku pismem maszynowym bądź w formie wydruku komputerowego. W razie braku takiej możliwości orzeczenie sporządza się odręcznie.

3. Uzasadnienie orzeczenia powinno być sporządzone pismem maszynowym bądź w formie wydruku komputerowego.

§ 88. 1. Orzeczenie i jego uzasadnienie sporządza przewodniczący posiedzenia lub sędzia sprawozdawca.

2. W razie gdy sporządzenie uzasadnienia orzeczenia przez przewodniczącego posiedzenia lub sędziego sprawozdawcę nie jest możliwe lub napotyka przeszkody, których czasu trwania nie można przewidzieć, uzasadnienie sporządza inny sędzia, który brał udział w wydaniu orzeczenia. Jeżeli sporządzenie uzasadnienia jest niemożliwe, przewodniczący wydziału czyni o tym wzmiankę w aktach sprawy.

3. Jeżeli, stosownie do ust. 1, sporządzenie uzasadnienia należy do ławnika, przewodniczący wydziału w razie potrzeby wyznaczy sędziego do udzielenia pomocy ławnikowi przy sporządzaniu uzasadnienia.

4. Do sprostowania i uzupełnienia uzasadnienia stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące sprostowania i uzupełnienia orzeczenia.

§ 89. 1. Zgłoszenie zdania odrębnego zaznacza się przy podpisie złożonym na orzeczeniu poprzez zamieszczenie odpowiedniej wzmianki.

2. Sędzia nie ma obowiązku uzasadnienia orzeczenia, do którego zgłosił zdanie odrębne. Jeżeli jednak w sprawie rozpoznanej w składzie jednego sędziego i dwóch ławników zdanie odrębne zgłosił przewodniczący posiedzenia, a żaden z ławników nie podjął się sporządzenia uzasadnienia, sporządza je przewodniczący posiedzenia na podstawie motywów ustalonych w czasie narady.

Rozdział 8

Udostępnianie akt sądowych i dokumentów z akt, przesyłanie akt

§ 90. 1. W toku postępowania można wydać stronie lub innej uprawnionej osobie złożony przez nią dokument lub przedmiot tylko na zarządzenie przewodniczącego posiedzenia lub sędziego sprawozdawcy.

2. Po zakończeniu postępowania w sprawie wydanie dokumentu lub przedmiotu następuje na zarządzenie przewodniczącego wydziału.

3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się do dokumentów, na podstawie których został wydany nakaz zapłaty, takich jak: weksel, czek, warrant i rewers.

4. Po zakończeniu postępowania dokumenty, o których mowa w ust. 3, na zarządzenie przewodniczącego wydziału, po skasowaniu przez przekreślenie, podlegają włączeniu do akt sprawy, po uprzednim umieszczeniu w zalakowanej kopercie, oznaczonej informacją o jej zawartości i kolejnym numerem strony.

5. Wydanie dokumentu następuje dopiero po złożeniu do akt uwierzytelnionego odpisu lub wypisu z dokumentu albo jego uwierzytelnionej kserokopii, z tym że w przypadku, o którym mowa w ust. 2, przewodniczący wydziału może zwolnić od tego obowiązku.

§ 91. 1. W toku postępowania o wpis do rejestru, z akt sprawy o wpis wydaje się kserokopie dokumentów.

2. Z akt rejestrowych obejmujących dokumenty podmiotów wpisanych do rejestru wydaje się wyłącznie odpisy tych dokumentów.

§ 92. 1. Udostępnienie stronie akt do przejrzania oraz wydanie jej przedmiotów lub dokumentów złożonych w sprawie albo wydanie dokumentów na podstawie akt może nastąpić po wykazaniu przez nią tożsamości, a co do innych osób niż strona - po wykazaniu ponadto istnienia uprawnienia wynikającego z przepisów postępowania sądowego.

2. Przeglądanie akt spraw odbywa się w obecności pracownika sądowego, a akt, do których złożono testament, pod kontrolą pracownika sądowego.

§ 93. 1. Ograniczenia w udostępnianiu akt do przejrzania nie mają zastosowania w wydziałach prowadzących rejestry sądowe w odniesieniu do akt tych spraw, do których powszechną dostępność regulują odrębne przepisy.

2. Przepisów o udostępnianiu akt sądowych do przejrzania nie stosuje się do akt księgi wieczystej. Udostępnianie tych akt do wglądu regulują odrębne przepisy.

§ 94. 1. Przewodniczący wydziału zezwala na przejrzanie akt sprawy w sekretariacie upoważnionym przedstawicielom organizacji społecznych, które mogą wstąpić do toczącego się postępowania w danej sprawie lub zgłosić w nim swój udział.

2. Przewodniczący wydziału decyduje ponadto o udostępnieniu akt sądowych innym osobom niemającym uprawnień procesowych i o zakresie wykorzystania przez nie tych akt.

3. Udostępnienie większej liczby akt, np. dla celów naukowo-badawczych, wymaga zgody prezesa sądu.

§ 95. 1. Akta sprawy lub akta księgi wieczystej przesyła się na każde żądanie po wykonaniu niezbędnych czynności w sprawie: Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej, Ministrowi Sprawiedliwości, Sądowi Najwyższemu, Rzecznikowi Praw Obywatelskich, Rzecznikowi Praw Dziecka oraz sądowi odwoławczemu.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do akt rejestrowych.

3. W innych przypadkach sądowi oraz prokuratorowi (oskarżycielowi publicznemu) przesyła się akta, jeżeli pozwala na to bieg sprawy. W razie gdy bieg sprawy nie pozwala na przesłanie akt, można przesłać odpisy dokumentów wskazanych przez organ zwracający się o ich nadesłanie.

4. Zarządzając przesłanie akt sprawy niezakończonych, potrzebnych jako dowód w innej sprawie, przewodniczący wydziału określa termin zwrotu akt, uwzględniając czas potrzebny do dokonania odpowiednich czynności przez organ wzywający.

5. W razie przesyłania akt księgi wieczystej, księgę wieczystą wyłącza się z akt i pozostawia w wydziale ksiąg wieczystych. Akta księgi wieczystej powinny zostać zwrócone do sądu w terminie

nieprzekraczającym miesiąca.

6. Termin określony w ust. 5 nie dotyczy przypadku przesłania akt księgi wieczystej do sądu okręgowego w celu rozpoznania środka odwoławczego lub do Sądu Najwyższego w związku z rozpoznawaniem kasacji.

7.⁽²⁾ W elektronicznym postępowaniu upominawczym sąd odwoławczy ma dostęp do akt sprawy za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego to postępowanie.

8.⁽³⁾ W razie konieczności udostępnienia akt sprawy innym upoważnionym podmiotom sąd prowadzący elektroniczne postępowanie upominawcze przesyła im wytworzony przez system teleinformatyczny kod umożliwiający uzyskanie dostępu do akt sprawy za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.

9.⁽⁴⁾ Pomocniczy zbiór dokumentów znajdujący się w sądzie prowadzącym elektroniczne postępowanie upominawcze w przypadkach wskazanych w ust. 7 i 8 przesyła się na żądanie.

§ 96. 1. Na wniosek osób uprawnionych przewodniczący wydziału może zarządzić przesłanie akt do sądu rejonowego właściwego dla miejsca zamieszkania tych osób w celu ułatwienia im przejrzenia akt i sporządzenia z nich odpisów.

2. Jeżeli osoba uprawniona do przejrzenia akt jest pozbawiona wolności, przewodniczący wydziału może zarządzić, na jej wniosek, przesłanie akt do zakładu karnego lub aresztu śledczego, chyba że szczególne względy przemawiają za umożliwieniem tej osobie przejrzenia akt w sekretariacie.

3. Przeglądanie akt w zakładzie karnym lub areszcie śledczym odbywa się w oddzielnym pomieszczeniu pod nadzorem funkcjonariusza Służby Więziennej, a w przypadkach, w których dyrektorzy jednostek penitencjarnych nie są w stanie zapewnić odpowiedniego nadzoru - pod nadzorem upoważnionego pracownika sądowego. O skierowaniu pracownika sądowego do jednostki penitencjarnej decyduje prezes sądu na wniosek dyrektora jednostki penitencjarnej.

4. Przewodniczący posiedzenia może zarządzić wydanie lub przesłanie akt biegłemu, jeżeli wymagają tego okoliczności sprawy.

5. Zarządzając wydanie lub przesłanie akt, przewodniczący wydziału wyznacza termin, w którym akta powinny być zwrócone.

§ 97. 1. Przedstawienia akt sądowi odwoławczemu, na skutek wniesionego środka odwoławczego, dokonuje się niezwłocznie po skutecznym doręczeniu środka odwoławczego stronie przeciwnej, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej. W przypadku przewlekłości postępowania w tym zakresie należy wskazać sądowi odwoławczemu przyczyny zwłoki. Sąd odwoławczy może również zażądać odpowiednich wyjaśnień.

2. Sąd odwoławczy może zwrócić akta sprawy sądowi pierwszej instancji w celu sporządzenia brakującego uzasadnienia orzeczenia wydanego przez ten sąd, sporządzenia odpisów protokołów lub innych dokumentów znajdujących się w aktach, jeżeli są one nieczytelne, dołączenia do akt brakujących zwrotnych potwierdzeń doręczenia pism sądowych lub dołączenia odpisów orzeczeń oraz usunięcia innych usterek popełnionych w sądzie pierwszej instancji.

3. Zwrot akt następuje na podstawie zarządzenia przewodniczącego wydziału odwoławczego lub postanowienia sądu orzekającego w drugiej instancji.

§ 98. 1. Poza przypadkami określonymi w § 95-97, akta spraw sądowych nie powinny być wnoszone poza siedzibę sądu.

2. Przewodniczący wydziału w szczególnych przypadkach, uzasadnionych sprawnością postępowania, może zezwolić sędziemu referentowi na wyniesienie akt sądowych poza siedzibę sądu, po uprzednim odnotowaniu tego faktu przez kierownika sekretariatu w repertorium sądowym.

Rozdział 9

Pomoc sądowa

§ 99. 1. W zleceniu przeprowadzenia dowodu lub dokonania innej czynności przez sąd wezwany należy dokładnie określić, jakie czynności mają być dokonane, oznaczyć wyczerpująco fakty i okoliczności podlegające stwierdzeniu przez poszczególne osoby, a w razie potrzeby - przytoczyć fakty i okoliczności, na które należy zwrócić szczególną uwagę. Należy również wskazać adresy osób, które mają być

przesłuchane lub zawiadomione o terminie, i podać, które z osób mają być przesłuchane po odebraniu przyrzeczenia.

2. Pisma o udzielenie pomocy sądowej podpisuje przewodniczący posiedzenia.

3. Do pisma dołącza się w razie potrzeby odpisy z akt sprawy; akta w całości lub w części dołącza się tylko w razie konieczności i jeżeli nie wstrzyma to biegu postępowania.

4. Jeżeli wykonanie czynności zależne jest od uiszczenia zaliczki, sąd wzywający powinien zażądać od strony złożenia zaliczki i przekazać ją sądowi wezwanemu równocześnie z pismem o udzielenie pomocy, chyba że względy ekonomii postępowania przemawiają za tym, aby do złożenia zaliczki wezwał stronę bezpośrednio sąd wezwany. W piśmie o udzielenie pomocy sądowej należy podać wysokość przekazanej zaliczki.

§ 99a.⁽⁵⁾ Jeżeli pomoc sądowa wykonywana jest na wezwanie sądu prowadzącego elektroniczne postępowanie upominawcze, prośba o jej udzielenie przesyłana jest właściwemu sądowi drogą elektroniczną.

§ 100. 1. Jeżeli odległość od miejsca zamieszkania świadka jest mniejsza do siedziby sądu orzekającego niż do siedziby sądu, w którego okręgu świadek mieszka, zlecenie przeprowadzenia dowodu temu sądowi nie jest dopuszczalne, chyba że uzasadniają to szczególne warunki komunikacyjne.

2. Nie należy także zwracać się o przesłuchanie świadków do innego sądu, jeżeli odległość między miejscem ich zamieszkania a siedzibą sądu orzekającego nie przekracza 50 km, chyba że równocześnie świadkowie mają być obecni w czasie oględzin lub też nie mogą się stawić w siedzibie sądu orzekającego z powodu przeszkód trudnych do usunięcia.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio do przesłuchania stron i biegłych.

§ 101. 1. Zlecenie przeprowadzenia dowodu wiąże sąd wezwany. Jeżeli jednak pismo o udzielenie pomocy sądowej nie czyni zadość warunkom przewidzianym w § 99 i gdy wskutek tego udzielenie pomocy sądowej nie jest możliwe, sąd wezwany zwraca je sądowi wzywającemu w celu uzupełnienia.

2. Jeżeli zlecenie przeprowadzenia dowodu zostało wydane z naruszeniem warunków określonych w § 100, sąd wezwany przesyłając swoje akta sądowi wzywającemu po wykonaniu zlecenia, zawiadamia prezesa tego sądu o stwierdzonym uchybieniu.

3. Pismo o udzielenie pomocy sądowej, skierowane omyłkowo do sądu miejscowo niewłaściwego, sąd wezwany przekazuje sądowi właściwemu i zawiadamia o tym sąd wzywający.

4. Jeżeli sąd wezwany przyznał osobom biorącym udział w postępowaniu wynagrodzenie lub zwrot kosztów podróży, powinien wypłacić je z zaliczki na wydatki, a w razie braku zaliczki - ze środków budżetowych Skarbu Państwa i w takim przypadku dołączyć do akt sprawy wezwanie o zwrot tych wydatków przez sąd wzywający, zachowując wymogi dotyczące określenia wydatków zawarte w odrębnych przepisach.

§ 102. Zlecenie przeprowadzenia dowodów lub czynności wyjaśniających, pochodzące od sądu pracy lub sądu pracy i ubezpieczeń społecznych, powinno być wykonane niezwłocznie, najpóźniej w terminie 14 dni od daty wpływu tego zlecenia.

§ 103. Jeżeli strony biorące udział w przeprowadzaniu przez sąd wezwany lub sędziego wyznaczonego dowodu z opinii biegłych albo w czynnościach wyjaśniających, połączonych z przeprowadzeniem takiego dowodu, zgłoszą uwagi co do treści złożonej opinii, sąd wezwany lub sędzia wyznaczony powinien, stosownie do potrzeb, zażądać od biegłych wyjaśnień lub uzupełnienia opinii. Jeżeli jednak niezwłoczne uzupełnienie opinii nie byłoby możliwe, sąd wezwany lub sędzia wyznaczony wyznacza biegłym inny termin.

§ 104. W sprawach karnych, jak również w sprawach o roszczenia alimentacyjne, o ustalenie ojcostwa i roszczenia z tym związane, a także w sprawach rodzinnych i w sprawach o ochronę zdrowia psychicznego, w których postępowanie może być wszczęte z urzędu, w sprawach nieletnich, w sprawach w stosunku do osób uzależnionych od alkoholu, środków odurzających i psychotropowych, w sprawach o roszczenia pracowników z zakresu prawa pracy oraz w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych - sąd wezwany w razie otrzymania wiadomości, że osoba, która ma być przesłuchana, nie mieszka pod wskazanym adresem, powinien zwrócić się do właściwego organu ewidencji ludności lub innego organu o

podanie aktualnego adresu. W razie stwierdzenia, że osoba ta mieszka w okręgu innego sądu, pismo o udzielenie pomocy sądowej przesyła się sądowi właściwemu według miejsca zamieszkania tej osoby, zawiadamiając o tym sąd wzywający.

§ 105. Ściągnięcie kar o charakterze pieniężnym nałożonych przez sąd wezwany należy do tego sądu. W tym celu sąd wezwany wyłącza postanowienie o nałożeniu kary z akt i czyni o tym wzmiankę w aktach.

Rozdział 10

Czynności w sprawach dotyczących zgodności aktów normatywnych z Konstytucją lub aktami ustawodawczymi

§ 106. 1. W przypadkach, o których mowa w art. 3 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, z późn. zm.¹⁰⁾), sąd wydaje postanowienie i zawiesza postępowanie w sprawie.

2. W postanowieniu, o którym mowa w ust. 1, sąd powinien uzasadnić wątpliwości co do zgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi lub ustawą, przemawiające za potrzebą skierowania pytania prawnego do Trybunału Konstytucyjnego.

3. Po otrzymaniu odpisu orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego sąd podejmuje zawieszony postępowanie.

DZIAŁ IV

Czynności w sprawach cywilnych, gospodarczych, wieczystoksięgowych, rodzinnych i nieletnich, pracy i ubezpieczeń społecznych oraz w postępowaniu zabezpieczającym i egzekucyjnym

Rozdział 1

Przepisy wspólne

Oddział 1

Czynności wstępne

§ 107. 1. Jeżeli pismo wszczynające postępowanie nie odpowiada warunkom formalnym, a z treści pisma wynika, że podlega ono odrzuceniu albo że sprawę należy przekazać innemu sądowi lub innemu organowi, przewodniczący wydziału wyznacza posiedzenie niejawne bez wzywania strony do usunięcia braków formalnych pisma, chyba że bez ich usunięcia nie można wydać postanowienia w przedmiocie odrzucenia pisma lub przekazania sprawy.

2. W przypadku określonym w ust. 1 nie zachodzi również potrzeba sprawdzenia wartości przedmiotu sporu, chyba że od wartości tej zależy właściwość sądu. Nie wzywa się także do uiszczenia opłat sądowych ani nie rozpoznaje wniosku o przyznanie zwolnienia od kosztów sądowych, chyba że składający pismo wniósł środek odwoławczy od postanowienia o odrzuceniu pisma lub przekazaniu sprawy.

3. Sprawdzenie wartości przedmiotu sporu powinno nastąpić w każdym przypadku, w którym podana wartość nasuwa uzasadnione wątpliwości, a od wartości tej zależy właściwość sądu albo wysokość opłat sądowych.

§ 108. Jeżeli pismo nie jest opłacone, bądź jest opłacone w wysokości innej niż wymagana, a ponadto zawiera braki, wezwanie do ich usunięcia i uiszczenia opłaty należy objąć jednym zarządzeniem.

§ 109. W razie gdy pomimo wezwania pismo nie zostało w określonym terminie opłacone, poprawione lub uzupełnione i nie może otrzymać biegu tylko co do niektórych żądań, przewodniczący wydziału nadaje bieg pismu w części, co do której nie zachodzą przeszkody formalne. Zwrotu pozostałej części pisma dokonuje się przez doręczenie stronie odpisu zarządzenia o jego zwrocie.

§ 110. 1. W sprawach, w których możliwe jest tylko łączne rozpoznanie zgłoszonych roszczeń, w razie nieusunięcia braków formalnych pisma dotyczącego jednego z nich, zwrotowi podlega całe pismo.

2. W innych przypadkach zwraca się pismo wraz z doręczeniem stronie odpisu zarządzenia o jego zwrocie, chyba że zarządzenie o zwrocie pisma podlega zaskarżeniu. W takim przypadku zwrotu pisma dokonuje się po doręczeniu i uprawomocnieniu się tego zarządzenia.

§ 111. Przewodniczący wydziału zarządza niezwłoczne doręczenie stronom odpisów opinii biegłego złożonej przed rozprawą lub zawiadomienie stron w sposób określony w art. 472 K.p.c. o możliwości zapoznania się z treścią opinii złożonej do akt sprawy, z pouczeniem o uprawnieniu do zgłoszenia ewentualnych uwag jeszcze przed rozprawą.

Oddział 2

Strony

§ 112. 1. W razie stwierdzenia, że w procesie nie występują wszystkie osoby, których łączny udział jest konieczny, albo że uczestnikami postępowania nieprocesowego nie są wszyscy zainteresowani w sprawie, należy zażądać od powoda lub wnioskodawcy informacji o tych osobach i ich adresach, a także zażądać odpisów pism procesowych i załączników dla każdej z nich.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio w razie konieczności zawiadomienia o toczącym się procesie osoby wskazanej przez powoda albo wezwania do udziału w sprawie osoby, która powinna lub mogła być pozwana, a także wówczas, gdy to wezwanie ma być dokonane z urzędu. W tym ostatnim przypadku, w razie niezłożenia przez powoda odpisów pism i załączników, przewodniczący posiedzenia zarządza sporządzenie tych odpisów przez sekretariat.

3. W przedmiocie zawiadomienia o toczącym się procesie oraz wezwania do udziału w sprawie, w tym także w razie nieuwzględnienia wniosku o zawiadomienie lub wezwanie, sąd wydaje postanowienie.

4. Osobie zawiadomionej o toczącym się procesie oraz wezwanej do udziału w sprawie doręcza się odpisy pism wymienionych w ust. 1, wraz z odpisem postanowienia, a po przystąpieniu do sprawy dokonuje się dalszych doręczeń.

5. Przy pierwszym doręczeniu należy pouczyć osobę zawiadamianą o toczącym się procesie, że może w terminie 2 tygodni od doręczenia zawiadomienia przystąpić do sprawy w charakterze powoda przez złożenie pisma procesowego lub oświadczenia do protokołu na posiedzeniu, jeżeli zostało wyznaczone, a osoba ta o jego terminie była zawiadomiona.

§ 113. W razie gdy strona przypozwała osobę trzecią, należy, niezależnie od doręczenia tej osobie odpisu pisma wniesionego przez stronę, zawiadomić ją o terminie najbliższego posiedzenia. Dalszych doręczeń tej osobie dokonuje się tylko w razie przystąpienia w charakterze interwenienta ubocznego.

§ 114. Kuratorem strony, której miejsce pobytu nie jest znane albo która nie ma zdolności procesowej ani przedstawiciela ustawowego lub organu powołanego do jej reprezentowania, należy w miarę możliwości ustanowić osobę bliską dla tej strony albo obeznaną ze stanem jej sprawy. O wskazanie kandydata na kuratora można zwrócić się do odpowiednich organów.

Oddział 3

Protokoły

§ 115. 1. W sprawach, których charakter zezwala na zawarcie ugody, protokół posiedzenia powinien zawierać wzmiankę o tym, czy strony były nakłaniane do ugody oraz z jakiej przyczyny do ugody nie doszło.

2. W protokole należy również odnotować odczytanie zeznań świadka i przeprowadzenie dowodu z

akt innej sprawy przez ujawnienie treści dokumentów i zapisów lub określenie kart akt, na których się one znajdują.

3. Wszelkie sprostowania i uzupełnienia treści protokołu należy omówić w końcowej części protokołu przed jego podpisaniem albo w osobnej uwadze podpisanej przez protokolanta i przewodniczącego posiedzenia.

§ 116. Wzmiankę zastępującą protokół przy wydaniu wyroku zaocznego na rozprawie umieszcza się nad sentencją wyroku. Wzmianka obejmuje: datę rozprawy, dane co do obecności powoda, stwierdzenie, że pozwany nie stawiał się mimo należytego powiadomienia go o terminie posiedzenia, nie żądał przeprowadzenia rozprawy w swojej nieobecności i nie składał wyjaśnień albo że mimo stawienia się nie brał udziału w sprawie, oraz dane dotyczące ogłoszenia wyroku. Wzmiankę podpisują przewodniczący posiedzenia i protokolant.

§ 117. Przewodniczący posiedzenia zarządza spisanie protokołu przy wydawaniu wyroku zaocznego, gdy:

- 1) wyrok zaoczny dotyczy tylko niektórych z kilku pozwanych, inni zaś pozwani stawili się;
- 2) powód złożył oświadczenie istotne dla sprawy;
- 3) na posiedzeniu były dokonane czynności wchodzące w zakres postępowania dowodowego.

§ 118. 1. Jeżeli przesłuchanie stron nie wyjaśniło dostatecznie faktów i sąd przesłuchiwał ponownie jedną ze stron po uprzednim odebraniu od niej przyrzeczenia, a strona potwierdziła w całości swe poprzednie zeznania, ponowne zaprotokołowanie złożonych zeznań nie jest konieczne.

2. Jeżeli ponowne zeznanie strony zawiera tylko niewielkie zmiany w stosunku do poprzedniego zeznania, można ograniczyć się do zaprotokołowania tylko zmienionej części zeznań, z zaznaczeniem że w pozostałej części strona powtórzyła zeznania poprzednie.

§ 119. Jeżeli osoba mająca podpisać protokół nie może lub nie chce złożyć podpisu, w protokole zaznacza się przyczynę braku podpisu.

Oddział 4

Ogłoszenia sądowe

§ 120. W zarządzeniu o dokonaniu ogłoszenia należy podać istotną treść ogłoszenia i sposób jego publikacji.

§ 121. 1. Tekst ogłoszenia przeznaczonego do opublikowania w Monitorze Sądowym i Gospodarczym przesyła się do publikacji po uiszczeniu przez stronę opłaty na rachunek bieżący dochodów Ministerstwa Sprawiedliwości. Tekst ogłoszenia przeznaczonego do opublikowania w prasie przesyła się redakcji czasopisma po wpłaceniu przez stronę opłaty za zamieszczenie ogłoszenia albo po złożeniu dowodu jej przekazania bezpośrednio do redakcji czasopisma, chyba że strona jest zwolniona od kosztów sądowych.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy ogłoszeń w postępowaniu o wpis do Krajowego Rejestru Sądowego.

§ 122. Ogłoszenia sądowe wywiesza się w lokalu urzędu gminy właściwej ze względu na ostatnie miejsce zamieszkania lub pobytu osoby nieobecnej, a w innych przypadkach - gminy właściwej ze względu na siedzibę sądu, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

Rozdział 2

Posiedzenia

Oddział 1

Czynności w postępowaniu apelacyjnym

§ 123. 1. Po sprawozdaniu sędziego sprawozdawcy, przewodniczący posiedzenia udziela głosu stronom. Jako pierwsza zabiera głos strona, która złożyła środek odwoławczy. W razie złożenia środka odwoławczego przez obie strony, kolejność zabierania przez nie głosu ustala przewodniczący.

2. W razie przeprowadzenia postępowania dowodowego, przewodniczący posiedzenia ponownie udziela głosu stronom.

§ 124. W razie uchylenia orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania innemu sądowi pierwszej instancji, sąd odwoławczy, przesyłając akta temu sądowi, przesyła równocześnie odpis swego orzeczenia z uzasadnieniem sądowi, który wydał uchylone orzeczenie.

Oddział 2

Czynności z zakresu postępowania cywilnego

§ 125. Jeżeli w orzeczeniu zasądzono należność, której ze względu na jej rodzaj przysługuje pierwszeństwo egzekucji, sąd wymienia w sentencji orzeczenia, przy oznaczeniu przedmiotu sprawy, także rodzaj należności.

§ 126. W razie złożenia przez stronę lub uczestnika postępowania nieprocesowego oświadczenia o zrzeczeniu się doręczenia postanowienia, czyni się o tym wzmiankę w aktach sprawy, którą podpisuje uczestnik zrzekający się doręczenia postanowienia.

§ 127. Przy zobowiązaniu strony do dokonania czynności należy w postanowieniu lub zarządzeniu oznaczyć termin jej wykonania i wskazać skutki uchybienia tego terminu.

§ 128. W razie przekazania sprawy przez sąd rejonowy sądowi okręgowemu w trybie art. 18 K.p.c. i przejęcia przez ten sąd sprawy do rozpoznania, sąd okręgowy powinien zawiadomić sąd rejonowy o sposobie rozstrzygnięcia sprawy przez przesłanie temu sądowi odpisu orzeczenia z uzasadnieniem, o ile było sporządzone.

§ 129. 1. Jeżeli z orzeczenia sądowego lub z ugody sądowej wynikają zmiany co do osoby właściciela nieruchomości albo w zakresie obszaru i granic nieruchomości, odpis prawomocnego orzeczenia lub ugody sądowej przesyła do właściwego organu prowadzącego ewidencję gruntów w celu uwidocznienia tych zmian w ewidencji.

2. O każdej zmianie właściciela nieruchomości sąd zawiadamia właściwy wydział ksiąg wieczystych, stosując wzór zawiadomienia stanowiący załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 września 2001 r. w sprawie prowadzenia ksiąg wieczystych i zbiorów dokumentów (Dz. U. Nr 102, poz. 1122 oraz z 2003 r. Nr 176, poz. 1721). Do zawiadomienia załącza się odpis prawomocnego orzeczenia sądowego lub ugody sądowej.

§ 130. W razie uznania ugody za niedopuszczalną, sąd wydaje postanowienie.

Oddział 3

Czynności w postępowaniu nakazowym i upominawczym

§ 131. Przy wstępnym badaniu sprawy przewodniczący wydziału w przypadkach określonych w K.p.c. kieruje ją na posiedzenie niejawne w celu wydania nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym.

§ 132. 1. W postępowaniu nakazowym i upominawczym sąd na posiedzeniu niejawnym wydaje nakaz zapłaty.

2. W razie braku podstaw do wydania nakazu zapłaty, przewodniczący wyznacza rozprawę i określa odpowiedni tryb postępowania, chyba że sprawa może być rozpoznana na posiedzeniu niejawnym.

§ 133. W razie skutecznego wniesienia sprzeciwu od nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu upominawczym, lub zarzutów od nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym, w sprawie, która podlega rozpoznaniu według przepisów o postępowaniu uproszczonym, sąd bada, czy zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 505⁷ K.p.c.

Rozdział 3

Sprawy z zakresu prawa rzeczowego

§ 134. 1. Jeżeli do wniosku o stwierdzenie zasiedzenia własności nieruchomości wnioskodawca nie dołączył mapy nieruchomości sporządzonej według zasad obowiązujących przy oznaczaniu nieruchomości w księgach wieczystych, przewodniczący posiedzenia wzywa go do złożenia w odpowiednim terminie takiej mapy.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio w razie niedołączenia przez wnioskodawcę do wniosku wyciągu z ewidencji gruntów.

§ 135. O wezwaniu innych zainteresowanych w sprawie o stwierdzenie zasiedzenia własności nieruchomości ogłasza się również w lokalu urzędu gminy właściwej ze względu na miejsce położenia nieruchomości.

§ 136. W postanowieniu stwierdzającym zasiedzenie własności nieruchomości lub służebności gruntowej należy określić nieruchomość według zasad obowiązujących w przepisach o prowadzeniu ksiąg wieczystych. Jeżeli nieruchomość ma urzędzoną księgę wieczystą lub zbiór dokumentów, a przedmiotem nabycia jest cała nieruchomość, wystarcza określenie nieruchomości według oznaczenia księgi lub zbioru. W postanowieniu należy wskazać również datę zasiedzenia.

§ 137. 1. W postępowaniu o zniesienie współwłasności rzeczy należy sprawdzić, czy między współwłaścicielami toczy się postępowanie o prawo własności rzeczy wspólnej, o prawo żądania zniesienia współwłasności rzeczy lub o wzajemne roszczenia współwłaścicieli z tytułu posiadania rzeczy wspólnej. W razie stwierdzenia, że postępowanie takie toczy się w innym sądzie, sąd rozpoznający sprawę o zniesienie współwłasności rzeczy zwraca się o przekazanie mu tych spraw. W żądaniu tym należy określić przedmiot i uczestników postępowania o zniesienie współwłasności rzeczy.

2. W postępowaniu o prawo własności rzeczy wspólnej, o prawo żądania zniesienia współwłasności rzeczy albo o wzajemne roszczenia współwłaścicieli z tytułu posiadania rzeczy wspólnej należy sprawdzić, czy toczy się postępowanie o zniesienie współwłasności rzeczy. W razie ustalenia, że postępowanie takie toczy się przed innym sądem, sąd rozpoznający sprawę przekazuje rozpoznawanie sprawy sądowi, przed którym toczy się postępowanie o zniesienie współwłasności rzeczy.

3. W postępowaniu o zniesienie współwłasności, którego przedmiotem jest nieruchomość, do wniosku należy dołączyć aktualny wypis z księgi wieczystej lub zbioru dokumentów tej nieruchomości, o ile nieruchomość ma urzędzoną księgę wieczystą lub zbiór dokumentów.

§ 138. W razie zbiegu postępowania o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności ustawowej z postępowaniem o ustalenie nierównych udziałów małżonków w majątku wspólnym, o zwrot wydatków, nakładów i innych świadczeń z majątku wspólnego na rzecz majątku odrębnego lub z majątku odrębnego na rzecz majątku wspólnego albo o rozstrzygnięcie sporu między małżonkami, czy poszczególna rzecz lub prawo wchodzi w skład majątku wspólnego, stosuje się odpowiednio przepis § 137.

§ 139. Projektowany sposób ustanowienia drogi koniecznej oraz podziału nieruchomości powinien być zaznaczony na mapie sporządzonej według zasad obowiązujących przy oznaczaniu nieruchomości w księgach wieczystych.

Rozdział 4

Sprawy z zakresu prawa spadkowego

§ 140. Jeżeli składający oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku nie złożył odpisu aktu

zgonu spadkodawcy, sąd określa mu odpowiedni termin. Do czasu złożenia tego dokumentu nie dokonuje się zawiadomień określonych w art. 643 K.p.c.

§ 141. Jeżeli oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku składane jest przez pełnomocnika, pełnomocnictwo dołącza się do akt.

§ 142. Oryginału testamentu nie wydaje się osobom zainteresowanym ani w toku postępowania spadkowego, ani po jego ukończeniu.

§ 143. 1. Jeżeli ogłoszenia testamentu dokonuje sąd w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku, należy sporządzić oddzielny protokół otwarcia i ogłoszenia testamentu.

2. Po uprawomocnieniu się postanowienia kończącego postępowanie w sprawie, w której sąd dokonał ogłoszenia testamentu, testament z odpisem protokołu otwarcia i ogłoszenia zabezpiecza się w sądzie w przeznaczony do tego celu kasie pancernej. Oryginał protokołu pozostaje w aktach sprawy.

§ 144. Protokół przesłuchania świadków testamentu ustnego przechowuje się tak, jak oryginał testamentu. Kopie protokołu pozostawia się w aktach sprawy.

§ 145. 1. W postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku w razie dziedziczenia ustawowego należy podać, czy spadkobierca był małżonkiem spadkodawcy, czy jego krewnym i w jakim stopniu, a także wskazać imiona rodziców spadkobiercy, a przy dziedziczeniu testamentowym określić rodzaj testamentu i datę jego sporządzenia.

2. W przypadku nabycia spadku z dobrodziejstwem inwentarza, należy to zaznaczyć w postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku.

§ 146. W razie zbiegu postępowania o dział spadku z postępowaniem o istnienie zapisów, o wzajemne roszczenia pomiędzy współspadkobiercami z tytułu posiadania poszczególnych przedmiotów spadkowych, pobranych pożytków i nakładów poczynionych na spadek i spleconych długów spadkowych, o istnienie uprawnienia do żądania działu spadku albo o rozstrzygnięcie sporu między współspadkobiercami, czy poszczególna rzecz lub prawo należy do spadku, stosuje się odpowiednio przepis § 137.

Rozdział 5

Przepisy szczególne w sprawach rozpoznawanych w wydziałach gospodarczych

Oddział 1

Sprawy gospodarcze

§ 147. W sprawie gospodarczej rozpoznawanej w pierwszej instancji, która nie została skierowana na posiedzenie niejawnie, przewodniczący wydziału, wyznaczając termin rozprawy, uwzględnia czas niezbędny dla zachowania przez pozwanego terminu określonego w art. 479¹⁴ § 1 K.p.c.

§ 148. Oświadczenie organizacji przedsiębiorców w przedmiocie wzięcia udziału w toczącym się postępowaniu może być złożone w formie pisma procesowego lub oświadczenia złożonego do protokołu.

§ 149. 1. Fakt doręczenia stronie pisma procesowego w trybie określonym w art. 479⁹ § 1 K.p.c. odnotowuje się w protokole rozprawy.

2. W przypadku ustalenia, że strona będąca adresatem pisma nie otrzymała go, sąd lub strona przeciwna zobowiązana jest do udostępnienia adresatowi tego pisma. Sąd może nakazać stronie przeciwnej ponowne bezzwłoczne doręczenie pisma wysłanego w trybie określonym w art. 479⁹ § 1 K.p.c. stronie, która pisma nie otrzymała.

§ 150. 1. W sprawach, w których Komisji Europejskiej przysługują uprawnienia określone w art. 479^{6a} K.p.c., sąd z urzędu doręcza Komisji Europejskiej wydane w takich sprawach orzeczenia kończące postępowanie.

2. Orzeczenie, łącznie z uzasadnieniem, jeżeli zostało sporządzone, doręcza niezwłocznie, za pośrednictwem Ministra Sprawiedliwości, sąd, który je wydał. Sąd drugiej instancji doręcza w ten sposób także orzeczenie Sądu Najwyższego, wydane na skutek kasacji od zaskarżonego orzeczenia.

Oddział 2

Sprawy rejestrowe

§ 151. 1. Krajowy Rejestr Sądowy oraz rejestr zastawów są prowadzone w systemie informatycznym.

2. Rejestry sądowe, do których nie mają zastosowania przepisy ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 17, poz. 209, z późn. zm.¹¹⁾), zwanej dalej "ustawą o Krajowym Rejestrze Sądowym", oraz przepisy ustawy z dnia 6 grudnia 1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów (Dz. U. Nr 149, poz. 703, z późn. zm.¹²⁾), są prowadzone w postaci formularzy książkowych lub w systemach informatycznych.

§ 152. 1. Do obowiązków przewodniczącego wydziału, w którym stosowane są systemy informatyczne, należy sprawowanie nadzoru nad działaniem tych systemów, a w szczególności:

- 1) kontrola prawidłowości konfiguracji systemów w zakresie wynikającym z instrukcji użytkownika, pod kątem zabezpieczenia potrzeb pracy kierowanego wydziału;
- 2) nadzór nad właściwym zabezpieczeniem danych;
- 3) zgłaszanie właściwym jednostkom awarii lub usterek systemu, niezwłocznie po ich stwierdzeniu.

2. Do obowiązków przewodniczącego wydziału w sądzie, przy którym utworzono Oddział Centralnej Informacji Krajowego Rejestru Sądowego lub ekspozyturę centralnej informacji o zastawach rejestrowych, należy też nadzór nad organizacją pracy tych jednostek.

§ 153. 1. Akta rejestrowe obejmują wszystkie dokumenty i pisma przyjęte do tych akt, a także inne dokumenty dotyczące podmiotu wpisanego do rejestru, a w przypadku rejestru dłużników niewypłacalnych wchodzącego w skład Krajowego Rejestru Sądowego - dokumenty dotyczące każdej pozycji tego rejestru.

2. Akta rejestrowe są przechowywane we właściwym sądzie rejestrowym i nie mogą być wynoszone poza miejsce ich przechowywania.

3. Akta rejestrowe są udostępniane zainteresowanym pod nadzorem upoważnionego pracownika sądowego.

§ 154. 1. Sąd rejestrowy wydaje w zakresie określonym w art. 10 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym, po uiszczeniu opłaty kancelaryjnej, odpisy dokumentów znajdujących się w aktach rejestrowych.

2. W razie oddalenia wniosku o złożenie do akt rejestrowych dokumentów zawierających dane, których zgłoszenia sądowi rejestrowemu wymagają właściwe przepisy, sąd zwraca dokumenty podmiotowi wnioskującemu.

§ 155. 1. W postanowieniu o wpisie do rejestru sąd ustala treść wpisu w sposób umożliwiający wprowadzenie tego wpisu do programu komputerowego.

2. W przypadkach uzasadnionych, zwłaszcza gdy wpis jest bardzo obszerny, sąd może w treści wpisu powołać się na dokument złożony do akt rejestrowych, o ile przepisy szczególne tak stanowią. Dokument ten uważa się wówczas za objęty treścią wpisu.

3. W postępowaniu o wpis do Krajowego Rejestru Sądowego ust. 2 nie stosuje się. Treść wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego powinna zostać ujawniona bez powoływania się na dokumenty złożone do akt rejestrowych.

§ 156. 1. Każdy wpis do rejestru sądowego innego niż rejestr zastawów i Krajowy Rejestr Sądowy oznacza się numerem wynikającym z kolejności wpisów i opatruje datą wpisu, wskazując w rubryce "uwagi" sygnaturę akt sprawy i numer karty, na której znajduje się odnośne postanowienie sądu. W rubryce tej wpisuje się też nazwisko sekretarza sądowego, który czynność wykonał, o ile przepis

szczególny nie wymaga podpisu sędziego.

2. Datą wpisu do rejestru jest data wydania postanowienia sądu w przedmiocie wpisu.

§ 157. 1. Dokumenty stanowiące podstawę wpisu powinny być dołączone do wniosku w oryginale lub w postaci odpisów, wyciągów lub kserokopii urzędowo poświadczonych. W szczególnie uzasadnionych przypadkach kierownik sekretariatu poświadcza zgodność przedstawionych odpisów tych dokumentów, oryginały zaś zwraca wnioskodawcy, za pokwitowaniem na odpisach.

2. Przepis ust. 1 nie ma zastosowania do dokumentów objętych treścią wpisów w rejestrze.

§ 158. 1. Jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej, sąd rejestrowy wydaje zainteresowanym odpisy i wyciągi z rejestrów i dokumentów znajdujących się w aktach rejestrowych. Na odpisie statutu sąd rejestrowy zaświadcza, że odpowiada on co do treści statutowi objętemu treścią wpisu.

2. Przepis ust. 1 nie ma zastosowania w postępowaniu o wpis do Krajowego Rejestru Sądowego.

§ 159. W postępowaniu o wpis do Krajowego Rejestru Sądowego oraz do rejestru zastawów projekt orzeczenia przedkłada się sędziemu lub referendarzowi sądowemu rozpoznającemu sprawę. W przypadku konieczności dokonania zmian w przedłożonym projekcie sędziego lub referendarz sądowy powinien wskazać dział, rubrykę, podrubrykę i pole, w których należy dokonać korekty projektu orzeczenia.

§ 160. W postępowaniu o wpis do rejestru dłużników niewypłacalnych sąd, doręczając dłużnikowi odpis wniosku o wpis, określa mu 7-dniowy termin do złożenia oświadczenia w przedmiocie tego wniosku.

§ 161. 1. W aktach rejestrowych podmiotu wpisanego do Krajowego Rejestru Sądowego oraz do rejestru zastawów zamieszcza się wzmiankę o dacie i godzinie dokonania wpisu w rejestrze.

2. W aktach rejestrowych podmiotu wpisanego do rejestru przedsiębiorców zamieszcza się wzmiankę o dacie przesłania wniosku o wpis do rejestru podmiotów gospodarki narodowej do właściwego urzędu statystycznego województwa oraz o dacie przesłania zgłoszenia identyfikacyjnego lub aktualizacyjnego do wskazanego we wniosku urzędu skarbowego.

§ 162. 1. Jeżeli nabycie udziałów lub objęcie akcji przez cudzoziemca podlega wpisowi do rejestru przedsiębiorców, sąd przesyła odpis postanowienia o wpisie ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio w przypadku nabycia nieruchomości przez cudzoziemca na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu.

3. Odpisy orzeczeń przesłanych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych są ewidencjonowane w wykazie prowadzonym w sekretariacie wydziału.

§ 163. W przypadku gdy w toku postępowania w przedmiocie wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego zachodzi konieczność ustalenia danych rejestrowych innego podmiotu niż ten, którego dotyczy rozpoznawana sprawa, a mających wpływ na jej rozstrzygnięcie, sąd rejestrowy zwraca się, bez obowiązku uiszczania opłat, do Centralnej Informacji Krajowego Rejestru Sądowego o udzielenie informacji pisemnej.

§ 164. 1. Sąd rejestrowy prowadzi kontrolę terminowości składania sprawozdań finansowych i innych dokumentów, o których mowa w art. 40 pkt 2-5 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym.

2. Kierownik sekretariatu, w oparciu o dane uzyskane z systemu informatycznego, zawiadamia sędziego o każdym zaniedbaniu w spełnieniu obowiązku, o którym mowa w ust. 1.

§ 165. Dokumenty, związane z wykreślonym na podstawie art. 46 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym wpisem w dziale IV Krajowego Rejestru Sądowego, podlegają usunięciu z akt rejestrowych przez wyłączenie do odrębnego zbioru dokumentów, bez pozostawienia w aktach jakichkolwiek zarządzeń o ich usunięciu.

§ 166. 1. Tekst jednolity umowy lub statutu, o którym mowa w art. 9 ust. 4 ustawy o Krajowym

Rejestrze Sądowym oraz w art. 10a ust. 2 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. - Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. Nr 121, poz. 770, z 2000 r. Nr 114, poz. 1194, z 2002 r. Nr 1, poz. 2 oraz z 2003 r. Nr 217, poz. 2125), składany jest w aktach rejestrowych podmiotu z uwzględnieniem wszystkich wprowadzonych do umowy lub statutu zmian. Jeżeli zmiana umowy lub statutu polega na uchwaleniu nowego tekstu umowy lub statutu, złożenie tego tekstu jest równoznaczne ze złożeniem tekstu jednolitego.

2. Niezłożenie tekstu jednolitego nie jest przeszkodą w dokonaniu wpisu zmian umowy lub statutu.

3. W sytuacji, o której mowa w ust. 2, sąd rejestrowy wzywa podmiot do złożenia tekstu jednolitego na podstawie art. 24 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym.

4. Przyjmując tekst jednolity umowy lub statutu, sąd rejestrowy bada, czy uwzględnia on ostatnią zmianę umowy oraz czy w pozostałym zakresie zgodny jest z poprzednio złożonym tekstem jednolitym.

5. Przepisy ust. 1 i 4 stosuje się odpowiednio w postępowaniach o wpis do innych rejestrów sądowych.

§ 167. 1. Zarządzenie dotyczące zamieszczenia w Monitorze Sądowym i Gospodarczym ogłoszenia lub obwieszczenia wpisu innego niż wpis do Krajowego Rejestru Sądowego sąd wydaje jednocześnie z postanowieniem o wpisie.

2. Obwieszczenie niepodlegające ogłoszeniu w Monitorze Sądowym i Gospodarczym umieszcza się na tablicy ogłoszeń w budynku sądowym oraz w lokalu urzędu właściwej gminy.

§ 168. W przypadku wpisu dokonywanego przez sąd z urzędu, na podstawie art. 12 ust. 2, art. 24 ust. 4, art. 43-44 i art. 55 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym, w razie braku danych, o których mowa w art. 35 tej ustawy, sąd rejestrowy powinien ustalić dane identyfikacyjne wpisywanej osoby, zwracając się do właściwych organów.

§ 168^{1.} ⁽⁶⁾ Wnioski o zarejestrowanie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, której umowę zawarto przy wykorzystaniu wzorca umowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością udostępnionego w systemie teleinformatycznym, złożone za pośrednictwem systemu teleinformatycznego są rozpoznawane w terminie 1 dnia roboczego od daty wpływu wniosku. Nie stosuje się przepisu § 48 ust. 1.

§ 168^{2.} ⁽⁷⁾ W sprawach inicjowanych w postępowaniu rejestrowym drogą elektroniczną doręczenia orzeczeń i pism sądowych są dokonywane elektronicznie poprzez przesłanie odpisu w postaci elektronicznej na adres nadawcy pisma w systemie teleinformatycznym służącym do obsługi złożenia wniosku o wpis sądowi rejestrowemu.

Oddział 3

Sprawy upadłościowe i naprawcze

§ 169. 1. Przewodniczący wydziału (kierownik sekcji) dokonuje wstępnej analizy pism dotyczących postępowań upadłościowych i naprawczych i zarządza niezwłoczne ich przekazanie, zgodnie z właściwością, sądowi upadłościowemu lub sędziemu-komisarzowi.

2. W przypadku równoczesnego wpływu pism dotyczących czynności sądu upadłościowego lub sędziego-komisarza, akta sprawy wraz z tymi pismami przedstawia się sędziemu-komisarzowi, który decyduje o ich dalszym biegu.

§ 170. Po przeprowadzeniu wstępnego zgromadzenia wierzycieli sędzia przewodniczący temu zgromadzeniu przedstawia akta sprawy sądowi w celu podjęcia dalszych czynności.

§ 171. W razie oddalenia zażalenia na postanowienie wydane w trybie art. 170 ust. 1 i art. 171 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. Nr 60, poz. 535, z późn. zm.¹³⁾), zwanej dalej "prawem upadłościowym i naprawczym", sąd niezwłocznie po zwrocie akt z sądu okręgowego wyznacza syndyka, nadzorcę sądowego albo zarządcę i odwołuje zarządcę albo nadzorcę tymczasowego.

§ 172. Po upływie terminu określonego w art. 494 ust. 3 prawa upadłościowego i naprawczego sąd

na wniosek dłużnika wydaje zaświadczenie, w którym stwierdza, że nie zakazano wszczęcia postępowania naprawczego.

§ 173. Po upływie terminu określonego w art. 519 prawa upadłościowego i naprawczego sąd wydaje postanowienie, w którym stwierdza, że postępowanie uległo z mocy prawa umorzeniu.

§ 174. 1. W przypadku orzeczenia zakazu, o którym mowa w art. 373 ust. 1 prawa upadłościowego i naprawczego, sąd upadłościowy, wraz z odpisem postanowienia, przesyła do Krajowego Rejestru Sądowego dane niezbędne do dokonania wpisu do Rejestru Dłużników Niewypłacalnych (RDN).

2. W razie braku danych, o których mowa w ust. 1, sąd upadłościowy prowadzący postępowanie, w wyniku którego powstał obowiązek zawiadomienia wydziału gospodarczego sądu rejonowego prowadzącego Krajowy Rejestr Sądowy o wpisie do RDN, zobowiązany jest do ustalenia numeru Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL) dłużnika.

3. W razie braku możliwości ustalenia numeru PESEL sąd powinien ujawnić w sentencji orzeczenia, poza imieniem i nazwiskiem dłużnika wpisywanego z urzędu do RDN, także datę i miejsce urodzenia, imiona rodziców, aktualny adres oraz serię i numer dokumentu tożsamości.

§ 175. W razie uchylecia postanowienia w przedmiocie ogłoszenia upadłości, sąd okręgowy zawiadamia o tym sąd upadłościowy.

§ 176. Ogłoszenia lub obwieszczenia orzeczeń, podlegające na podstawie prawa upadłościowego i naprawczego zamieszczeniu w Monitorze Sądowym i Gospodarczym, powinny obejmować sentencję orzeczenia oraz istotne elementy komparacji orzeczenia.

Rozdział 6

Przepisy szczególne w sprawach rozpoznawanych w wydziałach pracy oraz wydziałach pracy i ubezpieczeń społecznych

§ 177. Wezwanie pracownika, dokonywane w sposób określony w art. 472 K.p.c., może być w szczególności dokonane telefonicznie za pośrednictwem pracodawcy, u którego pracownik ten jest zatrudniony. O czynności tej należy uczynić wzmiankę w aktach sprawy, z uwzględnieniem nazwiska i stanowiska osoby, której przekazano informację.

§ 178. 1. Uznając potrzebę przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego, sędzieja, któremu przydzielono sprawę, bada, czy akta sprawy zawierają niezbędną dokumentację dotyczącą leczenia, uzyskiwanych zarobków i charakteru zatrudnienia, a w razie stwierdzenia braku takiej dokumentacji lub gdy jest niepełna - zarządza jej przedstawienie lub uzupełnienie. W sprawach, w których kwestią sporną jest data, okres powstania niezdolności do pracy lub inna podobna okoliczność, sąd podejmuje czynności zmierzające do uzyskania właściwej dokumentacji.

2. W razie dokonania przez pracownika lub ubezpieczonego, działającego bez adwokata lub radcy prawnego, zgłoszenia w trybie art. 466 K.p.c., osoba przyjmująca zgłoszenie zapisuje dane osobowe pracownika lub ubezpieczonego oraz treść zgłoszonego żądania ze wskazaniem, przeciwko komu jest skierowane, i przedstawia je niezwłocznie przewodniczącemu wydziału.

Rozdział 7

Przepisy szczególne w postępowaniu zabezpieczającym i egzekucyjnym

§ 179. 1. Wydając wierzycielowi tytuł wykonawczy na podstawie postanowienia w przedmiocie zabezpieczenia, sąd dołącza również odpis tego postanowienia z uzasadnieniem w celu przekazania go organowi egzekucyjnemu dla doręczenia dłużnikowi.

2. W sprawach, w których wydanie postanowienia następuje z urzędu, odpis postanowienia z

uzasadnieniem przeznaczonym dla dłużnika sąd przesyła bezpośrednio organowi egzekucyjnemu.

§ 180. W postanowieniu o nadaniu klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu, nie pochodzącemu od sądu, zamieszcza się dane dotyczące tytułu egzekucyjnego, stron oraz świadczenia będącego przedmiotem egzekucji.

§ 181. Postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności łączy się trwale z tytułem egzekucyjnym i taki tytuł opatruje się klauzulą wykonalności. Jeżeli na tytule egzekucyjnym nie można zapisać klauzuli wykonalności z powodu braku miejsca, klauzulę zamieszcza się na karcie trwale połączonej z tytułem egzekucyjnym, z tym że początek tekstu klauzuli powinien być umieszczony na tytule egzekucyjnym.

§ 182. ⁽⁸⁾ Jeżeli tytułem egzekucyjnym jest orzeczenie sądu albo ugoda zawarta przed sądem, sąd nie wydaje oddzielnego postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności, chyba że klauzula ma być nadana na rzecz osoby lub przeciwko osobom, które nie są wymienione w tytule egzekucyjnym jako uprawnione lub zobowiązane, albo tytuł egzekucyjny został wydany w elektronicznym postępowaniu upominawczym.

§ 183. 1. Klauzulę wykonalności umieszcza się na wypisie orzeczenia sądu pierwszej instancji. Jeżeli jednak w postępowaniu odwoławczym orzeczenie to zostało zmienione lub zasądzono dalsze koszty postępowania, wypis orzeczenia sądu pierwszej instancji powinien obejmować także treść rozstrzygnięcia w drugiej instancji.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio w przypadku, gdy sąd rozpoznawał sprzeciw od wyroku zaocznego lub zarzuty przeciwko nakazowi zapłaty, wydanemu w postępowaniu nakazowym.

§ 184. Jeżeli tytułem egzekucyjnym jest ugoda zawarta przed sądem lub innym organem, klauzulę wykonalności umieszcza się na odpisie protokołu posiedzenia zawierającego treść ugody.

§ 185. Jeżeli tytuł wykonawczy wydaje się wierzycielowi, który w postępowaniu rozpoznawczym zwolniony był od kosztów sądowych, na tytule zamieszcza się adnotację: "wierzyciel zwolniony od kosztów sądowych".

§ 186. 1. W tytule wykonawczym wymienia się osobę, której tytuł został wydany.

2. W razie wydania kilku tytułów wykonawczych, należy je oznaczyć kolejnymi numerami.

§ 187. Jeżeli wykonanie postanowienia w przedmiocie zabezpieczenia lub nieprawomocnego wyroku uzależnione jest od złożenia zabezpieczenia przez wierzyciela, klauzula wykonalności może być nadana dopiero po złożeniu tego zabezpieczenia.

§ 188. 1. Jeżeli nadanie klauzuli wykonalności następuje bez oddzielnego postanowienia w tym przedmiocie, na oryginale orzeczenia lub protokołu ugody sądowej zamieszcza się adnotację wymieniającą osobę, której wydano tytuł wykonawczy, z podpisem kierownika sekretariatu i datą wydania.

2. Adnotację o wydaniu tytułu wykonawczego zamieszcza się na oryginale orzeczenia sądu pierwszej instancji, jednakże w razie gdy orzeczenie sądu pierwszej instancji zostało zmienione przez sąd odwoławczy, adnotację o wydaniu tytułu wykonawczego zamieszcza się również na oryginale orzeczenia sądu odwoławczego, a gdy sądem tym był Sąd Najwyższy - na dołączonym do akt sprawy odpisie orzeczenia tego sądu. Klauzulę wykonalności, o której mowa w § 187, nadaje się z adnotacją o dacie złożenia zabezpieczenia.

3. W razie nadania klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu, przez sąd z urzędu, w adnotacji zamieszcza się wyrazy: "z urzędu".

4. W razie nadania klauzuli wykonalności nakazowi zapłaty, przez sąd z urzędu, tytuł wykonawczy pozostawia się w aktach sprawy, wydając go wierzycielowi jedynie na jego wniosek.

§ 189. Odpis prawomocnego postanowienia wydanego na skutek skargi na czynności komornika sąd przesyła komornikowi, na którego czynności skargę wniesiono.

§ 190. W postępowaniu o wyjawienie majątku stosuje się odpowiednio przepisy § 174.

§ 191. W postanowieniu o przysądzeniu własności nieruchomości sąd stwierdza, czy cała cena nabycia została uiszczona, albo czy na jej poczet zaliczona została wierzytelność nabywcy lub innego wierzyciela, jak też obowiązek dłużnika wydania nieruchomości nabywcy, oraz wydaje zarządzenie w przedmiocie utrzymania w mocy służebności.

§ 191¹.⁽⁹⁾ W elektronicznym postępowaniu upominawczym nie stosuje się przepisów § 179, 183-186 i 188.

Rozdział 8

Przepisy szczególne w sprawach wieczystoksięgowych

§ 192. 1. Jeżeli nieruchomość położona jest na obszarach własności dwóch lub więcej sądów rejonowych, sąd właściwy do prowadzenia księgi wieczystej wyznacza prezes sądu okręgowego, a jeżeli położona jest na obszarach własności dwóch lub więcej sądów okręgowych - prezes sądu apelacyjnego.

2. Jeżeli własność do prowadzenia księgi wieczystej przejdzie na inny sąd albo jeżeli do prowadzenia księgi wieczystej wyznaczony zostanie inny sąd, sąd, który przejął prowadzenie księgi wieczystej, zawiadamia o tym właściciela wpisanego w księdze oraz osoby, którym służą prawa lub roszczenia wpisane w księdze wieczystej, a także organ prowadzący ewidencję gruntów i budynków.

3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się, jeżeli zmiana własności miejscowej sądu obejmuje cały obszar własności lub oznaczoną jego część.

§ 193. 1. W sądzie, który przejął prowadzenie księgi wieczystej, dokonuje się nowego oznaczenia tej księgi. Dane dotychczasowe poprzedza się wyrazem "dawna" i podkreśla czerwoną linią, a obok zamieszcza nowe oznaczenie księgi wieczystej.

2. W zawiadomieniach, o których mowa w § 192 ust. 2, podaje się numer właściwego repertorium wynikający z nowego oznaczenia księgi wieczystej.

§ 194. Jeżeli zmiana własności miejscowej sądu do prowadzenia księgi wieczystej nastąpiła na skutek zmiany przepisów w zakresie własności sądów prowadzących księgi wieczyste, księgę wieczystą wraz z aktami zawierającymi wnioski nierozpoznane przekazuje się niezwłocznie sądowi właściwemu do prowadzenia księgi wieczystej według nowych przepisów.

§ 195. Księgi wieczyste zakłada się i prowadzi w systemie informatycznym. Sposób zakładania i prowadzenia ksiąg wieczystych w systemie informatycznym, a także prowadzenia ksiąg wieczystych założonych w formie teczek określają przepisy ustawy o księgach wieczystych i hipotece i przepisy wydane na ich podstawie.

§ 196. 1. O założeniu księgi wieczystej dla nieruchomości, zmianach wpisów w dziale I i II księgi wieczystej sąd zawiadamia oprócz uczestników postępowania także właściwy organ prowadzący ewidencję gruntów i budynków.

2. Zawiadomienie, o którym mowa w ust. 1, przesłane organowi prowadzącemu ewidencję gruntów i budynków, nie zawiera pouczenia o środkach zaskarżenia.

§ 197. Zawiadomienie o założeniu księgi wieczystej dla spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu oraz o wpisie hipoteki do księgi wieczystej, przesłane przez sąd właściwej spółdzielni mieszkaniowej, nie zawiera pouczenia o środkach zaskarżenia.

§ 198. 1. Jeżeli wniosek o wpis podlega zwrotowi, a z treści załączonych do niego dokumentów wynika, że nastąpiła zmiana w prawie własności, sąd, po dokonaniu wpisu ostrzeżenia o niezgodności księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym, zwraca wyłącznie wniosek, pozostawiając w aktach dokumenty, które stanowiły podstawę wpisu ostrzeżenia.

2. Jeżeli w przypadku, o którym mowa w ust. 1, wniosek zawarty jest w akcie notarialnym, sąd załącza do akt księgi wieczystej wypis z aktu notarialnego przesłany przez notariusza, a wnioskodawcy

doręcza się jedynie zarządzenie o zwrocie wniosku.

3. Zarządzenie o zwrocie wniosku z powodu braku stałej opłaty powinno zawierać dodatkowo pouczenie, że w razie uiszczenia brakującej opłaty w terminie tygodniowym od dnia doręczenia zarządzenia wniosek wywołuje skutek od daty pierwotnego wniesienia.

§ 199. Jeżeli zawiadomienie o dokonanych wpisach zawiera treść niezgodną z treścią wpisów dokonanych w księdze wieczystej lub nastąpiła w jego treści niedokładność, błąd pisarski albo rachunkowy lub inne oczywiste omyłki, które nie dotyczą treści wpisu w księdze wieczystej, sąd sporządza ponownie w sposób prawidłowy zawiadomienie i przesyła je wnioskodawcy i uczestnikom postępowania z adnotacją "poprawiono" oraz pouczeniem, że jest to pierwsze prawidłowe zawiadomienie.

§ 200. W razie przedstawienia akt księgi wieczystej sądowi okręgowemu w celu rozpoznania środka odwoławczego, jeżeli księga wieczysta prowadzona jest w systemie informatycznym, do akt dołącza się odpis zupełny księgi wieczystej, której dotyczy zaskarżone orzeczenie, w innym przypadku - kserokopię księgi wieczystej.

§ 201. 1. Wniosek o wydanie odpisu księgi wieczystej lub zaświadczenia ze zbioru dokumentów, z księgi zamkniętej lub dawnej księgi zamkniętej, poza ogólnymi wymogami przewidzianymi dla pism procesowych, powinien zawierać oznaczenie księgi wieczystej lub wskazanie dokumentu umożliwiającego ustalenie jej treści, a w przypadku złożenia wniosku przez zainteresowanego, którego prawa nie są ujawnione w danej księdze wieczystej, również uzasadnienie potrzeby uzyskania przez niego odpisu lub zaświadczenia.

2. Odpis księgi wieczystej powinien również zawierać wpisy nieprawomocne oraz adnotacje o wnioskach wpisanych w odpowiednich działach księgi wieczystej oraz sprawach wszczętych z urzędu.

3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio do odpisów ksiąg wieczystych zawierających wpisy wykreślone.

4. Odmowa wydania dokumentów, o których mowa w ust. 1, następuje na piśmie poprzez umieszczenie na wniosku adnotacji "odmawiam", zaopatrzonej w datę i czytelny podpis przewodniczącego wydziału. Na odmowę wydania dokumentów przysługuje skarga do prezesa sądu rejonowego.

§ 202. 1. Na zarządzenie przewodniczącego wydziału może zostać wydany z akt księgi wieczystej tylko dokument, który nie stanowił podstawy wpisu.

2. Wydanie dokumentu następuje na żądanie osoby zainteresowanej po złożeniu przez nią do akt księgi wieczystej uwierzytelnionego odpisu lub wypisu z dokumentu albo jego kserokopii poświadczonej notarialnie.

3. Przewodniczący wydziału może zwolnić osobę zainteresowaną od obowiązku wskazanego w ust. 2 i zarządzić sporządzenie odpisu lub kserokopii dokumentu na jej koszt. Tak sporządzony odpis lub kserokopia zaopatrzone w pieczęć urzędową, datę i czytelny podpis sędziego lub referendarza sądowego składany jest do akt księgi wieczystej w miejsce wydanego dokumentu, o czym sędzia lub referendarz sądowy zamieszcza notatkę w aktach.

4. Na żądanie osoby mającej interes prawny przewodniczący wydziału może sporządzić odpis lub wypis z dokumentu załączonego do akt księgi wieczystej, stanowiącego podstawę wpisu, albo jego kserokopię i wydać tej osobie, po uprzednim zaopatrzeniu w pieczęć urzędową, datę i czytelny podpis.

§ 203. 1. W pomieszczeniach archiwum ksiąg wieczystych mogą przebywać wyłącznie osoby zatrudnione do ich prowadzenia oraz osoby upoważnione przez prezesa sądu rejonowego.

2. Udostępnianie ksiąg wieczystych, akt tych ksiąg, ksiąg zamkniętych lub dokumentów przekazanych na przechowanie przez notariusza odbywa się w specjalnie do tego przygotowanej sali przeglądowej bądź w wydzielonej części sekretariatu wydziału.

3. Prezes sądu okręgowego może ustalić, w porozumieniu z właściwymi organizacjami zawodowymi notariuszy, rzeczoznawców majątkowych i geodetów, określone dni i godziny udostępniania ksiąg wieczystych, akt tych ksiąg, ksiąg zamkniętych lub dokumentów przekazanych na przechowanie przez notariusza - członkom tych korporacji.

Rozdział 9

Przepisy szczególne w sprawach rozpoznawanych w wydziałach rodzinnych i nieletnich

Oddział 1

Przepisy wstępne

§ 204. 1. Do zakresu czynności przewodniczącego wydziału rodzinnego i nieletnich, poza określonymi w § 57-60, należy:

- 1) badanie skuteczności stosowania w poszczególnych rodzajach spraw określonych środków o charakterze wychowawczym i resocjalizacyjnym;
- 2) opracowywanie planów działalności profilaktycznej i resocjalizacyjnej oraz kontrola ich realizacji;
- 3) koordynacja współpracy sędziów z terenowymi organami administracji publicznej, instytucjami oraz organizacjami społecznymi, do których zadań należą sprawy rodziny, dzieci i młodzieży;
- 4) zapewnienie możliwości podejmowania przez sędziego czynności w sprawach niecierpiących zwłoki, również poza godzinami urzędowania sądu.

2. Dokonując podziału spraw między sędziów, przewodniczący wydziału rodzinnego powinien przestrzegać zasady terytorialnego podziału pracy.

§ 205. Sędzia rodzinny współdziała z organami, instytucjami i organizacjami społecznymi zajmującymi się na danym terenie problematyką rodziny, dzieci i młodzieży, sprawami oświaty i wychowania, zdrowia, a także sprawami ładu i porządku publicznego.

§ 206. Sędzia rodzinny współpracuje z kuratorem sądowym, a za jego pośrednictwem z kuratorami społecznymi.

§ 207. W razie stwierdzenia okoliczności wskazujących na potrzebę uregulowania innych problemów rodzinnych niż będące przedmiotem postępowania, sędzia rodzinny wszczyna postępowanie z urzędu lub zawiadamia o potrzebie wszczęcia takiego postępowania właściwego prokuratora albo właściwą instytucję lub organizację społeczną.

§ 208. W razie ujawnienia, w związku z toczącą się sprawą, potrzeby udzielenia pomocy rodzinie w usunięciu trudności zagrażających jej dobru, sędzia rodzinny podejmuje z urzędu także czynności pozaprocesowe. W szczególności może on zwrócić się do właściwych instytucji lub organizacji w celu uzyskania dla tej rodziny określonych świadczeń socjalnych, świadczeń z zakresu leczenia lub pomocy społecznej, pomocy w znalezieniu odpowiedniej pracy lub co do zmiany sposobu zamieszkiwania członków rodziny, jeżeli wspólne ich zamieszkiwanie zagraża dobru małoletnich dzieci.

Oddział 2

Sprawy z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego

§ 209. 1. W sprawach o roszczenia alimentacyjne, o ustalenie ojcostwa i roszczenia z tym związane, o odebranie osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką, jak również w sprawach osób uzależnionych od alkoholu bądź od środków odurzających lub psychotropowych, w razie niewskazania w wyznaczonym terminie przez powoda lub wnioskodawcę prawidłowego adresu pozwanego lub uczestnika postępowania, przewodniczący przed zarządzeniem zwrotu pozwu lub wniosku podejmuje czynności w celu ustalenia tego adresu.

2. W każdej sprawie, w której postępowanie może być wszczęte z urzędu, przewodniczący posiedzenia, przed zawieszeniem postępowania, podejmuje czynności w celu ustalenia właściwego adresu osób, których to postępowanie dotyczy.

§ 210. W orzeczeniach stanowiących podstawę wpisu w aktach stanu cywilnego oraz w protokołach uznania dziecka sąd określa dane osobowe stron w sposób stosowany w dowodach osobistych.

§ 211. 1. Jeżeli w toku postępowania, w sprawie o ustalenie ojcostwa i roszczenia z tym związane, pozwany wyraził gotowość uznania dziecka, sąd przyjmuje, w trybie postępowania nieprocesowego, oświadczenie o uznaniu dziecka oraz umarza postępowanie w części, w jakiej stało się ono bezprzedmiotowe.

2. Odpis protokołu uznania dziecka sąd przesyła właściwemu urzędowi stanu cywilnego.

§ 212. 1. Oświadczenie o uznaniu dziecka powinno być przyjęte przy równoczesnej obecności uznającego i osoby, której zgoda na uznanie dziecka jest potrzebna.

2. Jeżeli osoba, której zgoda na uznanie dziecka jest potrzebna, nie była obecna przy składaniu oświadczenia o uznaniu, sąd, który przyjął oświadczenie o uznaniu, niezwłocznie zawiadamia ją o tym i wzywa do złożenia oświadczenia.

3. Protokoły z przyjęcia oświadczeń, o których mowa w ust. 1 i 2, podpisują uznający oraz osoby, których zgoda na uznanie dziecka jest potrzebna.

§ 213. W razie uznania dziecka przed sądem, który nie był właściwy miejscowo, odpis protokołu o uznaniu dziecka przesyła się do sądu właściwego oraz do urzędu stanu cywilnego.

§ 214. Odpis pozwu w sprawie o rozwód lub separację doręcza się pozwanemu po stwierdzeniu, że pojednanie małżonków nie nastąpiło. Doręczenie może nastąpić na posiedzeniu pojednawczym.

§ 215. Sprawa o rozwód lub separację powinna być prowadzona w taki sposób, aby przy zachowaniu zasady koncentracji materiału dowodowego strony miały czas na przemyślenie sprawy przed jej ostatecznym zakończeniem. Dotyczy to w szczególności odpowiedniego wyznaczenia pierwszego terminu rozprawy.

§ 216. W razie wydania postanowienia nakazującego wypłatę wynagrodzenia za pracę lub innych należności przypadających jednemu małżonkowi do rąk drugiego małżonka, odpis tego postanowienia przesyła się pracodawcy lub dłużnikowi innej wiarygodności z wezwaniem, aby przypadające od nich wynagrodzenie za pracę lub inne należności wypłacali w całości lub w części wyłącznie do rąk drugiego małżonka.

§ 217. 1. W przypadkach nagłych w razie wydania zarządzeń przez sąd, który nie jest właściwy miejscowo, należy zawiadomić o tym sąd właściwy, przesyłając odpisy wydanych zarządzeń.

2. Po ustaniu konieczności działania sądu, który nie jest właściwy miejscowo, akta sprawy przesyła się do sądu właściwego.

§ 218. O wszczęciu przez sąd opiekuńczy postępowania z urzędu zawiadamia się uczestników postępowania, określając jego rodzaj, oraz poucza o możliwości zgłaszania wniosków dowodowych.

§ 219. Rodzice, którzy wyrazili zgodę na przysposobienie dziecka bez wskazania osoby przysposabiającego lub odwołali taką zgodę, powinni podpisać protokół zawierający ich oświadczenie o wyrażeniu zgody lub o jej odwołaniu.

§ 220. 1. O wyrażeniu przez rodziców zgody na przysposobienie dziecka bez wskazania osoby przysposabiającego zawiadamia się ośrodek adopcyjno-opiekuńczy zajmujący się kierowaniem dzieci do zastępczego środowiska rodzinnego.

2. Obowiązek zawiadomienia podmiotów wymienionych w ust. 1 powstaje również w sytuacji, gdy rodzicom nie przysługuje władza rodzicielska.

§ 221. Po ustaleniu, że małoletniemu nie można zapewnić odpowiedniego zastępczego środowiska rodzinnego w kraju, sąd zwraca się do ośrodka adopcyjno-opiekuńczego wyznaczonego do kwalifikowania dzieci do przysposobienia przez osoby zamieszkałe za granicą o informację o takich osobach.

§ 222. 1. Wysłuchanie przysposabianego powinno odbyć się poza salą posiedzeń sądowych, z zapewnieniem małoletniemu pełnej swobody wypowiedzi. W przypadku zastosowania przepisu art. 118 §

3 K.r.o., sąd czyni o tym stosowną wzmiankę w protokole posiedzenia.

2. Przed rozstrzygnięciem zgodnie z art. 121¹ § 2 K.r.o. sąd z urzędu powinien ustalić krąg osób zainteresowanych.

§ 223. W postanowieniu o przysposobieniu sąd wskazuje rodzaj przysposobienia przez zamieszczenie wzmianki: "przysposobienie pełne nierozwiązywalne", "przysposobienie pełne" lub "przysposobienie niepełne".

§ 224. Informację o wyrażeniu przez rodziców zgody na przysposobienie bez wskazania osoby przysposabiającego zamieszcza się w komparycji postanowienia obok imienia i nazwiska małoletniego, którego postępowanie dotyczy.

§ 225. 1. Zabezpieczając, przed urodzeniem się dziecka, przyszłe roszczenia alimentacyjne związane z ustaleniem ojcostwa, należy określić oddzielnie kwoty zabezpieczone na rzecz matki i oddzielnie kwoty zabezpieczone na rzecz dziecka.

2. Termin płatności kwot dla matki określa się datą ścisłą. Termin płatności kwot dla dziecka określa się datą urodzenia dziecka, którą należy wskazać w postępowaniu egzekucyjnym.

Oddział 3

Sprawy nieletnich

§ 226. W sprawach nieletnich stosuje się odpowiednio przepisy niniejszego rozporządzenia dotyczące czynności w sprawach karnych, o ile nie pozostają w sprzeczności z przepisami o postępowaniu w sprawach nieletnich.

§ 227. W razie wydania postanowienia o przekazaniu sprawy nieletniego do postępowania mediacyjnego, sąd określa w nim termin nadesłania sprawozdania z jego przebiegu i wyników.

§ 228. W razie otrzymania ustnego zawiadomienia o popełnieniu przez nieletniego czynu karalnego albo o okolicznościach świadczących o jego demoralizacji, sędzia rodzinny sporządza protokół, uprzedzając równocześnie osobę zawiadamiającą o odpowiedzialności kamej za fałszywe oskarżenie i zawiadomienie o przestępstwie niepopelnionym.

§ 229. 1. Prowadząc postępowanie wyjaśniające, sędzia rodzinny powinien dążyć do objęcia postępowaniem w danej sprawie wszystkich nieletnich, którzy brali udział w popełnieniu czynu, oraz wszystkich czynów popełnionych przez tych nieletnich.

2. Sędzia zarządza przekazanie bądź wyłączenie z akt sprawy i przekazanie Policji tych materiałów, które nie doprowadziły do ustalenia sprawcy czynu.

§ 230. 1. Sędzia rodzinny wydając postanowienie o wszczęciu postępowania wyjaśniającego, rozważa, czy nie zachodzi konieczność zastosowania wobec nieletniego odpowiedniego środka tymczasowego. Przed wydaniem postanowienia w tym przedmiocie powinien w miarę możliwości wysłuchać nieletniego.

2. Postanowienie o zastosowaniu środka tymczasowego powinno być nieletniemu ogłoszone.

§ 231. Jeżeli zachodzi potrzeba zawiadomienia szkoły, instytucji państwowej, społecznej lub jednostki samorządowej o wszczęciu bądź ukończeniu postępowania, sąd rozważa, czy dokonanie takiego zawiadomienia nie naruszy dobra nieletniego.

§ 232. Doręczenia rodzicom orzeczeń, zarządzeń, zawiadomień oraz odpisów pism dokonuje się do rąk tego z nich, pod którego opieką nieletni faktycznie pozostaje.

§ 233. Orzeczeń, zarządzeń, zawiadomień i odpisów pism nie doręcza się nieletniemu, który nie ukończył 13 lat.

§ 234. Zlecając Policji dokonanie określonych czynności lub dokonanie czynności w określonym zakresie, sędzia rodzinny wymienia w zarządzeniu rodzaj tych czynności oraz sposób i termin ich wykonania.

§ 235. Zlecenie przeprowadzenia wywiadu środowiskowego następuje w formie zarządzenia.

§ 236. Przed zastosowaniem wobec nieletniego tymczasowego nadzoru organizacji młodzieżowej lub innej organizacji społecznej albo zakładu pracy, w którym nieletni jest zatrudniony, jak również przed zastosowaniem tymczasowego nadzoru osoby godnej zaufania, sędzia rodzinny uzgadnia z organizacją, zakładem pracy lub osobą mającą pełnić ten nadzór sposób jego wykonywania ze wskazaniem praw i obowiązków nadzorującego, o czym zamieszcza w aktach sprawy stosowną notatkę.

§ 237. Ustanawiając tymczasowy nadzór organizacji młodzieżowej lub innej organizacji społecznej, zakładu pracy albo osoby godnej zaufania, jak również stosując nadzór kuratora, określa się częstotliwość składania sprawozdań ze wskazaniem pierwszego terminu wykonania tego obowiązku.

§ 238. 1. W sprawie nieletniego umieszczonego tymczasowo w schronisku dla nieletnich sędzia zawiadamia niezwłocznie dyrektora tego schroniska o skierowaniu sprawy do rozpoznania w postępowaniu poprawczym, przesyłając jednocześnie odpis postanowienia wydanego w tym przedmiocie, a także o terminach rozprawy, o jej przerwaniu lub odroczeniu oraz o treści orzeczenia kończącego postępowanie poprawcze.

2. Dokumenty i informacje, o których mowa w ust. 1, można przekazać za pośrednictwem osoby doprowadzającej nieletniego do sądu.

§ 239. 1. Stawiennictwo nieletniego w sądzie odbywa się przy udziale co najmniej jednego z rodziców, opiekuna albo kuratora.

2. Doprowadzenie do sądu nieletniego umieszczonego tymczasowo w odpowiednim młodzieżowym ośrodku wychowawczym lub młodzieżowym ośrodku socjoterapii może nastąpić także za pośrednictwem wychowawcy lub pracownika wyznaczonego przez dyrektora placówki.

3. W razie gdy nieletni przebywa w policyjnej izbie dziecka albo nie został doprowadzony przez rodziców bez usprawiedliwienia, a zachodzi obawa jego ucieczki, doprowadzenie następuje za pośrednictwem Policji.

4. Przy doprowadzaniu do sądu nieletniego umieszczonego w schronisku dla nieletnich lub zakładzie poprawczym stosuje się odpowiednio przepisy o doprowadzaniu do sądu osób pozbawionych wolności.

§ 240. Jeżeli w sprawie występuje kilku nieletnich, dopuszczalne jest wydanie postanowienia o rozpoznaniu sprawy w postępowaniu opiekuńczo-wychowawczym oraz postanowienia o rozpoznaniu sprawy w postępowaniu poprawczym i rozłączenie spraw.

§ 241. 1. W razie uchylecia na rozprawie postanowienia o umieszczeniu nieletniego w schronisku dla nieletnich, należy zapewnić nieletniemu możliwość odbioru ze schroniska przedmiotów osobistych i pieniędzy stanowiących jego własność oraz rozliczenia się ze schroniskiem.

2. Nakaz zwolnienia ze schroniska doręcza się osobie doprowadzającej nieletniego na rozprawę.

§ 242. W razie orzeczenia wobec nieletniego środka wychowawczego w postaci upomnienia i wykonania tego orzeczenia poprzez udzielenie upomnienia, w protokole posiedzenia należy zamieścić stosowną wzmiankę.

§ 243. 1. W razie zobowiązania nieletniego do przeproszenia pokrzywdzonego sąd określa termin i formę, w jakiej przeproszenie ma nastąpić. Jeżeli przeproszenie następuje na sali sądowej w obecności sądu, należy o tym uczynić wzmiankę w protokole posiedzenia.

2. W razie zobowiązania nieletniego do naprawienia wyrządzonej szkody, do wykonania określonych prac lub świadczeń społecznych na rzecz pokrzywdzonego lub społeczności lokalnej, sąd określa sposób i termin wykonania tych obowiązków. Sąd określa także sposób i termin naprawienia szkody przez rodziców nieletniego.

§ 244. Odebranie poręczenia udzielonego przez organizację młodzieżową lub inną organizację społeczną, zakład pracy albo osobę godną zaufania następuje w formie pisemnej lub ustnej do protokołu.

Oddział 4

Sprawy osób uzależnionych od alkoholu, środków odurzających lub psychotropowych

§ 245. Wniosek o wszczęcie postępowania, złożony przez osobę nieuprawnioną, przewodniczący wydziału przesyła prokuratorowi lub gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, a w razie ustnego zgłoszenia wniosku, przesłaniu podlega notatka służbowa.

§ 246. Jeżeli do wniosku nie została dołączona opinia biegłego, przewodniczący posiedzenia, przed wyznaczeniem rozprawy, zarządza poddanie osoby, której postępowanie dotyczy, odpowiednim badaniom i doręczenie jej odpisu wniosku.

§ 247. 1. W razie gdy uczestnik postępowania odbywa karę pozbawienia wolności, sąd zawiadamia dyrektora zakładu karnego o wpłynięciu wniosku o zastosowanie obowiązku poddania się uczestnika, którego dotyczy wniosek, leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego i zwraca się o rozważenie możliwości zakwalifikowania tego uczestnika do leczenia odwykowego w zakładzie karnym. Po uzyskaniu informacji z zakładu karnego sąd podejmuje decyzję o dalszym postępowaniu w sprawie.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio, gdy uczestnikiem postępowania jest wychowanek zakładu poprawczego lub nieletni umieszczony w schronisku dla nieletnich.

§ 248. W postanowieniu orzekającym obowiązek poddania się leczeniu z ustanowieniem nadzoru kuratora, jeżeli sytuacja wymaga składania sprawozdań przez kuratora częściej niż co 2 miesiące, określa się częstotliwość ich składania i termin złożenia pierwszego sprawozdania.

§ 249. Skierowanie osoby uzależnionej od środków odurzających i psychotropowych następuje łącznie na przymusowe leczenie i rehabilitację.

Oddział 5

Czynności w sprawach z zakresu ustawy o ochronie zdrowia psychicznego

§ 250. 1. Przed wysłuchaniem osoby przyjętej do szpitala psychiatrycznego przez sędziego wizytującego szpital sąd wszczyna postępowanie.

2. Z wysłuchania sporządza się protokół, w którym zamieszcza się również wzmiankę o zapoznaniu się sędziego z dokumentacją medyczną osoby, której postępowanie dotyczy, a także inne informacje istotne dla oceny zasadności jej pobytu w szpitalu.

§ 251. W razie zarządzenia natychmiastowego wypisania ze szpitala sędzia zawiadamia o tym niezwłocznie ordynatora oraz osobę, której dotyczy postępowanie, i odnotowuje to w protokole wysłuchania. W przypadku pozostawienia osoby wysłuchanej w szpitalu sędzia informuje tę osobę oraz ordynatora o terminie i miejscu rozprawy.

§ 252. Jeżeli sąd opiekuńczy właściwy dla miejsca siedziby szpitala, w związku z prowadzonym postępowaniem, uzyska informacje o okolicznościach, które mogą uzasadniać podjęcie czynności przez inny sąd, prokuraturę lub inny organ, dokonuje stosownego zawiadomienia.

§ 253. O wszczęciu i zakończeniu postępowania w sprawie osoby przyjętej do szpitala psychiatrycznego bez jej zgody sąd właściwy dla miejsca siedziby szpitala zawiadamia sąd opiekuńczy właściwy dla tej osoby.

§ 254. Osoby biorące udział w posiedzeniach sądu lub mające dostęp do akt sąd uprzedza o obowiązku zachowania w tajemnicy okoliczności będących przedmiotem postępowania pod rygorem

odpowiedzialności dyscyplinarnej.

§ 255. W razie stwierdzenia w toku rozpoznawania sprawy uchybień w zakresie przestrzegania praw osób z zaburzeniami psychicznymi, przebywających w szpitalach psychiatrycznych i domach pomocy społecznej, sąd zawiadamia sędziego wizytującego, a w razie poważniejszych uchybień - prokuratora.

Oddział 6

Czynności w postępowaniu wykonawczym

§ 256. 1. W postępowaniu wykonawczym czynności związane z jego przebiegiem należą do prezesa sądu oraz do sędziego rodzinnego, z wyjątkiem czynności zastrzeżonych dla sądu.

2. Do wykonywania czynności, o których mowa w ust. 1, w uzasadnionych przypadkach prezes sądu może upoważnić na piśmie przewodniczącego wydziału.

§ 257. 1. Wzywanie na posiedzenie sądowe wychowanek umieszczonego w zakładzie poprawczym, młodzieżowym ośrodku wychowawczym lub młodzieżowym ośrodku socjoterapii należy ograniczyć do niezbędnej konieczności wynikającej z przepisów szczególnych lub z okoliczności sprawy.

2. Jeżeli osobiste stawienie się wychowanek zakładu poprawczego lub ośrodków wymienionych w ust. 1 jest konieczne, stosuje się odpowiednio § 239.

§ 258. Wykonując środek wychowawczy zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, także w przypadku gdy nieletni nie posiadał uprawnień do prowadzenia pojazdów mechanicznych, sąd zawiadamia właściwego starostę, przesyłając mu odpis orzeczenia.

§ 259. W postępowaniu wykonawczym sędzia może, w drodze wywiadu środowiskowego, zarządzić zebranie wiadomości o sytuacji rodzinnej oraz o zachowaniu się podopiecznego po wydaniu orzeczenia.

§ 260. W czasie trwania opieki sąd przy współdziałaniu kuratora sądowego bada co najmniej raz na 6 miesięcy warunki życiowe osoby poddanej opiece.

§ 261. Sąd może nakazać, aby sporządzenie inwentarza przez opiekuna odbyło się z udziałem kuratora sądowego.

§ 262. Sąd powinien okresowo wysłuchiwać osoby poddane opiece lub kurateli, chyba że ze względu na ich stan psychiczny lub umysłowy byłoby to oczywiście niecelowe. Sąd może połączyć wysłuchanie osoby poddanej opiece lub kurateli z odebraniem sprawozdania od opiekuna lub kuratora.

§ 263. W razie orzeczenia nadzoru kuratora sądowego, organizacji młodzieżowej lub innej organizacji społecznej, zakładu pracy lub osoby godnej zaufania, o sprawującym nadzór zawiadamia się niezwłocznie rodziców, których władza rodzicielska została ograniczona. W sprawie nieletniego zawiadamia się nieletniego, jego rodziców lub opiekuna; w pozostałych przypadkach zawiadamia się osobę, w stosunku do której orzeczono nadzór.

§ 264. W razie ustania opieki lub kurateli z mocy prawa, jak również gdy ustały przyczyny uzasadniające ograniczenie władzy rodzicielskiej, sąd umarza postępowanie opiekuńcze i wydaje stosowne zarządzenie.

§ 265. 1. Oddanie nieletniego pod nadzór odpowiedzialny następuje przez zobowiązanie rodziców lub opiekuna do roztoczenia wzmożonej pieczy nad nieletnim oraz do składania okresowych sprawozdań z zachowania się nieletniego. Sąd określa częstotliwość składania sprawozdań i termin złożenia pierwszego sprawozdania.

2. Jeżeli nieletni nie pozostaje pod pieczę obojga rodziców, nadzór odpowiedzialny powierza się temu z nich, który faktycznie wykonuje władzę rodzicielską.

§ 266. W sprawach, w których wykonanie orzeczenia sądu rodzinnego należy do kuratora sądowego, sędzia rodzinny po wszczęciu postępowania wykonawczego przekazuje do zespołu kuratorskiej służby sądowej odpis orzeczenia w celu jego wykonania.

§ 267. 1. Niezwłocznie po uprawomocnieniu się orzeczenia o umieszczeniu małoletniego w placówce opiekuńczo-wychowawczej lub nieletniego w młodzieżowym ośrodku wychowawczym lub młodzieżowym ośrodku socjoterapii, sąd zwraca się do właściwego organu o skierowanie małoletniego lub nieletniego do odpowiedniej placówki lub ośrodka, a po otrzymaniu skierowania poleca doprowadzenie go zgodnie ze skierowaniem.

2. Sąd może zlecić rodzicom małoletniego lub nieletniego jego doprowadzenie, a nieletniemu może zezwolić wyjątkowo na samodzielne udanie się do ośrodka wskazanego w skierowaniu. W uzasadnionych przypadkach doprowadzenie nieletniego sąd może zlecić Policji.

3. W razie potrzeby przymusowego odebrania małoletniego lub nieletniego stosuje się art. 598⁶-598¹² K.p.c.

§ 268. 1. Niezwłocznie po uprawomocnieniu się wyroku orzekającego umieszczenie nieletniego w zakładzie poprawczym sąd przesyła do Ministerstwa Sprawiedliwości wnioski o skierowanie nieletniego do odpowiedniego zakładu.

2. Po otrzymaniu skierowania sąd zleca rodzicom, a w razie potrzeby Policji, doprowadzenie nieletniego do wskazanego w skierowaniu zakładu.

3. W czynności doprowadzenia przez rodziców lub Policję może brać udział upoważniony pracownik zakładu.

4. W wyjątkowym przypadku sędzia może zezwolić nieletniemu na udanie się do zakładu bez udziału osób wymienionych w ust. 2.

§ 269. Sąd rodzinny najpóźniej na 30 dni przed zwolnieniem nieletniego z zakładu poprawczego rozstrzyga w przedmiocie wykonania orzeczonej wobec nieletniego kary ograniczenia wolności lub odstąpienia od jej wykonania. Odpis prawomocnego postanowienia przesyła się sądowi właściwemu do wykonania kary ograniczenia wolności.

§ 270. 1. Po upływie 2 lat od uprawomocnienia się postanowienia orzekającego obowiązek poddania się leczeniu odwykowemu sąd postanowieniem umarza postępowanie i wydaje stosowne zarządzenia.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio w razie uznania przez sąd, że obowiązek poddania się leczeniu ustał we wcześniejszym terminie lub uległ zmianie.

§ 271. W przypadku gdy osoba uzależniona od środków odurzających lub psychotropowych ukończy 18 lat przed zakończeniem leczenia przymusowego i rehabilitacji, sąd, wydając w razie potrzeby przed tym terminem postanowienie o przedłużeniu czasu przymusowego leczenia i rehabilitacji, określa równocześnie termin końcowy, z którego upływem obowiązek ten ustaje, mając na względzie, iż czas leczenia i rehabilitacji nie może być dłuższy niż 2 lata.

§ 272. Po ustaniu obowiązku leczenia i rehabilitacji sąd w postępowaniu wykonawczym umarza postępowanie i wydaje stosowne zarządzenia.

Rozdział 10 ⁽¹⁰⁾

Przepisy szczególne w sprawach rozpoznawanych w elektronicznym postępowaniu upominawczym

§ 272a. 1. W elektronicznym postępowaniu upominawczym akta sprawy prowadzone są w systemie teleinformatycznym.

2. Dokumenty w postaci papierowej podlegają przetworzeniu na postać elektroniczną poprzez ich zeskanowanie, a następnie włączeniu w postaci elektronicznej do akt, o których mowa w ust. 1.

3. Po przetworzeniu na postać elektroniczną dokumenty w postaci papierowej przechowuje się w pomocniczym zbiorze dokumentów. Pomocniczy zbiór dokumentów podlega udostępnieniu na zasadach analogicznych jak akta sądowe.

§ 272b. 1. Akta udostępnia się stronom i ich przedstawicielom za pośrednictwem kont w systemie teleinformatycznym.

2. Po uwierzytelnieniu na koncie pozwany lub jego przedstawiciel uzyskuje dostęp do akt po podaniu poufnego identyfikatora sprawy doręczanego pozwanemu wraz z odpisem nakazu zapłaty.

3. Strona, a także jej przedstawiciel, może za pośrednictwem systemu teleinformatycznego udzielić innym osobom posiadającym konta w tym systemie dostępu do akt, o ile osobom tym przysługuje uprawnienie do ich przeglądania. Dostęp jest ograniczony do przeglądania akt.

4. Strona, a także jej przedstawiciel, może za pośrednictwem systemu teleinformatycznego pozbawić dostępu do akt inne osoby, o których mowa w ust. 3, jeśli osobom tym przestało przysługiwać uprawnienie do ich przeglądania.

5. Jeżeli pozwany, który nie wniósł pisma drogą elektroniczną, składa w wybranym przez siebie sądzie rejonowym wniosek o udostępnienie akt, sąd prowadzący elektroniczne postępowanie upominawcze umożliwi drogą elektroniczną dostęp do akt sądowi wskazanemu przez pozwanego. Sąd wskazany przez pozwanego udostępni mu akta.

6. Wydruk dokumentu z akt opatruje się kodem pozwalającym na dostęp do jego treści za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.

§ 272c. Zażalenie wniesione od orzeczeń wydanych w elektronicznym postępowaniu upominawczym jest przesyłane do rozpoznania sądowi odwoławczemu drogą elektroniczną.

§ 272d. 1. W razie przekazania sprawy sądowi właściwości ogólnej sąd ten otrzymuje dostęp do akt poprzez swoje konto użytkownika w systemie teleinformatycznym wraz z informacją o przekazaniu sprawy.

2. Sąd właściwości ogólnej zakłada akta sprawy poprzez wydrukowanie akt prowadzonych w systemie teleinformatycznym.

3. Pomocniczy zbiór dokumentów podlega przesłaniu do sądu według właściwości ogólnej na żądanie tego sądu. Dokumenty te włącza się do akt sprawy.

4. Jeśli nie przesłano pomocniczego zbioru dokumentów sądowi właściwości ogólnej, sąd ten niezwłocznie powiadamia drogą elektroniczną sąd prowadzący elektroniczne postępowanie upominawcze o prawomocnym zakończeniu sprawy.

DZIAŁ V

Czynności w sprawach karnych o przestępstwa i wykroczenia

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 273. Wstępne czynności w sprawach karnych o przestępstwa i wykroczenia oraz o przestępstwa i wykroczenia skarbowe powinny zmierzać do tego, aby w każdej sprawie rozstrzygnięcie zapadło w miarę możliwości na pierwszej rozprawie lub posiedzeniu.

§ 274. 1. Prezes sądu, po wpłynięciu aktu oskarżenia (wniosku o rozpoznanie) albo wniosku o ukaranie, wydaje pisemne zarządzenie o:

- 1) zarejestrowaniu sprawy we właściwym repertorium pod kolejnym numerem;
  - 2) wszczęciu postępowania w sprawach o wykroczenia;
  - 3) określeniu terminu przedawnienia karalności czynu;
  - 4) wyznaczeniu sędziego lub sędziów do rozpoznania sprawy ze wskazaniem sędziego przewodniczącego składu orzekającego oraz sędziego sprawozdawcy w sprawach rozpoznawanych przez sąd okręgowy;
  - 5) rozpoznaniu sprawy we właściwym trybie;
  - 6) po dokonaniu przez przewodniczącego wydziału czynności, o których mowa w § 277 ust. 1 - o doręczeniu jego odpisu oskarżonym i ich obrońcom, jeżeli zostali ustanowieni.
2. W sprawach z oskarżenia prywatnego prezes sądu wydaje zarządzenie o wezwaniu oskarżyciela

prywatnego do zapłaty zryczałtowanej równowartości wydatków z pouczeniem o skutkach niewykonania zarządzenia.

§ 275. Jeżeli konieczne jest skierowanie sprawy na termin posiedzenia, zwłaszcza w przedmiocie tymczasowego aresztowania, prezes sądu wydaje zarządzenie o wyznaczeniu terminu posiedzenia, w którym wskazuje:

- 1) datę i godzinę posiedzenia;
- 2) przedmiot rozpoznania;
- 3) sędziego lub sędziów do rozpoznania sprawy ze wskazaniem przewodniczącego posiedzenia i sędziego sprawozdawcy;
- 4) osoby, które należy wezwać lub zawiadomić o terminie.

§ 276. Do wykonywania czynności określonych w § 274 i 275 prezes sądu może pisemnie upoważnić przewodniczącego wydziału oraz innego sędziego.

§ 277. 1. Przewodniczący wydziału w terminie 14 dni od wpłynięcia aktu oskarżenia dokonuje wstępnej kontroli tego aktu w celu ustalenia, czy nie zachodzą braki formalne bądź czy nie istnieje potrzeba skierowania sprawy na posiedzenie w celu rozstrzygnięcia innych kwestii wskazanych w art. 339 K.p.k.

2. Wstępna kontrola aktu oskarżenia powinna obejmować również sprawdzenie przekazanych dowodów rzeczowych, zwłaszcza ich rodzaju i przydatności w sprawie, oraz określenie sposobu i kosztów ich przechowywania.

3. Jeżeli w toku wstępnej kontroli aktu oskarżenia zostanie ustalony podmiot spełniający warunki do zgłoszenia interwencji, przewodniczący wydziału zawiadamia ten podmiot o przysługującym mu uprawnieniu, chyba że nie można ustalić jego miejsca zamieszkania, pobytu lub siedziby.

4. Dokonując wstępnej kontroli aktu oskarżenia albo wniosku o ukaranie, przewodniczący wydziału zarządza wpisanie do kontrolki spraw zagrożonych przedawnieniem sygnatury każdej sprawy, w której termin ustania karalności czynu jest krótszy niż 2 lata, z wyłączeniem spraw o wykroczenia i o wykroczenia skarbowe.

5. Przewodniczący wydziału sprawdza zapisy w kontrolce spraw pilnych i w kontrolce spraw zagrożonych przedawnieniem co najmniej raz w miesiącu, nadzoruje bieg postępowania w sprawach objętych kontrolą i w miarę potrzeby wydaje stosowne zarządzenia.

§ 278. 1. Przewodniczący wydziału wydaje pisemne zarządzenia o sposobie załatwienia pism wpływających do wydziału.

2. Pisma stanowiące wnioski procesowe powinny być niezwłocznie skierowane do rozpoznania, a inne pisma powinny być załatwione w terminie do 30 dni.

§ 279. 1. Kierownik sekretariatu zwraca się do Krajowego Rejestru Karnego o nadesłanie danych o karalności, jeżeli dane znajdujące się w aktach sprawy pochodzą sprzed 6 miesięcy.

2. Jeżeli w aktach sprawy brak jest informacji o stosowanych środkach wychowawczych lub poprawczych względem osoby, która nie ukończyła 21 lat, kierownik sekretariatu zwraca się o takie dane.

§ 280. W razie warunkowego umorzenia postępowania, przewodniczący rozprawy lub posiedzenia określa termin, w którym akta powinny podlegać bieżącej kontroli sędziego, oraz sposób kontroli wykonywania obowiązków nałożonych na oskarżonego, a także wydaje inne odpowiednie zarządzenia.

§ 281. Jeżeli w sprawie, w której warunkowo umorzono postępowanie, orzeczony został dozór kuratora lub osoby godnej zaufania, stowarzyszenia, instytucji albo organizacji społecznej, należy pouczyć sprawującego dozór o obowiązku nadesłania opinii o oskarżonym, najpóźniej na 3 miesiące przed upływem okresu próby.

§ 282. W razie wydania postanowienia o przekazaniu sprawy do postępowania mediacyjnego, sąd określa termin nadesłania sprawozdania z przebiegu i wyników mediacji.

§ 283. Przedłużenie terminu do sporządzenia uzasadnienia wyroku następuje na pisemny wniosek

sędzię skierowany do prezesa sądu, złożony przed upływem terminu do sporządzenia uzasadnienia.

§ 284. 1. Jeżeli oskarżony ubiegający się o wyznaczenie obrońcy z urzędu złoży wniosek, ale nie wykaże w sposób należyty, że nie jest w stanie ponieść kosztów obrony, przewodniczący wydziału wyznaczy mu odpowiedni termin do uzupełnienia wniosku. Po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu lub w przypadku wątpliwości co do sposobu wykazania przez oskarżonego niemożności poniesienia kosztów obrony sprawę kieruje się na posiedzenie w celu merytorycznego rozpoznania wniosku.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio w razie złożenia wniosku o zwolnienie od kosztów procesu.

§ 285. 1. W przypadku złożenia apelacji przewodniczący wydziału wydaje zarządzenie o zawiadomieniu o przyjęciu apelacji prokuratora, obrońców i pełnomocników oraz stron.

2. Sąd pierwszej instancji przedstawia sądowi odwoławczemu apelację wraz z aktami sprawy dopiero po dołączeniu do nich dowodów doręczenia wszystkich zawiadomień o przyjęciu apelacji.

3. Przedstawiając Sądowi Najwyższemu kasację, do akt sprawy dołącza się odpis orzeczenia zaskarżonego kasacją, poprzedzającego go orzeczenia sądu pierwszej instancji oraz środków odwoławczych, wniesionych od tego orzeczenia.

Rozdział 2

Zawiadomienia, wezwania, doręczenia

§ 286. 1. Jeżeli przepisy przewidują obowiązek zawiadamiania organów administracji publicznej, urzędów lub instytucji o wszczęciu i ukończeniu postępowania, zawiadomienia takiego dokonuje sąd pierwszej instancji.

2. O wszczęciu postępowania sąd zawiadamia tylko wówczas, gdy zawiadomienia takiego nie dokonano w toku postępowania przygotowawczego.

3. Zawiadomienie o ukończeniu postępowania może również nastąpić przez przesłanie odpisu prawomocnego orzeczenia z informacją, że postępowanie w sprawie ukończono.

4. Zawiadomienie o wszczęciu postępowania powinno być dokonane przed terminem pierwszej rozprawy, a o ukończeniu postępowania - najpóźniej w terminie 14 dni od uprawomocnienia się orzeczenia lub od daty zwrotu akt sądowi pierwszej instancji.

§ 287. Do doręczeń, zawiadomień, wezwań i innych pism sądowych w sprawach, w których ma zastosowanie art. 184 K.p.k., stosuje się przepisy dotyczące postępowania z dokumentami stanowiącymi informacje niejawne.

§ 288. ⁽¹¹⁾ O terminach rozpoznawania spraw na rozprawach lub na posiedzeniach z udziałem stron zawiadamia się oskarżyciela publicznego przez doręczenie mu wokandy, które powinno nastąpić bezzwłocznie po jej sporządzeniu, najpóźniej w ciągu 7 dni przed wyznaczonym terminem rozpoznania sprawy. W pilnych przypadkach sąd może dokonać zawiadomienia w inny sposób.

§ 289. Zawiadamiając oskarżyciela publicznego o terminach czynności sądowych lub doręczając mu odpisy orzeczeń w sprawach o przestępstwa i wykroczenia skarbowe, sąd przesyła również zawiadomienia i odpisy właściwemu finansowemu organowi dochodzeniowemu.

§ 290. 1. W razie wytoczenia powództwa cywilnego przewodniczący wydziału zarządza bezzwłoczne przesłanie odpisów pozwu stronom.

2. Jeżeli termin rozprawy lub posiedzenia został wyznaczony, a pozew został złożony w terminie, w którym nie jest możliwe doręczenie przez pocztę, przewodniczący wydziału wydaje zarządzenie o doręczeniu pozwu stronom na rozprawie lub posiedzeniu.

§ 291. W razie wydania orzeczenia kończącego postępowanie karne przeciwko osobie, której w innej sprawie warunkowo umorzono postępowanie, warunkowo zawieszono wykonanie kary lub którą warunkowo przedterminowo zwolniono, sąd pierwszej instancji przesyła odpis tego orzeczenia ze

wzmianką o prawomocności właściwemu sądowi, chyba że postępowanie ukończono wyrokiem uniewinniającym lub umorzeniem postępowania.

Rozdział 3

Stosowanie środków zapobiegawczych i postępowanie z osobami pozbawionymi wolności

§ 292. Sprawy osób zatrzymanych, tymczasowo aresztowanych oraz oskarżonych, w stosunku do których zapadły wyroki skazujące na karę pozbawienia wolności, powinny być rozpatrywane w pierwszej kolejności.

§ 293. Wnioski o zastosowanie tymczasowego aresztowania w postępowaniu przygotowawczym, po godzinach urzędowania sądu i w dniach wolnych od pracy, kierowane są bezpośrednio do sędziów pełniących dyżury.

§ 294. Bezpośrednio po wpłynięciu wniosku o zastosowanie środka zapobiegawczego sędzia wydaje zarządzenie o wyznaczeniu posiedzenia.

§ 295. Prokurator sporządzający wniosek o zastosowanie tymczasowego aresztowania powinien uczestniczyć w posiedzeniu sądu. Niestawiennictwo prokuratora nie wstrzymuje czynności sądowych, jeżeli został o nich prawidłowo zawiadomiony.

§ 296. Przesłuchanie podejrzanego poprzedzające zastosowanie przez sąd tymczasowego aresztowania w postępowaniu przygotowawczym odbywa się w siedzibie sądu w wyznaczonym przez prezesa sądu pomieszczeniu, przy zapewnieniu niezbędnych środków bezpieczeństwa.

§ 297. 1. Jeżeli stan zdrowia podejrzanego, stwierdzony przez lekarza wydaniem odpowiedniego zaświadczenia, uniemożliwia doprowadzenie go do sądu, przesłuchanie wyjątkowo może nastąpić w placówce służby zdrowia, w której podejrzanym przebywa.

2. Jeżeli w czasie przesłuchania podejrzanym powołuje się na zły stan zdrowia lub doznane obrażenia ciała, przewodniczący posiedzenia zarządza zbadanie go przez lekarza.

3. Jeżeli poddanie podejrzanego badaniom lekarskim nie jest możliwe lub w znacznym stopniu utrudnione, po zastosowaniu tymczasowego aresztowania umieszcza się go w odpowiednim zakładzie leczniczym. Po otrzymaniu świadectwa lekarza należy rozważyć kwestię utrzymania tymczasowego aresztowania i przekazania tymczasowo aresztowanego do aresztu śledczego. W postępowaniu przygotowawczym świadectwo lekarza przekazuje się prokuratorowi.

§ 298. Po przesłuchaniu podejrzanego i ogłoszeniu przez sąd postanowienia o zastosowaniu tymczasowego aresztowania sąd doręcza podejrzanemu, za pokwitowaniem, odpis tego postanowienia, ze wskazaniem daty i godziny doręczenia, wraz z pouczeniem o terminie i sposobie zaskarżenia. W razie odmowy złożenia podpisu lub przeszkody w jego złożeniu należy uczynić o tym stosowną wzmiankę na postanowieniu.

§ 299. Odpis postanowienia o zastosowaniu tymczasowego aresztowania wraz z nakazem przyjęcia należy doręczyć funkcjonariuszom konwojującym zatrzymanego, z poleceniem doprowadzenia go do aresztu śledczego. W nakazie przyjęcia sąd zaznacza, że aresztowany pozostaje do dyspozycji prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze.

§ 300. Przepisy § 297-299 stosuje się odpowiednio do rozpatrywania przez sąd wniosków wojewody, organu Straży Granicznej lub Policji o umieszczenie cudzoziemca w strzeżonym ośrodku lub zastosowanie wobec niego aresztu w celu wydalenia, stosownie do art. 101, 102 i 104 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2006 r. Nr 234, poz. 1694).

§ 301. 1. W przypadku gdy po zastosowaniu tymczasowego aresztowania nie ma osoby

zobowiązanej do sprawowania pieczy nad mieszkaniem i mieniem podejrzanego, sąd zleca właściwemu organowi, instytucji, a w razie konieczności - Policji, dokonanie niezbędnych czynności mających na celu zabezpieczenie lokalu i mienia aresztowanego, uwzględniając w miarę możliwości uwagi zgłoszone przez podejrzanego. O zarządzeniach wydanych w tym zakresie zawiadamia się aresztowanego oraz w razie potrzeby właściwe organy i instytucje.

2. W przypadku zastosowania tymczasowego aresztowania wobec obywatela państwa obcego sąd zawiadamia o tym również właściwy miejscowo urząd konsularny, a w razie braku takiego urzędu - przedstawicielstwo dyplomatyczne tego państwa.

3. W przypadku zastosowania tymczasowego aresztowania wobec wychowanka zakładu poprawczego lub nieletniego umieszczonego w schronisku dla nieletnich sąd zawiadamia właściwy sąd rodzinny.

§ 302. Wydając postanowienie o nieuwzględnieniu wniosku o zastosowanie tymczasowego aresztowania, sąd zarządza natychmiastowe zwolnienie zatrzymanego.

§ 303. 1. W razie uchylecia przez sąd tymczasowego aresztowania, a następnie uwzględnienia przez sąd odwoławczy zażalenia w tym przedmiocie, po ponownym osadzeniu podejrzanego, nie wydaje się postanowienia o tymczasowym aresztowaniu, chyba że upłynął okres, do którego aresztowanie miało trwać.

2. W przypadku określonym w ust. 1, a także w razie wydania przez sąd odwoławczy postanowienia w przedmiocie tymczasowego aresztowania, w wyniku rozpatrzenia zażalenia na postanowienie sądu rejonowego odmawiające zastosowania tymczasowego aresztowania w postępowaniu przygotowawczym - dokumentację niezbędną do ponownego osadzenia podejrzanego przygotowuje sąd odwoławczy.

3. Jeżeli podejrzanym jest obecny na sali rozpraw w trakcie posiedzenia sądu odwoławczego, który wydaje postanowienie o zastosowaniu tymczasowego aresztowania, przewodniczący posiedzenia wydaje zarządzenia niezbędne do jego zatrzymania.

§ 304. 1. Tymczasowo aresztowany w postępowaniu przygotowawczym pozostaje do dyspozycji tego prokuratora, na którego wniosek środek ten został zastosowany. Po wniesieniu aktu oskarżenia tymczasowo aresztowany pozostaje do dyspozycji sądu.

2. Do dyspozycji sądu pozostaje także tymczasowo aresztowany, wobec którego środek ten został zastosowany po wniesieniu aktu oskarżenia do sądu.

3. W przypadku przekazania akt sprawy innemu sądowi albo zwrotu sprawy do uzupełnienia postępowania przygotowawczego, przekazuje się tymczasowo aresztowanego do dyspozycji właściwego sądu lub prokuratora, o czym zawiadamia się zakład karny lub areszt śledczy oraz tymczasowo aresztowanego.

§ 305. 1. W postępowaniu sądowym odpis postanowienia sądu o tymczasowym aresztowaniu, wraz z nakazem przyjęcia wystawionym dla administracji aresztu śledczego, przesyła się do właściwej według miejsca zamieszkania oskarżonego jednostki Policji, dołączając nakaz doprowadzenia oskarżonego do aresztu śledczego. Jeżeli oskarżony jest już pozbawiony wolności, pisma te, z wyjątkiem nakazu doprowadzenia, przesyła się dyrektorowi zakładu karnego lub aresztu śledczego, w którym oskarżony przebywa.

2. Jeżeli tymczasowe aresztowanie następuje na podstawie postanowienia sądu, wydanego w okolicznościach, o których mowa w art. 100 § 2 K.p.k., zarządza się, aby organ wykonujący postanowienie o tymczasowym aresztowaniu doręczył oskarżonemu odpis tego postanowienia.

§ 306. 1. Zgody na wydanie z aresztu śledczego osoby tymczasowo aresztowanej w celu uczestniczenia w czynnościach procesowych w innej sprawie udziela organ, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje. Wniosek o udzielenie tej zgody powinien wskazywać rodzaj czynności, dla której przeprowadzenia aresztowany ma być doprowadzony.

2. O udzieleniu zgody organ, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje, zawiadamia bezpośrednio administrację zakładu karnego lub aresztu śledczego albo inną jednostkę, w której tymczasowo aresztowany przebywa. W przypadku nieudzielenia zgody zawiadamia się o tym sąd lub prokuratora występującego o udzielenie zgody, wskazując termin, w którym doprowadzenie będzie mogło nastąpić.

§ 307. 1. Żądania doprowadzenia osoby pozbawionej wolności do sądu powinny być ograniczone do istotnej potrzeby, przy czym dzień i godzina czynności (rozprawy, posiedzenia, udostępnienia akt do przejrzania) powinny być wyznaczone z uwzględnieniem możliwości komunikacyjnych, związanych z doprowadzeniem i odprowadzeniem osoby konwojowanej. Zarządzenia doprowadzenia do sądu osób przebywających w tym samym zakładzie karnym lub areszcie śledczym powinny uwzględniać, w miarę możliwości, doprowadzenie ich w tym samym terminie.

2. W celu doprowadzenia do sądu osoby pozbawionej wolności należy wysłać:

- 1) nakaz wydania do administracji zakładu karnego lub aresztu śledczego albo innej jednostki, w której osoba ta przebywa;
- 2) nakaz doprowadzenia do jednostki Policji, w której terytorialnym zasięgu działania znajduje się dany zakład karny lub areszt śledczy albo inna jednostka, w której osoba ta przebywa.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio w razie wydania polecenia przetransportowania osoby pozbawionej wolności do odpowiedniego zakładu leczniczego albo z zakładu leczniczego do zakładu karnego lub aresztu śledczego.

§ 308. 1. W przypadku gdy konieczne jest, przed przeprowadzeniem czynności, przetransportowanie osoby pozbawionej wolności do zakładu karnego lub aresztu śledczego właściwego ze względu na miejsce przeprowadzenia czynności, sędzia wydaje zarządzenie o:

- 1) wysłaniu do właściwej jednostki Policji nakazu doprowadzenia wraz z pisemnym żądaniem przetransportowania tej osoby do zakładu karnego lub aresztu śledczego;
- 2) wysłaniu nakazu wydania do administracji zakładu karnego lub aresztu śledczego, z którego osoba ta będzie doprowadzona do sądu, z podaniem informacji o mającym nastąpić przetransportowaniu.

2. Jeżeli dyrektor aresztu śledczego lub zakładu karnego powiadomił, że przetransportowanie może być zrealizowane przez Służbę Więzienną, a sąd wyraził zgodę na taką formę przetransportowania, powiadamia się o tym jednostkę Policji, do której wysłano nakaz wymieniony w ust. 1 pkt 1.

3. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, należy bezzwłocznie po przeprowadzeniu czynności zawiadomić administrację zakładu karnego lub aresztu śledczego o jej zakończeniu, a następnie wydać polecenie przetransportowania osoby pozbawionej wolności do zakładu karnego lub aresztu śledczego, w którym poprzednio przebywała, chyba że sąd przeprowadzający czynność postanowi inaczej. Przepis § 305 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

§ 309. 1. Nakazy wydania oraz wezwania dla osób pozbawionych wolności wysyła się do administracji zakładu karnego lub aresztu śledczego, a nakazy doprowadzenia do właściwych jednostek Policji - najpóźniej na 14 dni przed datą czynności sądowej, a w terminie krótszym, w przypadku odroczenia wydania wyroku lub w innych wyjątkowych przypadkach.

2. W nakazach doprowadzenia należy zamieścić informację umożliwiającą Policji zorientowanie się co do koniecznej liczebności konwoju, a w szczególności dane dotyczące zarzucanego czynu i dotychczasowej karalności osoby pozbawionej wolności, oraz wskazać osoby, które podczas jazdy i oczekiwania na przesłuchanie mogą być obiektem agresji ze strony innych osób z nimi przewożonych.

§ 310. Na dokumentach wysyłanych przez sądy do administracji aresztów śledczych i zakładów karnych umieszcza się także sygnaturę akt prokuratorskich.

§ 311. 1. Zarządzenia o zgodzie na widzenie z tymczasowo aresztowanym do czasu wydania nieprawomocnego wyroku w sprawie wydaje przewodniczący wydziału lub upoważniony sędzia sądu, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje.

2. Zarządzenie o zgodzie na widzenie, oprócz danych wymienionych w art. 94 K.p.k., powinno zawierać w szczególności:

- 1) imię i nazwisko oraz adres osoby odwiedzającej;
- 2) numer dokumentu tożsamości;
- 3) wskazanie stopnia pokrewieństwa z aresztowanym;
- 4) termin jego ważności;
- 5) określenie sposobu kontaktu z tymczasowo aresztowanym w trakcie widzenia;
- 6) czytelny podpis sędziego, ponadto powinno być opatrzone okrągłą pieczęcią sądu.

3. Oryginał zarządzenia o zgodzie na widzenie pozostawia się w aktach sprawy, zaś jego odpisy przesyła się do właściwego aresztu śledczego i doręcza osobie odwiedzającej.

4. Widzenia udziela się po złożeniu w administracji aresztu śledczego przez osobę odwiedzającą odpisu zarządzenia o zgodzie na widzenie. Szczegółowe warunki odbywania widzeń określają przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania tymczasowego aresztowania (Dz. U. Nr 152, poz. 1494).

5. Jeżeli sąd, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje, postanowił, że tymczasowo aresztowany nie może zostać przeniesiony do zakładu karnego po upływie 14 dni od wydania wyroku skazującego przez sąd pierwszej instancji, albo jeżeli tymczasowo aresztowany nie wyraża zgody na stosowanie wobec niego regulaminu wykonania kary pozbawienia wolności, uprawnienie do wydania zarządzenia o zgodzie na widzenie z aresztowanym przysługuje temu sądowi, aż do czasu uprawomocnienia się wyroku.

§ 312. 1. Przewodniczący rozprawy lub posiedzenia może wydać zarządzenie o zgodzie na widzenie z tymczasowo aresztowanym w sądzie przy sposobności rozprawy lub posiedzenia. W zarządzeniu, którego odpis doręcza się dowódcy konwoju, wskazuje się miejsce oraz czas trwania widzenia, nie dłuższy niż 15 minut.

2. Zarządzenia, o którym mowa w ust. 1, nie wydaje się, jeżeli:

- 1) tymczasowo aresztowany nie pozostaje do dyspozycji sądu w danej sprawie;
- 2) tymczasowo aresztowany jest oskarżony o zbrodnię albo występki, o których mowa w art. 242 lub 243 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.¹⁴⁾), zwanej dalej "K.k.", bądź był za ten występki skazany;
- 3) zachodzi uzasadniona obawa, że tymczasowo aresztowany wykorzysta widzenie w celu utrudnienia postępowania karnego.

3. Zarządzenie, o którym mowa w ust. 1, może zawierać zgodę na doręczenie tymczasowo aresztowanemu doprowadzonemu do sądu żywności i papierosów, w ilości, która może być spożyta w czasie pobytu w sądzie i w drodze powrotnej do zakładu karnego lub aresztu śledczego.

§ 313. 1. Korespondencję osoby tymczasowo aresztowanej cenzuruje sędzia sądu, do którego dyspozycji osoba ta pozostaje, lub przewodniczący wydziału.

2. Ocenzurowana korespondencja podlega oznakowaniu pieczęcią o treści: "Ocenzurowano, dnia ... podpis ...". Pieczęć przystawia się na korespondencji.

3.⁽¹²⁾ Korespondencja tymczasowo aresztowanych i skazanych z obrońcą lub pełnomocnikiem będącym adwokatem lub radcą prawnym, organami ścigania, organami wymiaru sprawiedliwości i innymi organami państwowymi, organami samorządu terytorialnego, Rzecznikiem Praw Obywatelskich, Rzecznikiem Praw Dziecka oraz organami powołanymi na podstawie ratyfikowanych przez Rzeczpospolitą Polską umów międzynarodowych dotyczących ochrony praw człowieka nie podlega cenzurze, nadzorowi oraz zatrzymaniu i niezwłocznie przesyła się ją do adresata bez jakiegokolwiek oznakowania.

4. W przypadku odstąpienia od cenzurowania korespondencji tymczasowo aresztowanych i skazanych, adresowanej do podmiotów innych niż wymienione w ust. 3, nie podlega ona oznakowaniu w żadnej formie.

§ 314. 1. Sąd, który wydał postanowienie w przedmiocie utrzymania lub przedłużenia tymczasowego aresztowania podejrzanego (oskarżonego), przesyła administracji zakładu karnego lub aresztu śledczego odpis tego postanowienia odpowiednio wcześniej, tak by właściwa jednostka otrzymała go najpóźniej na 3 dni robocze przed upływem terminu aresztowania określonego w postanowieniu o zastosowaniu tego środka lub jego przedłużeniu. W razie stwierdzenia, że administracja zakładu karnego lub aresztu śledczego nie otrzymała dokumentu w tym terminie, prezes sądu, przewodniczący wydziału lub sędzia dyżurny przekazuje bezzwłocznie telefaksem lub telefonicznie informację o treści postanowienia i zarządza niezwłoczne doręczenie odpisu postanowienia oraz innych niezbędnych dokumentów administracji zakładu karnego lub aresztu śledczego.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio w razie nieuwzględnienia wniosku prokuratora o przedłużenie tymczasowego aresztowania na dalszy czas oznaczony lub uchylenia przez właściwy sąd postanowienia przedłużającego tymczasowe aresztowanie.

3. W razie uznania, w czasie trwania postępowania sądowego, że dalsze stosowanie tymczasowego aresztowania nie znajduje uzasadnienia, sąd zawiadamia w dowolnej formie (pisemnie, telefonicznie, telefaksem lub za pomocą poczty elektronicznej) administrację zakładu karnego lub aresztu śledczego,

najpóźniej na 3 dni robocze przed upływem określonego terminu tymczasowego aresztowania.

§ 315. Zawiadomienie o wystąpieniu do sądu apelacyjnego z wnioskiem o przedłużenie tymczasowego aresztowania na czas przekraczający okres 2 lat sąd, przed którym sprawa się toczy, wysyła niezwłocznie do administracji zakładu karnego lub aresztu śledczego.

§ 316. 1. Po wydaniu przez sąd, w stosunku do osoby pozbawionej wolności, wyroku skazującego na karę pozbawienia wolności, do administracji zakładu karnego lub aresztu śledczego należy przesłać niezwłocznie zawiadomienie wskazujące: kwalifikację prawną czynu przypisanego sprawcy, orzeczoną karę i podstawę jej wymierzenia, dane w przedmiocie zaliczenia tymczasowego aresztowania, a także posiadane informacje dotyczące osoby skazanego oraz informację o nieprawomocności wyroku.

2. Po wydaniu przez sąd odwoławczy, w stosunku do osoby pozbawionej wolności, prawomocnego wyroku skazującego na karę pozbawienia wolności, do administracji zakładu karnego lub aresztu śledczego należy przesłać niezwłocznie odpis prawomocnego wyroku lub postanowienia o przedłużeniu tymczasowego aresztowania.

3. Jeżeli osoba pozbawiona wolności została doprowadzona do sądu, zawiadomienie i informacje, o których mowa w ust. 1, doręcza się za pośrednictwem dowódcy konwoju, a w razie braku takiej możliwości - także za pośrednictwem policji sądowej lub upoważnionego pracownika sądowego.

§ 317. 1. W razie uchylecia tymczasowego aresztowania wobec oskarżonego doprowadzonego do sądu i pozostającego do jego dyspozycji w danej sprawie, przewodniczący rozprawy lub posiedzenia zarządza bezzwłoczne zwolnienie tymczasowo aresztowanego, jeżeli nie jest on pozbawiony wolności w innej sprawie, oraz wydanie zwalnianemu, w razie potrzeby, zaświadczenia potwierdzającego najważniejsze dane personalne, a także wskazującego datę i okoliczności uzasadniające zwolnienie. O zwolnieniu zawiadamia się te organy, które zawiadomiono o zastosowaniu tymczasowego aresztowania.

2. Przewodniczący rozprawy lub posiedzenia zarządza bezzwłoczne wysłanie do administracji zakładu karnego lub aresztu śledczego nakazu zwolnienia wraz z odpisem postanowienia.

3. W razie uchylecia tymczasowego aresztowania w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie o tymczasowym aresztowaniu lub w razie uznania bezzasadności lub nielegalności zatrzymania w wyniku rozpoznania zażalenia na zatrzymanie, przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio.

§ 318. 1. Poręczenie majątkowe w postaci pieniędzy, papierów wartościowych lub przedmiotu zastawu składa się do depozytu sądu. Zasady przechowywania depozytu sądu regulują odrębne przepisy. Pokwitowanie przyjęcia do depozytu dołącza się do protokołu przyjęcia poręczenia.

2. Poręczenie majątkowe w postaci pieniędzy składający poręczenie wpłaca na rachunek sum depozytów danego sądu. Dowód wpłaty dołącza się do protokołu przyjęcia poręczenia.

3. Przyjęcie poręczenia majątkowego w postaci hipoteki następuje przez dołączenie do protokołu przyjęcia poręczenia odpisu z księgi wieczystej, stwierdzającego dokonanie wpisu hipotecznego z tytułu poręczenia.

§ 319. W przypadku zastosowania dozoru Policji lub przełożonego wojskowego sąd zawiadamia o tym właściwy organ, dołączając odpis postanowienia o zastosowaniu dozoru. Sąd zwraca się również do właściwego organu o bezzwłoczne zawiadomienie w razie naruszenia przez oskarżonego obowiązków nałożonych przy zastosowaniu dozoru.

§ 320. O uchyleniu lub zmianie środka zapobiegawczego w postaci poręczenia majątkowego, poręczenia lub dozoru zawiadamia się poręczającego albo organ sprawujący dozór.

§ 321. 1. Przed zawieszeniem postępowania z powodu nieujęcia oskarżonego należy wyczerpać możliwości ustalenia jego adresu za pośrednictwem właściwej terenowo jednostki do spraw ewidencji ludności i Centralnego Biura Adresowego oraz Centralnego Zarządu Służby Więziennej lub w Krajowym Rejestrze Karnym dokonać ustaleń, czy oskarżony nie przebywa w areszcie śledczym lub zakładzie karnym, a w razie bezskuteczności tej drogi - zwrócić się do jednostki Policji właściwej według ostatniego miejsca zamieszkania lub pobytu oskarżonego z poleceniem wszczęcia poszukiwań.

2. W razie wydania postanowienia o poszukiwaniu oskarżonego listem gończym, sąd może odstąpić od poszukiwań, o których mowa w ust. 1.

3. W razie wydania postanowienia o poszukiwaniu oskarżonego listem gończym, do listu gończego dołącza się odpis postanowienia o tymczasowym aresztowaniu, a także nakaz przyjęcia oskarżonego dla administracji aresztu śledczego.

4. W przypadku, o którym mowa w ust. 3, nakaz przyjęcia może być wystawiony na areszt śledczy nieokreślony z nazwy.

§ 322. O odwołaniu poszukiwań lub listu gończego zawiadamia się niezwłocznie jednostkę Policji, która na zarządzenie sądu dokonywała poszukiwań.

§ 323. O zastosowaniu przez sąd środka zapobiegawczego w postaci zawieszenia oskarżonego w czynnościach służbowych lub w wykonywaniu zawodu albo w postaci nakazu powstrzymania się od określonej działalności lub prowadzenia określonego rodzaju pojazdów zawiadamia się odpowiednie urzędy, instytucje i organy samorządu zawodowego.

§ 324. 1. W razie zastosowania środka zapobiegawczego w postaci zakazu opuszczania kraju przez oskarżonego, odpis postanowienia w tym przedmiocie przesyła się właściwemu organowi paszportowemu oraz Straży Granicznej, a w przypadku cudzoziemca - właściwemu urzędowi konsularnemu oraz Straży Granicznej.

2. W razie zatrzymania paszportu lub innego dokumentu uprawniającego do przekroczenia granicy albo zastosowania zakazu wydania takiego dokumentu, powiadamia się o tym właściwy organ paszportowy.

3. Paszport lub inny dokument upoważniający do przekroczenia granicy przechowuje się w szafie pancерnej znajdującej się w pomieszczeniu odpowiednio zabezpieczonym, wskazanym przez prezesa sądu.

4. Zwrot dokumentów, o których mowa w ust. 1, następuje za pokwitowaniem.

5. W razie nieodebrania dokumentu w określonym terminie, sąd zwraca paszport lub inny dokument upoważniający do przekroczenia granicy właściwemu organowi paszportowemu, a w przypadku cudzoziemca - właściwemu urzędowi konsularnemu.

6. W przypadku gdy zastosowanie środka zapobiegawczego w postaci zakazu opuszczania kraju jest związane z uchycieniem tymczasowego aresztowania, odpis postanowienia, o którym mowa w ust. 1, przesyła się również dyrektorowi aresztu śledczego wraz z pismem informującym, gdzie ma być przekazany paszport zwalnianego lub inny dokument uprawniający go do przekroczenia granicy.

Rozdział 4

Postępowanie w sprawach europejskiego nakazu aresztowania i poszukiwań międzynarodowych⁽¹³⁾

§ 325. 1. Sąd okręgowy, wydając europejski nakaz aresztowania, zwany dalej "nakazem", powinien dążyć do objęcia nim wszystkich spraw, w których oskarżony (skazany) jest poszukiwany.

2. Sprawy w toku, dotyczące tego samego oskarżonego, przewodniczący wydziału kieruje łącznie do rozpoznania na posiedzenie w przedmiocie wydania nakazu.

§ 326. 1. W przypadku gdy miejsce pobytu osoby ściganej jest znane, sąd okręgowy, który wydał nakaz, przekazuje go bezpośrednio właściwemu organowi sądowemu państwa wykonania nakazu.

2. Odpis nakazu, o którym mowa w ust. 1, sąd okręgowy przesyła Ministrowi Sprawiedliwości w terminie 14 dni od dnia jego wydania.

3. Wraz z odpisem nakazu sąd przesyła Ministrowi Sprawiedliwości:

- 1) odpis postanowienia o wydaniu nakazu lub wyciąg z protokołu posiedzenia w przedmiocie wydania nakazu;
- 2) informację, do jakiego państwa nakaz został przesłany do wykonania.

§ 327. 1. W przypadku gdy miejsce pobytu osoby ściganej nie jest znane, sąd okręgowy, który wydał nakaz, przesyła jego odpis do komórki organizacyjnej Komendy Głównej Policji właściwej do spraw współpracy z Międzynarodową Organizacją Policji Kryminalnych INTERPOL, wraz z wnioskiem o

wszczęćie poszukiwań międzynarodowych.

1a.⁽¹⁴⁾ W przypadku gdy miejsce pobytu osoby ściganej nie jest znane, a istnieje podejrzenie, że osoba ścigana może przebywać na terytorium państwa uczestniczącego w Systemie Informacyjnym Schengen, zwanym dalej "SIS", sąd okręgowy, który wydał nakaz, przesyła w formie dokumentu elektronicznego nakaz (PDF) i jego tłumaczenie na język angielski (DOC, TXT lub RTF), w sposób zapewniający poufność i integralność przekazywanych danych, bezpośrednio na adres poczty elektronicznej Biura SIRENE, po czym dokonuje bezzwłocznie wpisu danych tej osoby do SIS.

2. Po ustaleniu miejsca pobytu osoby ściganej sąd okręgowy, który wydał nakaz, przekazuje go właściwemu organowi sądowemu państwa wykonaniu nakazu, a odpis wraz z dokumentami wymienionymi w § 326 ust. 3 przesyła Ministrowi Sprawiedliwości.

3.⁽¹⁵⁾ Jeżeli w przypadku, o którym mowa w ust. 2 lub § 326 ust. 1, okaże się, że osoba ścigana przebywa na terytorium państwa uczestniczącego w SIS, sąd okręgowy, który wydał nakaz, przesyła w formie dokumentu elektronicznego nakaz (PDF) i jego tłumaczenie na język angielski (DOC, TXT lub RTF), w sposób zapewniający poufność i integralność przekazywanych danych, bezpośrednio na adres poczty elektronicznej Biura SIRENE, po czym dokonuje bezzwłocznie wpisu danych tej osoby do SIS.

4.⁽¹⁶⁾ Sąd okręgowy niezwłocznie przesyła telefaksem do Biura SIRENE informację o dokonaniu wpisu danych osoby ściganej do SIS oraz o przesłaniu nakazu i jego tłumaczenia na język angielski na adres poczty elektronicznej Biura SIRENE.

§ 328. Sąd okręgowy wykonując nakaz wydany przez inne państwo członkowskie Unii Europejskiej, przesyła Ministrowi Sprawiedliwości:

- 1) odpis postanowienia w przedmiocie wydania nakazu wraz z informacją, w jakim terminie od daty zatrzymania osoby ściganej rozpoznano sprawę;
- 2) odpis nakazu przetłumaczony na język polski;
- 3) informację, w jakim terminie osoba ścigana została przekazana właściwemu organowi sądowemu państwa wydania nakazu;
- 4) kopię pism przesyłanych właściwemu organowi sądowemu państwa wydania nakazu, zawierających informację o przyczynach niedotrzymania terminów rozpoznania sprawy i przekazania osoby ściganej.

§ 328a.⁽¹⁷⁾ 1. Po wydaniu postanowienia o odmowie wykonania nakazu dotyczącego osoby poszukiwanej za pośrednictwem SIS sąd okręgowy informuje bezzwłocznie Biuro SIRENE o konieczności dokonania zastrzeżenia w SIS, że osoba ta nie może zostać zatrzymana na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z przestępstwem lub przestępstwami, będącymi przedmiotem rozstrzygnięcia.

2. W przypadku uchylecia postanowienia, o którym mowa w ust. 1, sąd okręgowy informuje bezzwłocznie Biuro SIRENE o konieczności usunięcia dokonanego zastrzeżenia w SIS.

§ 328b.⁽¹⁸⁾ Przepisy § 327 ust. 1a, 3 i 4 oraz § 328a stosuje się odpowiednio w przypadku ustalenia, że osoba ścigana przebywa, lub gdy istnieje podejrzenie, że może ona przebywać na terytorium państwa uczestniczącego w SIS niebędącego państwem członkowskim Unii Europejskiej.

§ 329. W razie niedotrzymania ustawowych terminów do rozpoznania sprawy w przedmiocie wykonania nakazu wydanego przez inne państwo, sąd okręgowy właściwy do rozpoznania sprawy niezwłocznie zawiadamia o tym Ministerstwo Sprawiedliwości, wskazując przyczyny niedotrzymania terminów.

Rozdział 4a⁽¹⁹⁾

Dostęp do danych Systemu Informacyjnego Schengen

§ 329a. Do czynności prezesa sądu należy zapewnienie organizacyjnych i technicznych mechanizmów zabezpieczających dane SIS przed nieuprawnionym dostępem, zniszczeniem, zmianą lub ich utratą, jak również zapewnienie zgodności podejmowanych w danym sądzie działań z obowiązującymi przepisami o dostępie do danych SIS.

§ 329b. Prezes sądu okręgowego wyznacza spośród sędziów tego sądu jedną lub więcej osób

odpowiedzialnych za całodobowe kontakty z Biurem SIRENE. Sędziowie ci powinni posiadać uprawnienie do dostępu do danych SIS. Wyznaczeni sędziowie powinni posiadać telefon komórkowy umożliwiający stały kontakt oraz adres poczty elektronicznej. Numery telefonów oraz adresy poczty elektronicznej udostępnia się Biuru SIRENE oraz bezzwłocznie aktualizuje w przypadku ich zmiany.

§ 329c. 1. Osoba uprawniona do dostępu do danych SIS (użytkownik) obowiązana jest przestrzegać zasad należytej ostrożności w zakresie korzystania z udostępnionych jej funkcji SIS oraz zasad bezpieczeństwa przy przetwarzaniu danych, w szczególności w przypadkach czasowego opuszczenia stanowiska pracy, zakończenia pracy oraz korzystania z zewnętrznych informatycznych nośników danych.

2. Dostęp użytkownika do danych SIS nie powinien trwać dłużej niż jest to konieczne do dokonania wpisu lub wglądu do danych.

§ 329d. Przetwarzanie danych SIS może odbywać się wyłącznie przy użyciu funkcji przewidzianych w systemie, po uprzednim dokonaniu w nim uwierzytelnienia przez użytkownika.

§ 329e. W przypadku zaistnienia podejrzenia, że osoba uczestnicząca w czynnościach sądowych może być poszukiwana za pośrednictwem SIS, można dokonać sprawdzenia danych tej osoby w SIS. W razie uzyskania informacji, że sprawdzana osoba jest poszukiwana za pośrednictwem SIS, bezzwłocznie zawiadamia się o tym Policję lub inny uprawniony organ.

§ 329f. 1. Wpisów, modyfikacji oraz usunięcia danych SIS w sprawach pozostających na etapie postępowania rozpoznawczego i wykonawczego dokonują sądy okręgowe.

2. Wpisów do SIS danych osób poszukiwanych, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1 lub 2 ustawy z dnia 24 sierpnia 2007 r. o udziale Rzeczypospolitej Polskiej w Systemie Informacyjnym Schengen oraz Systemie Informacji Wizowej (Dz. U. Nr 165, poz. 1170 oraz z 2008 r. Nr 195, poz. 1198 i Nr 216, poz. 1367), zwanej dalej "ustawą o udziale Rzeczypospolitej Polskiej w Systemie Informacyjnym Schengen oraz Systemie Informacji Wizowej", dokonuje się bezzwłocznie w przypadku ustalenia, że osoba poszukiwana przebywa, lub zaistnienia podejrzenia, że może ona przebywać na terytorium państwa uczestniczącego w SIS.

3. Wpisów do SIS danych osób, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 3 ustawy o udziale Rzeczypospolitej Polskiej w Systemie Informacyjnym Schengen oraz Systemie Informacji Wizowej, można dokonywać w przypadku ustalenia, że osoby te przebywają, lub zaistnienia podejrzenia, że mogą one przebywać na terytorium państwa uczestniczącego w SIS oraz gdy uzasadnia to waga lub charakter sprawy.

4. Wpisów do SIS danych przedmiotów, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 8 ustawy o udziale Rzeczypospolitej Polskiej w Systemie Informacyjnym Schengen oraz Systemie Informacji Wizowej, można dokonywać w przypadku ustalenia, że przedmioty te znajdują się, lub zaistnienia podejrzenia, że mogą one znajdować się na terytorium państwa uczestniczącego w SIS oraz gdy uzasadnia to waga lub charakter sprawy.

§ 329g. Obowiązkiem sędziego referenta sprawy, w której podjęto czynności poszukiwawcze za pośrednictwem SIS, jest dbałość o aktualność danych wpisanych do SIS, w tym o bezzwłoczną modyfikację lub usunięcie danych nieaktualnych, w szczególności jeżeli osoba, o której mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1 lub 2 ustawy o udziale Rzeczypospolitej Polskiej w Systemie Informacyjnym Schengen oraz Systemie Informacji Wizowej, została przekazana do dyspozycji sądu właściwego do rozpoznania sprawy, nakaz został uchylony lub nastąpiło przedawnienie karalności przestępstwa. Sędzia ten, nie rzadziej niż co 3 miesiące, dokonuje kontroli akt sprawy, w której dokonano wpisu, i podejmuje stosowne działania zmierzające do zapewnienia aktualności danych.

§ 329h. W sytuacjach innych niż wymienione w § 328a ust. 1, jeżeli wykryty zostanie wpis mogący wymagać zastrzeżenia w SIS, że dana osoba nie będzie poszukiwana na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przy jego użyciu, sąd bezzwłocznie informuje Biuro SIRENE o konieczności dokonania takiego zastrzeżenia.

§ 329i. 1. Po każdorazowym wglądzie lub przetworzeniu danych w SIS tworzy się wydruk z czynności lub notatkę urzędową, które dołącza się do akt sprawy.

2. Wydruki, które nie są przydatne dla postępowania, podlegają zniszczeniu.

§ 329j. W przypadku braku bezpośredniego dostępu do danych SIS spowodowanego przyczynami niezależnymi od sądu wpisów do SIS dokonuje się za pośrednictwem centralnego organu technicznego Krajowego Systemu Informatycznego.

Rozdział 5

Czynności w sprawach rozpoznawanych w postępowaniu przyspieszonym

§ 330. Dla zapewnienia niezwłocznego rozpoznawania spraw w postępowaniu przyspieszonym, w sądach rejonowych w dni robocze, soboty i dni wolne od pracy, ustala się następujące godziny urzędowania sądów:

- 1) od godz. 8⁰⁰ do godz. 20⁰⁰ - w sądach o limicie etatów sędziowskich powyżej 35;
- 2) od godz. 8⁰⁰ do godz. 16⁰⁰ - w pozostałych sądach.

§ 331. 1. Prezes sądu rejonowego, jeżeli jest to niezbędne do opanowania wpływu spraw podlegających rozpoznaniu w postępowaniu przyspieszonym, zarządza odpowiednio dłuższe godziny urzędowania sądu, a w sądzie o limicie etatów sędziowskich powyżej 50 może zarządzić całodobowe rozpoznawanie tych spraw.

2. Zmiana godzin urzędowania sądu, ustalonych dla rozpoznawania spraw w postępowaniu przyspieszonym, może nastąpić również na wniosek właściwego prokuratora lub komendanta właściwej jednostki Policji.

§ 332. 1. Przepis § 330 stosuje się odpowiednio do punktów informacyjnych Biura Informacyjnego Krajowego Rejestru Karnego działających przy sądach.

2. Dla zapewnienia dostępu do danych zgromadzonych w Krajowym Rejestrze Karnym, w związku z rozpoznawaniem spraw w postępowaniu przyspieszonym, prezes sądu, przy którym działa punkt informacyjny Biura Informacyjnego Krajowego Rejestru Karnego, może zarządzić odpowiednio dłuższe godziny urzędowania punktu.

3. O wydaniu zarządzeń, o których mowa w ust. 2 oraz w § 331 ust. 1, prezes sądu informuje niezwłocznie Dyrektora Biura Informacyjnego Krajowego Rejestru Karnego.

§ 333. 1. W godzinach urzędowania sądu, ustalonych dla rozpoznawania spraw w postępowaniu przyspieszonym, wyznaczeni sędziowie i pracownicy sądu przebywają w siedzibie właściwego sądu rejonowego.

2. Prezes sądu rejonowego może zarządzić przebywanie wyznaczonego sędziego i pracownika sądu w soboty i dni wolne od pracy oraz w określonych godzinach w dni robocze, poza siedzibą sądu, w warunkach stałego kontaktu telefonicznego.

§ 334. Zarządzenia, o których mowa w § 331, 332 ust. 2 oraz § 333 ust. 2, może wydać również prezes właściwego sądu okręgowego.

§ 335. Prezesi sądów okręgowych i rejonowych zapewniają warunki techniczne, organizacyjne i lokalowe, umożliwiające niezwłoczne rozpoznawanie spraw w postępowaniu przyspieszonym.

§ 336. Prezes sądu rejonowego w przypadku, o którym mowa w § 333 ust. 2, ustala z właściwym prokuratorem rejonowym sposób nawiązania kontaktu z wyznaczonym sędzią.

§ 337. 1. Prezes sądu rejonowego ustala wykaz sędziów i pracowników sądu, wyznaczonych do pełnienia czynności w godzinach urzędowania sądu, ustalonych dla rozpoznawania spraw w postępowaniu przyspieszonym, i przekazuje go niezwłocznie właściwemu prokuratorowi rejonowemu.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio w przypadku wydania zarządzenia, o którym mowa w § 333 ust. 2.

§ 338. Prezes sądu rejonowego i przewodniczący wydziału obejmują nadzorem sprawy

rozpoznawane w postępowaniu przyspieszonym, ze szczególnym uwzględnieniem zachowania terminów w postępowaniu międzyinstancyjnym.

Rozdział 6

Czynności w sprawach o wykroczenia

§ 339. 1. Po wpłynięciu wniosku o ukaranie, złożonego przez oskarżyciela publicznego lub oskarżyciela posiłkowego, przewodniczący wydziału dokonuje wstępnej kontroli wniosku w celu ustalenia, czy spełnia on warunki formalne określone w art. 57 § 2-4 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. Nr 106, poz. 1148, z późn. zm.¹⁵⁾), zwanej dalej "K.p.w".

2. Jeżeli wniosek zawiera braki formalne, w zarządzeniu o zwrocie wniosku określa się 7-dniowy termin do ich uzupełnienia. Jeżeli wniosek nie pochodzi od oskarżyciela publicznego lub pełnomocnika, należy wskazać skutki niewykonania zarządzenia w określonym terminie.

§ 340. W przypadku złożenia wniosku o ukaranie przez oskarżyciela posiłkowego przewodniczący wydziału zarządza niezwłoczne zawiadomienie o nim właściwego oskarżyciela publicznego i wezwanie go do złożenia w terminie 7 dni materiału dowodowego zebranego w toku czynności wyjaśniających w danej sprawie lub do złożenia oświadczenia o braku takiego materiału.

§ 341. 1. Przewodniczący wydziału, wydając zarządzenie o wszczęciu postępowania, kieruje jednocześnie sprawę do rozpoznania na rozprawie lub na posiedzeniu i zarządza wykonanie innych niezbędnych czynności.

2. Zarządzenia, o których mowa w ust. 1, oraz oryginał postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania w przypadku, gdy istnieją okoliczności wyłączające wszczęcie postępowania, umieszcza się w aktach przed wnioskiem o ukaranie.

§ 342. 1. Przewodniczący wydziału, kierując sprawę na rozprawę lub posiedzenie, określa osoby podlegające wezwaniu lub zawiadomieniu o terminie i miejscu rozprawy lub posiedzenia ze stosownym pouczeniem oraz ze wskazaniem skutków określonych w art. 60 § 2 zdanie drugie i art. 65 § 3 K.p.w.

2. Do zawiadomienia lub wezwania, o którym mowa w ust. 1, kierowanego do obwinionego dołącza się odpis wniosku o ukaranie.

§ 343. 1. Oskarżyciela publicznego zawiadamia się o rozprawie lub posiedzeniu, przekazując mu wykaz spraw wyznaczonych do rozpatrzenia w określonym dniu, niezwłocznie po jego sporządzeniu.

2. Sprawy z udziałem tych samych stron lub osób należy, w miarę możliwości, wyznaczyć w tym samym dniu, w następującej po sobie kolejności.

§ 344. W razie śmierci oskarżyciela posiłkowego sąd zawiadamia o możliwości i terminie wstąpienia w prawa zmarłego tylko znane sądowi osoby najbliższe.

§ 345. W przypadku wydania przez sąd zarządzenia o natychmiastowym osadzeniu osoby skazanej w zakładzie karnym stosuje się odpowiednio przepis § 299.

§ 346. 1. Zarządzając, na podstawie art. 82 § 5 pkt 1 K.p.w., zatrzymanie paszportu lub innego dokumentu upoważniającego do przekroczenia granicy, sąd wydaje skazanemu pokwitowanie stwierdzające fakt zatrzymania tego dokumentu i zawiadamia o tym właściwy organ paszportowy oraz Straż Graniczną, a w przypadku cudzoziemca - właściwy urząd konsularny oraz Straż Graniczną.

2. Do sposobu przechowywania i zwrotu dokumentów, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy § 324 ust. 3-5.

§ 347. W razie potrzeby rozpoznawania spraw o wykroczenia w postępowaniu przyspieszonym prezes sądu zapewnia niezbędne warunki organizacyjne, a w szczególności: lokale do rozpoznawania spraw, dyżury sędziów orzekających oraz możliwość korzystania przez obwinionych z pomocy obrońców.

§ 348. Prezes sądu i przewodniczący wydziału obejmują szczególnym nadzorem czynności

podejmowane przez sąd w sprawach o wykroczenia rozpoznawanych w postępowaniu przyspieszonym, z uwzględnieniem zachowania terminów w postępowaniu międzyinstancyjnym oraz w tych sprawach, w których orzeczona została natychmiastowa wykonalność wyroku skazującego.

§ 349. Odpis wyroku nakazowego wydanego na posiedzeniu doręcza się oskarżycielowi, obwinionemu oraz obrońcy, jeżeli nie brali oni udziału w posiedzeniu lub nie byli obecni przy ogłoszeniu, z pouczeniem o terminie i sposobie wniesienia sprzeciwu.

§ 350. W razie gdy w postanowieniu o uchyleniu prawomocnego mandatu karnego sąd nakazał podmiotowi, na którego rachunek przekazano grzywnę, zwrot uiszczonej kwoty, przewodniczący wydziału zarządza niezwłoczne zawiadomienie tego podmiotu oraz ukaranego poprzez przestanie im odpisów postanowienia.

§ 351. 1. Zatrzymane przez Policję prawo jazdy przekazuje się do sądu i przechowuje do czasu wydania przez sąd merytorycznego rozstrzygnięcia w sprawie, a następnie zwraca właścicielowi lub przekazuje organowi właściwemu do spraw komunikacji.

2. Do sposobu przechowywania i zwrotu prawa jazdy stosuje się odpowiednio przepisy § 324 ust. 3-5.

Rozdział 7

Dowody rzeczowe

§ 352. 1. Jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, złożone lub zatrzymane w związku z postępowaniem przedmioty załącza się do akt sprawy, a w miarę potrzeby umieszcza się we wszytej do akt kopercie, na której zaznacza się zawartość i datę przyjęcia przedmiotu oraz nazwę organu lub nazwisko osoby, która go złożyła.

2. Jeżeli przedmioty złożone lub zatrzymane w związku z postępowaniem nie mogą być załączone do akt sprawy ze względu na ich rozmiar lub znaczenie, przechowuje się je w biurze podawczym, kasie sądowej lub innym odpowiednio zabezpieczonym pomieszczeniu.

§ 353. 1. Sposób przechowywania przedmiotów i substancji stwarzających niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia, a w szczególności broni, amunicji, materiałów wybuchowych lub łatwo palnych, materiałów radioaktywnych, substancji trujących, duszących lub parzących, środków odurzających, substancji psychotropowych lub prekursorów określają przepisy odrębne.

2. Nie wolno przechowywać w sądzie artykułów spożywczych, zwłaszcza nietrwałych.

§ 354. Prezes sądu lub wyznaczony sędzia, przy udziale kierownika oddziału administracyjnego, przeprowadza co najmniej raz na 6 miesięcy kontrolę przechowywania przedmiotów na podstawie księgi przechowywanych przedmiotów, a w miarę potrzeby - także na podstawie akt.

§ 355. Prezes sądu zapewnia odpowiednie warunki przechowywania przedmiotów złożonych do sądu, uwzględniając ich rodzaj i wartość materialną.

§ 356. 1. Przekazanie akt sprawy innemu sądowi następuje łącznie z przedmiotami przechowywanymi w związku ze sprawą. Jeżeli przedmiot nie jest przechowywany w biurze podawczym, o przekazaniu zawiadamia się osobę bezpośrednio odpowiedzialną za przechowanie danego przedmiotu.

2. Przedmiotów przechowywanych w związku z daną sprawą nie załącza się do akt sprawy przekazywanych sądowi odwoławczemu, chyba że przewodniczący wydziału sądu pierwszej instancji lub przewodniczący wydziału sądu odwoławczego zarządzi inaczej.

3. W razie przekazania sprawy w celu uzupełnienia postępowania przygotowawczego, o przekazaniu zawiadamia się przechowującego przedmioty złożone lub zatrzymane w związku z postępowaniem w tej sprawie. Przechowywane przedmioty przekazuje się oskarżycielowi publicznemu na jego żądanie lub po upływie 3 miesięcy od daty zwrotu akt, jeżeli sprawa ponownie nie wpłynęła.

Rozdział 8

Wykonywanie orzeczeń sądowych

Oddział 1

Przepisy ogólne

§ 357. 1. ⁽²⁰⁾ Każde orzeczenie, które staje się wykonalne z chwilą uprawomocnienia, powinno być skierowane do wykonania bezzwłocznie, nie później niż 14 dni od daty uprawomocnienia lub od daty zwrotu akt sądowi pierwszej instancji. Postanowienia wydane w postępowaniu wykonawczym wykonalne z chwilą wydania powinny być skierowane do wykonania w dniu ich wydania.

2. Datę skierowania orzeczenia do wykonania stanowi data podpisania przez prezesa sądu lub upoważnionego sędziego zarządzenia o jego wykonaniu.

§ 358. 1. W razie gdy z mocy przepisów szczególnych właściwy do wykonania orzeczonych kar lub środków jest sąd inny niż ten, który orzekał w danej sprawie, odpisy wydanych w postępowaniu wykonawczym orzeczeń, których treść podlega odnotowaniu przez sąd orzekający, należy przesłać temu sądowi z powołaniem się na sygnaturę jego akt.

2. W sprawach, w których właściwy do wykonania orzeczenia jest kurator sądowy, odpis orzeczenia należy przesłać do zespołu kuratorskiej służby sądowej wraz z zarządzeniami dotyczącymi sposobu wykonywania orzeczenia.

§ 359. Wykonywanie dozoru, a także kontrolę wykonywania kary ograniczenia wolności, wykonywania nałożonych przez sąd obowiązków oraz kontrolę okresu próby realizuje kurator sądowy.

Oddział 2

Kara pozbawienia wolności

§ 360. W celu wykonania wyroku skazującego na karę pozbawienia wolności sąd, który wydał wyrok w pierwszej instancji, podejmuje bezzwłocznie wszystkie czynności zmierzające do osadzenia skazanego w zakładzie karnym, określone w art. 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557, z późn. zm.¹⁶⁾), zwanej dalej "K.k.w.".

§ 361. ⁽²¹⁾ 1. Prezes sądu lub upoważniony sędzia wzywa skazanego do stawienia się w wyznaczonym terminie we właściwym areszcie śledczym położonym najbliżej miejsca jego stałego pobytu. Wezwanie powinno zawierać pouczenie o skutkach niestawiennictwa. Prezes sądu lub upoważniony sędzia może polecić doprowadzenie skazanego do aresztu śledczego bez wezwania.

2. O terminie wyznaczonym skazanemu do stawiennictwa prezes sądu lub upoważniony sędzia zawiadamia administrację właściwego aresztu śledczego położonego najbliżej miejsca stałego pobytu skazanego, zobowiązując ją jednocześnie do zawiadomienia sądu o niezgłoszeniu się skazanego w tym terminie.

3. Polecając Policji doprowadzenie skazanego do aresztu śledczego, prezes sądu lub upoważniony sędzia przesyła jednostce Policji właściwej według ostatniego miejsca pobytu skazanego nakaz doprowadzenia i wskazuje areszt śledczy położony najbliżej miejsca jego stałego pobytu, do którego doprowadzenie ma nastąpić. Jeżeli skazanym jest żołnierz, a sąd zarządza doprowadzenie go do aresztu śledczego położonego najbliżej miejsca jego stałego pobytu, nakaz doprowadzenia przesyła się właściwym organom wojskowym.

4. W razie zawieszenia postępowania wykonawczego lub odroczenia wykonania kary pozbawienia wolności, co do której orzeczenie skierowano do wykonania, prezes sądu lub upoważniony sędzia niezwłocznie przesyła odpis postanowienia o zawieszeniu lub odroczeniu do właściwego zakładu karnego lub aresztu śledczego oraz zawiadamia jednostkę Policji, której polecono doprowadzenie skazanego.

§ 362. 1. W razie odroczenia wykonania kary pozbawienia wolności żołnierzowi zasadniczej służby

wojskowej albo osobie powołanej do pełnienia takiej służby, prezes sądu lub upoważniony sędzia zawiadamia o tym dowódcę jednostki, w której skazany pełni służbę, albo właściwą komendę uzupełnień, pouczając o treści art. 157 K.k.w.

2. W razie odroczenia wykonania kary pozbawienia wolności na podstawie art. 336 § 1 K.k., do zawiadomienia należy dołączyć pouczenie o treści § 3 i 4 tego przepisu oraz o treści art. 158 K.k.w.

§ 363. 1. W przypadku skazania na karę pozbawienia wolności wychowanka zakładu poprawczego sąd, który wydał wyrok w pierwszej instancji, bezzwłocznie, po uprawomocnieniu się orzeczenia, wysyła sądowi rodzinnemu wykonującemu środek poprawczy odpis wyroku wraz z informacją o osadzeniu nieletniego w zakładzie karnym.

2. Informację o osadzeniu nieletniego w zakładzie karnym przesyła się również do Ministerstwa Sprawiedliwości.

Oddział 3

Kara ograniczenia wolności

§ 364. ⁽²²⁾ 1. W celu wykonania wyroku skazującego na karę ograniczenia wolności właściwy organ postępowania wykonawczego przesyła odpis lub wyciąg z wyroku ze wzmianką o wykonalności:

- 1) podmiotom wymienionym w art. 56 § 2 i 3 K.k.w. - w przypadku orzeczenia wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w podmiocie zatrudniającym wskazanym przez właściwy organ samorządu terytorialnego lub innym wskazanym przez sąd, w placówce służby zdrowia lub opieki społecznej, instytucji lub organizacji niosącej pomoc charytatywną względnie reprezentującej społeczność lokalną;
- 2) podmiotowi zatrudniającemu skazanego - w przypadku orzeczenia potrącenia wynagrodzenia za pracę.

2. Do odpisu lub wyciągu z wyroku dołącza się pouczenie o obowiązku, zawiadomienia właściwego organu postępowania wykonawczego o dacie rozpoczęcia wykonywania kary ograniczenia wolności oraz o obowiązkach, o których mowa w art. 58 § 1 i 2 oraz art. 59 K.k.w. Podmioty, o których mowa w art. 56 K.k.w., należy również pouczyć o treści art. 83 K.k.

3. Jeżeli kara ograniczenia wolności ma być wykonywana w okręgu innego sądu niż sąd, który wydał wyrok w pierwszej instancji, należy przesłać temu sądowi odpis lub wypis z wyroku wraz z uzasadnieniem, jeżeli zostało sporządzone, ze wzmianką o wykonalności, oraz odpisy dokumentów z akt sprawy, niezbędnych dla prawidłowego wykonania kary.

4. Zarządzając wykonanie kary ograniczenia wolności, polegającej na potrąceniach części wynagrodzenia za pracę skazanego, należy zawiadomić uprawnionego o mających nastąpić na jego rzecz potrąceniach.

§ 365. W razie orzeczenia kary ograniczenia wolności wobec żołnierza służby zasadniczej lub osoby powołanej do czynnej służby wojskowej, kierując do wykonania tę karę, dokumenty, o których mowa w § 364, przesyła się do dowódcy właściwej jednostki wojskowej wraz z pouczeniem o treści art. 323 § 5 K.k.

Oddział 4

Grzywna

§ 366. ⁽²³⁾ W celu wykonania grzywny prezes lub upoważniony sędzia sądu, który wydał wyrok w pierwszej instancji, a w wypadkach wskazanych w ustawie sąd właściwy ze względu na miejsce stałego pobytu skazanego, bezzwłocznie zarządza wpisanie grzywny do dziennika należności sądowych i wzywa skazanego do jej uiszczenia w terminie ustawowym. Wezwanie powinno zawierać pouczenie o skutkach nieuiszczenia grzywny w wyznaczonym terminie.

§ 367. 1. W razie stwierdzenia bezskuteczności egzekucji grzywny nieprzekraczającej 120 stawek dziennych, prezes sądu lub upoważniony sędzia może zarządzić posiedzenie w przedmiocie jej zamiany na pracę społecznie użyteczną.

2. ⁽²⁴⁾ Przed zarządzeniem posiedzenia prezes sądu lub upoważniony sędzia może skierować do

skazanego pismo o wyrażenie zgody na zamianę grzywny na pracę społecznie użyteczną.

§ 368. ⁽²⁵⁾ W celu wykonania orzeczenia w przedmiocie zastępczej kary pozbawienia wolności prezes sądu lub upoważniony sędzia podejmuje czynności zmierzające do osadzenia skazanego w zakładzie karnym lub areszcie śledczym, położonym najbliżej jego miejsca stałego pobytu, określone w art. 11 K.k.w. i innych przepisach.

§ 369. ⁽²⁶⁾ 1. Prezes sądu lub upoważniony sędzia wzywa skazanego na zastępczą karę pozbawienia wolności do stawienia się w wyznaczonym terminie w areszcie śledczym, położonym najbliżej jego miejsca stałego pobytu. Wezwanie powinno zawierać pouczenie o skutkach niestawienia określonych w art. 79 § 2 K.k.w. oraz o treści art. 47 § 2 K.k.w. Prezes sądu lub upoważniony sędzia może polecić doprowadzenie skazanego do aresztu śledczego bez wezwania.

2. O terminie wyznaczonym skazanemu do stawienia się prezes sądu lub upoważniony sędzia zawiadamia administrację aresztu śledczego, zobowiązując ją jednocześnie do zawiadomienia sądu o niezgłoszeniu się skazanego w tym terminie.

3. Polecając Policji doprowadzenie skazanego do aresztu śledczego, prezes sądu lub upoważniony sędzia przesyła jednostce Policji właściwej według ostatniego miejsca pobytu skazanego nakaz doprowadzenia, wskazując areszt śledczy, do którego doprowadzenie ma nastąpić. Jeżeli skazanym jest żołnierz, obowiązek doprowadzenia do aresztu śledczego spoczywa na właściwych organach wojskowych.

§ 370. 1. ⁽²⁷⁾ W razie zawieszenia postępowania wykonawczego prezes sądu lub upoważniony sędzia niezwłocznie zawiadamia o tym właściwy zakład karny lub areszt śledczy i jednostkę Policji, której polecono doprowadzenie skazanego do tejże jednostki penitencjarniej.

2. Jeżeli skazanym jest żołnierz zasadniczej służby wojskowej lub osoba powołana do pełnienia takiej służby, zawiadamia się również dowódcę jednostki, w której skazany pełni służbę, i właściwą komendę uzupełnień.

§ 371. 1. Prezes sądu lub upoważniony sędzia przekazuje na rachunek bankowy dysponenta Funduszu Pracy uiszczoną przez skazanego lub ściągniętą w drodze egzekucji grzywnę, orzeczoną za wykroczenie z art. 119-124 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001, z późn. zm.¹⁷⁾).

2. W przypadku gdy skazany częściowo uiszczył grzywnę lub gdy częściowo została ona ściągnięta w drodze egzekucji, a pozostałą część kary wykonał w formie pracy społecznie użytecznej, o której mowa w art. 45 K.k.w., lub zastępczej kary pozbawienia wolności, o której mowa w art. 46 K.k.w., prezes sądu lub upoważniony sędzia częściowo uiszczoną lub częściowo ściągniętą w drodze egzekucji grzywnę przekazuje na rachunek bankowy dysponenta Funduszu Pracy i informuje go o wykonaniu przez skazanego kary w całości.

Oddział 5

Środki karne

§ 372. Po uprawomocnieniu się orzeczenia o pozbawieniu praw publicznych sąd, który wydał wyrok w pierwszej instancji, zawiadamia odpowiednie organy i instytucje.

§ 373. Po uprawomocnieniu się orzeczenia o zakazie zajmowania określonych stanowisk, wykonywania określonego zawodu lub prowadzenia określonej działalności gospodarczej albo zakazie prowadzenia pojazdów sąd, który wydał wyrok w pierwszej instancji, zawiadamia odpowiednio właściwy organ administracji rządowej lub samorządu terytorialnego, pracodawcę, instytucję lub organizację, o których mowa w art. 180-183 K.k.w., przesyłając odpis wyroku lub wyciąg z wyroku z uzasadnieniem, jeżeli zostało sporządzone, wskazując jednocześnie datę, od której należy liczyć okres wykonywania środka karnego, i pouczając o treści art. 185 K.k.w.

§ 374. 1. W celu wykonania środka karnego przepadku przedmiotów, równowartości takich przedmiotów, korzyści osiągniętych z przestępstwa albo równowartości takich korzyści, odpis wyroku lub

wyciąg z wyroku przesyła się urzędowi skarbowemu właściwemu ze względu na siedzibę sądu orzekającego w pierwszej instancji.

2. W razie orzeczenia przypadku przedmiotu załączonego do akt sprawy lub przechowywanego w biurze podawczym, kasie sądowej lub innym odpowiednio zabezpieczonym pomieszczeniu, przesyła się odpis wyroku lub wyciąg z wyroku do biura podawczego lub kasy sądowej, z zaznaczeniem daty jego uprawomocnienia i poleceniem przekazania przedmiotu właściwemu urzędowi skarbowemu.

3. W razie orzeczenia przypadku przedmiotu przechowywanego poza sądem, przesyła się odpis wyroku lub wyciąg z wyroku do instytucji lub osoby, której przedmiot oddano na przechowanie, z zaznaczeniem daty jego uprawomocnienia i poleceniem wydania przedmiotu właściwemu urzędowi skarbowemu.

4. W razie orzeczenia przypadku przedmiotu z poleceniem jego zniszczenia, wykonanie tego orzeczenia należy do kierownika sekretariatu. Ze zniszczenia przedmiotu sporządza się protokół, który dołącza się do akt sprawy.

§ 375. 1. Prezes sądu lub upoważniony sędzia wykonując orzeczenie o przypadku przedmiotów pochodzących z przestępstwa lub wykroczenia skarbowego, zabezpieczonych przez urząd celny, przesyła temu urzędowi odpis orzeczenia ze wzmianką o wykonalności.

2. Wykonując orzeczenie o przypadku przedmiotów pochodzących z przestępstw przeciwko mieniu, gospodarczych i skarbowych, prezes sądu lub upoważniony sędzia przesyła odpis lub wypis z prawomocnego orzeczenia jednostce Policji, która prowadziła czynności dochodzeniowe w tej sprawie.

§ 376. W razie orzeczenia obowiązku naprawienia szkody, zadośćuczynienia, nawiązki lub świadczenia pieniężnego, sąd z urzędu, bez pobierania opłat, przesyła za zwrotnym poświadczeniem odbioru pokrzywdzonemu lub innej osobie uprawnionej tytuł egzekucyjny.

§ 377. 1. W razie orzeczenia podania wyroku do publicznej wiadomości przez ogłoszenie w czasopiśmie, w wyciągu z wyroku zamieszcza się: imię i nazwisko, datę i miejsce urodzenia, imiona rodziców skazanego, czas, miejsce i rodzaj popełnionego przestępstwa oraz podstawę prawną skazania wraz z wymiarem kary. Przy kwalifikacji kumulatywnej oraz karze łącznej w ogłoszeniu należy podać jedynie przepis najsurowszy, na którego podstawie kara została wymierzona.

2. Nie jest dopuszczalne publikowanie danych dotyczących pokrzywdzonego, chyba że jest to uzasadnione jego interesem i wyraził na to zgodę, składając stosowne oświadczenie.

3. Prezes sądu lub upoważniony sędzia stwierdza prawidłowość sporządzonego wyciągu z wyroku i zarządza jego podanie do publikacji.

Oddział 6

Warunkowe umorzenie postępowania, warunkowe zawieszenie wykonania kary i warunkowe przedterminowe zwolnienie

§ 378. W razie warunkowego umorzenia postępowania karnego i warunkowego zawieszenia wykonania kary prezes sądu lub upoważniony sędzia określa terminy, w których akta powinny podlegać kontroli pod kątem wykonywania obowiązków nałożonych na skazanego.

§ 379. 1. W razie gdy osobę, wobec której warunkowo zawieszono wykonanie kary lub którą warunkowo przedterminowo zwolniono, oddano pod dozór, który ma być wykonywany w okręgu innego sądu, prezes lub upoważniony sędzia sądu, który orzekł dozór w pierwszej instancji, przesyła odpis orzeczenia lub wyciąg z orzeczenia w tym przedmiocie, ze wzmianką o wykonalności, odpowiednio - właściwemu sądowi rejonowemu lub sądowi penitencjarnemu, w którego okręgu dozór ma być wykonywany, dołączając odpisy dokumentów z akt sprawy, niezbędnych dla prawidłowego wykonywania dozoru.

2. ⁽²⁸⁾ W razie zarządzenia wykonania warunkowo zawieszonej kary bądź odwołania warunkowego przedterminowego zwolnienia stosuje się odpowiednio § 369. Do wezwania do stawienia się skazanego w areszcie śledczym, położonym najbliżej miejsca jego stałego pobytu, załącza się odpis postanowienia zarządzającego wykonanie warunkowo zawieszonej kary lub odwołującego warunkowe przedterminowe zwolnienie.

Oddział 7

Zabezpieczenie majątku

§ 380. 1. W razie wydania postanowienia o zabezpieczeniu roszczeń o naprawienie szkody lub grożących oskarżonemu kar majątkowych lub środków karnych o charakterze majątkowym, prezes sądu lub upoważniony sędzia przesyła niezwłocznie właściwemu organowi egzekucyjnemu odpis postanowienia, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności, oraz przekazuje posiadane informacje o majątku oskarżonego. Informacje te należy przekazywać w miarę dokonywania ustaleń w tym zakresie, również po wydaniu postanowienia o zabezpieczeniu.

2. W razie uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, w której wydano postanowienie, o którym mowa w ust. 1, prezes sądu lub upoważniony sędzia przesyła niezwłocznie odpis tego orzeczenia do wiadomości organowi egzekucyjnemu dokonującemu zabezpieczenia.

Oddział 8

Ułaskawienie

§ 381. W postępowaniu o ułaskawienie, sporządzone przez sąd opinie pozytywne o skazanym dołącza się do akt sprawy w opieczętowanej i zaklejonej kopercie.

§ 382. 1. W stosunku do skazanego przebywającego w zakładzie karnym lub areszcie śledczym postanowienie o ułaskawieniu wykonuje sąd pierwszej instancji, a w przypadku gdy akt łaski dotyczy warunkowego przedterminowego zwolnienia - sąd penitencjarny.

2. Jeżeli z postanowienia o ułaskawieniu wynika obowiązek bezzwłocznego zwolnienia skazanego z zakładu karnego lub aresztu śledczego, sąd pierwszej instancji lub sąd penitencjarny doręcza administracji zakładu karnego lub aresztu śledczego odpis postanowienia o ułaskawieniu, nakaz zwolnienia oraz odpis zarządzenia o zwolnieniu skazanego na skutek zastosowania prawa łaski.

3. Jeżeli postanowienie o ułaskawieniu dotyczy skazanego pozostającego na wolności, sąd pierwszej instancji bądź sąd penitencjarny zwraca się pisemnie do ułaskawionego o przybycie do sądu w oznaczonym terminie w celu wręczenia odpisu postanowienia o ułaskawieniu. W razie niestawiennictwa odpis postanowienia o ułaskawieniu przesyła się ułaskawionemu za pośrednictwem urzędu pocztowego.

4. Po dokonaniu czynności związanych z wykonaniem aktu łaski w przedmiocie warunkowego przedterminowego zwolnienia sąd penitencjarny przesyła akta sprawy, wraz z odpisem postanowienia o ułaskawieniu, sądowi, który wydał orzeczenie w pierwszej instancji.

5. O wszystkich przypadkach ułaskawienia zawiadamia się Biuro Informacyjne Krajowego Rejestru Karnego. W razie gdy ułaskawienie dotyczy darowania lub skrócenia okresu obowiązywania zastosowanych środków karnych, zawiadamia się ponadto odpowiednie organy, instytucje, pracodawcę lub organizację.

6. Jeżeli Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej nie skorzystał z prawa łaski, zawiadomienie w tym przedmiocie sąd pierwszej instancji doręcza zarówno skazanym przebywającym w zakładzie karnym i areszcie śledczym, jak i osobom przebywającym na wolności.

Oddział 9

Środki zabezpieczające

§ 383. 1. W celu zapewnienia właściwego wyboru miejsca wykonywania środka zabezpieczającego związanego z umieszczeniem sprawcy w odpowiednim zakładzie psychiatrycznym lub zamkniętym zakładzie leczenia odwykowego i prawidłowego kierowania sprawców do tych zakładów, sąd zasięga opinii komisji psychiatrycznej do spraw środków zabezpieczających, działającej na podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 10 sierpnia 2004 r. w sprawie wykazu zakładów psychiatrycznych i zakładów leczenia odwykowego przeznaczonych do wykonywania środków zabezpieczających oraz składu, trybu powoływania i zadań komisji psychiatrycznej do spraw środków zabezpieczających (Dz. U. Nr 179, poz. 1854 oraz z 2007 r. Nr 18, poz. 113).

2. W celu zasięgnięcia opinii, o której mowa w ust. 1, sąd przesyła do komisji psychiatrycznej do

spraw środków zabezpieczających odpis orzeczenia o zastosowaniu środka zabezpieczającego wraz z opinią biegłych o stanie zdrowia psychicznego sprawcy, w celu wskazania miejsca wykonywania środka zabezpieczającego.

§ 384. 1. Sąd, wykonując orzeczenie o zastosowaniu środka zabezpieczającego, związanego z umieszczeniem sprawcy w odpowiednim zakładzie psychiatrycznym lub zamkniętym zakładzie leczenia odwykowego, po zasięgnięciu opinii komisji psychiatrycznej do spraw środków zabezpieczających i określeniu rodzaju zakładu zamkniętego, w którym sprawca powinien zostać umieszczony, przesyła odpis orzeczenia wraz z poleceniem doprowadzenia sprawcy właściwej stacji pogotowia ratunkowego i właściwej jednostce Policji, a odpis orzeczenia i polecenie przyjęcia - kierownikowi właściwego zakładu zamkniętego. Jeżeli sprawca przebywa w zakładzie karnym lub areszcie śledczym, polecenie doprowadzenia i odpis orzeczenia przesyła się dyrektorowi jednostki penitencjarnej.

2. Sąd poucza kierownika zakładu psychiatrycznego lub zamkniętego zakładu leczenia odwykowego, w którym wykonywany jest środek zabezpieczający, o wynikającym z art. 203 K.k.w. obowiązku przesyłania opinii o stanie zdrowia sprawcy umieszczonego w tym zakładzie oraz o skutkach jego niewykonania.

§ 384a. ⁽²⁹⁾ 1. Wobec sprawcy skazanego za przestępstwo skierowane przeciwko wolności seksualnej, popełnione w związku z zaburzeniami preferencji seksualnych, wobec którego orzeczono środek zabezpieczający określony w art. 95a K.k., sąd, który wydał orzeczenie w pierwszej instancji, po uprzednim zasięgnięciu opinii właściwych biegłych, nie później niż do 6 miesięcy przed opuszczeniem zakładu karnego w związku z przewidywanym warunkowym zwolnieniem lub przed końcem kary kieruje sprawę na posiedzenie w przedmiocie ustalenia potrzeby i sposobu wykonywania środka zabezpieczającego, o którym mowa w art. 95a § 1 K.k., albo sposobu wykonywania środka zabezpieczającego, o którym mowa w art. 95a § 1a K.k.

2. W celu zapewnienia właściwego wyboru miejsca wykonywania środka zabezpieczającego z art. 95a K.k., związanego z umieszczeniem sprawcy w zakładzie zamkniętym lub skierowaniem go do zakładu leczenia ambulatoryjnego i prawidłowego kierowania sprawców do tych zakładów, sąd zasięga opinii odpowiedniej w sprawach seksuologii sądowej jednostki organizacyjnej utworzonej lub nadzorowanej przez ministra właściwego do spraw zdrowia, przesyłając jednocześnie odpis orzeczenia o zastosowaniu środka zabezpieczającego wraz z opinią właściwych biegłych.

3. Sąd, po określeniu zakładu zamkniętego, w którym sprawca powinien zostać umieszczony, przez jednostkę organizacyjną utworzoną lub nadzorowaną przez ministra właściwego do spraw zdrowia, o której mowa w ust. 2, bezzwłocznie przesyła odpis orzeczenia wraz z poleceniem doprowadzenia dyrektorowi jednostki penitencjarnej, zaś w sytuacji, gdy skazany opuścił zakład karny - właściwej jednostce Policji. Sąd jednocześnie bezzwłocznie przesyła odpis orzeczenia i polecenie przyjęcia kierownikowi właściwego zakładu zamkniętego.

4. Sąd poucza kierownika zakładu zamkniętego, w którym wykonywany jest środek zabezpieczający, o wynikającym z art. 203 K.k.w. obowiązku przesyłania opinii o stanie zdrowia sprawcy umieszczonego w tym zakładzie oraz o skutkach jego niewykonania.

5. Sąd, po określeniu przez jednostkę organizacyjną utworzoną lub nadzorowaną przez ministra właściwego do spraw zdrowia, o której mowa w ust. 2, zakładu ambulatoryjnego, w którym sprawca ma obowiązek podjąć stosowne leczenie, bezzwłocznie przesyła odpis orzeczenia: sprawcy, właściwej jednostce Policji lub właściwemu organowi wojskowemu wraz z nakazem doprowadzenia i kierownikowi zakładu ambulatoryjnego wraz z nakazem przyjęcia oraz poucza kierownika zakładu ambulatoryjnego, w którym wykonywany jest środek zabezpieczający orzeczony na podstawie art. 95a K.k., o obowiązku niezwłocznego poinformowania sądu o niestawiennictwie sprawcy na leczenie ambulatoryjne. O konsekwencjach uchylania się od leczenia ambulatoryjnego sąd poucza sprawcę wraz z doręczeniem mu odpisu postanowienia o skierowaniu na leczenie ambulatoryjne.

€4. Po przekazaniu do dyspozycji sądu sprawcy zatrzymanego w związku z niestawieniem się na leczenie ambulatoryjne, sąd niezwłocznie kieruje sprawę na posiedzenie w przedmiocie rozstrzygnięcia, o którym mowa w art. 95a § 2b K.k. Odpis postanowienia doręcza się: sprawcy, Policji lub właściwemu organowi wojskowemu wraz z nakazem doprowadzenia, kierownikowi najbliższego zakładu zamkniętego wraz z nakazem przyjęcia oraz kierownikowi zakładu ambulatoryjnego i zarządza niezwłoczne doprowadzenie sprawcy do zakładu zamkniętego, występując jednocześnie do odpowiedniej w sprawach seksuologii sądowej jednostki organizacyjnej utworzonej lub nadzorowanej przez ministra właściwego do

spraw zdrowia o wskazanie miejsca wykonywania środka zabezpieczającego. Przepisy ust. 2, 3 i 4 stosuje się odpowiednio.

Oddział 10

Należności sądowe

§ 385. 1. Postanowienie ustalające wysokość kosztów procesu wydaje sąd pierwszej instancji, który orzekał w danej sprawie, niezwłocznie po uprawomocnieniu się orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, jeśli rozstrzygnięcia w tym przedmiocie nie zapadły wcześniej.

2. Jeżeli w orzeczeniu kończącym postępowanie nie zamieszczono rozstrzygnięcia o kosztach lub gdy zachodzi konieczność dodatkowego ustalenia ich wysokości, postanowienie, o którym mowa w ust. 1, może wydać sąd odwoławczy.

§ 386. 1. Koszty sądowe i pieniężne kary porządkowe stanowiące należności sądowe ściągane są w trybie właściwym dla ściągnięcia grzywny.

2. Po bezskutecznym upływie 30-dniowego terminu przewidzianego do dobrowolnego uiszczenia, koszty sądowe i pieniężne kary porządkowe ściągane są w drodze egzekucji, o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

DZIAŁ VI

Przepisy końcowe

§ 387. Traci moc rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 listopada 1987 r. - Regulamin wewnętrznego urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. Nr 38, poz. 218, z 1989 r. Nr 53, poz. 315, z 1990 r. Nr 66, poz. 394, z 1992 r. Nr 16, poz. 67, z 1996 r. Nr 70, poz. 334, z 1998 r. Nr 100, poz. 644, z 2000 r. Nr 42, poz. 480 i Nr 117, poz. 1246 oraz z 2001 r. Nr 102, poz. 1123 i Nr 106, poz. 1158).

§ 388. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem § 45 ust. 3 i § 330-338, które wchodzi w życie z dniem 12 marca 2007 r.

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 154, poz. 1787, z 2002 r. Nr 153, poz. 1271, Nr 213, poz. 1802 i Nr 240, poz. 2052, z 2003 r. Nr 188, poz. 1838 i Nr 228, poz. 2256, z 2004 r. Nr 34, poz. 304, Nr 130, poz. 1376, Nr 185, poz. 1907 i Nr 273, poz. 2702 i 2703, z 2005 r. Nr 13, poz. 98, Nr 131, poz. 1102, Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1410, 1413 i 1417, Nr 178, poz. 1479 i Nr 249, poz. 2104, z 2006 r. Nr 144, poz. 1044 i Nr 218, poz. 1592 oraz z 2007 r. Nr 25, poz. 162.

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2005 r. Nr 169, poz. 1420 oraz z 2006 r. Nr 45, poz. 319, Nr 104, poz. 708, Nr 170, poz. 1217 i 1218, Nr 187, poz. 1381 i Nr 249, poz. 1832.

³⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1965 r. Nr 15, poz. 113, z 1974 r. Nr 27, poz. 157 i Nr 39, poz. 231, z 1975 r. Nr 45, poz. 234, z 1982 r. Nr 11, poz. 82 i Nr 30, poz. 210, z 1983 r. Nr 5, poz. 33, z 1984 r. Nr 45, poz. 241 i 242, z 1985 r. Nr 20, poz. 86, z 1987 r. Nr 21, poz. 123, z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 4, poz. 21 i Nr 33, poz. 175, z 1990 r. Nr 14, poz. 88, Nr 34, poz. 198, Nr 53, poz. 306, Nr 55, poz. 318 i Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 7, poz. 24, Nr 22, poz. 92 i Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 12, poz. 53, z 1994 r. Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 83, poz. 417, z 1996 r. Nr 24, poz. 110, Nr 43, poz. 189, Nr 73, poz. 350 i Nr 149, poz. 703, z 1997 r. Nr 43, poz. 270, Nr 54, poz. 348, Nr 75, poz. 471, Nr 102, poz. 643, Nr 117, poz. 752, Nr 121, poz. 769 i 770, Nr 133, poz. 882, Nr 139, poz. 934, Nr 140, poz. 940 i Nr 141, poz. 944, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 757, z 1999 r. Nr 52, poz. 532, z 2000 r. Nr 22, poz. 269 i 271, Nr 48, poz. 552 i 554, Nr 55, poz. 665, Nr 73, poz. 852, Nr 94, poz. 1037, Nr 114, poz. 1191 i 1193 i Nr 122, poz. 1314, 1319 i 1322, z 2001 r. Nr 4, poz. 27, Nr 49, poz. 508, Nr 63, poz. 635, Nr 98, poz. 1069, 1070 i 1071, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1368 i Nr 138, poz. 1546, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 26, poz. 265, Nr 74, poz. 676, Nr 84, poz. 764, Nr 126, poz. 1069 i 1070, Nr 129, poz. 1102, Nr 153, poz. 1271, Nr

- 219, poz. 1849 i Nr 240, poz. 2058, z 2003 r. Nr 41, poz. 360, Nr 42, poz. 363, Nr 60, poz. 535, Nr 109, poz. 1035, Nr 119, poz. 1121, Nr 130, poz. 1188, Nr 139, poz. 1323, Nr 199, poz. 1939 i Nr 228, poz. 2255, z 2004 r. Nr 9, poz. 75, Nr 11, poz. 101, Nr 68, poz. 623, Nr 91, poz. 871, Nr 93, poz. 891, Nr 121, poz. 1264, Nr 162, poz. 1691, Nr 169, poz. 1783, Nr 172, poz. 1804, Nr 204, poz. 2091, Nr 210, poz. 2135, Nr 236, poz. 2356 i Nr 237, poz. 2384, z 2005 r. Nr 13, poz. 98, Nr 22, poz. 185, Nr 86, poz. 732, Nr 122, poz. 1024, Nr 143, poz. 1199, Nr 150, poz. 1239, Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1413 i 1417, Nr 172, poz. 1438, Nr 178, poz. 1478, Nr 183, poz. 1538, Nr 264, poz. 2205 i Nr 267, poz. 2258, z 2006 r. Nr 12, poz. 66, Nr 66, poz. 466, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 186, poz. 1379, Nr 208, poz. 1537 i 1540, Nr 226, poz. 1656 i Nr 235, poz. 1699 oraz z 2007 r. Nr 7, poz. 58.
- 4) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 50, poz. 580, Nr 62, poz. 717, Nr 73, poz. 852 i Nr 93, poz. 1027, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 106, poz. 1149, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, z 2003 r. Nr 17, poz. 155, Nr 111, poz. 1061 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 51, poz. 514, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889, Nr 240, poz. 2405 i Nr 264, poz. 2641, z 2005 r. Nr 10, poz. 70, Nr 48, poz. 461, Nr 77, poz. 680, Nr 96, poz. 821, Nr 141, poz. 1181, Nr 143, poz. 1203, Nr 163, poz. 1363, Nr 169, poz. 1416 i Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 15, poz. 118, Nr 66, poz. 467, Nr 95, poz. 659, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 141, poz. 1009 i 1013, Nr 167, poz. 1192 i Nr 226, poz. 1647 i 1648 oraz z 2007 r. Nr 20, poz. 116.
- 5) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1975 r. Nr 45, poz. 234, z 1986 r. Nr 36, poz. 180, z 1990 r. Nr 34, poz. 198, z 1995 r. Nr 83, poz. 417, z 1998 r. Nr 117, poz. 757, z 1999 r. Nr 52, poz. 532, z 2000 r. Nr 122, poz. 1322, z 2001 r. Nr 128, poz. 1403, z 2003 r. Nr 83, poz. 772 i Nr 130, poz. 1188 oraz z 2004 r. Nr 162, poz. 1691.
- 6) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 554 i Nr 113, poz. 731, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 1999 r. Nr 11, poz. 95, z 2000 r. Nr 120, poz. 1268 oraz z 2005 r. Nr 141, poz. 1183, Nr 167, poz. 1398 i Nr 175, poz. 1462.
- 7) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 49, poz. 509, z 2002 r. Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271 i Nr 169, poz. 1387, z 2003 r. Nr 130, poz. 1188 i Nr 170, poz. 1660, z 2004 r. Nr 162, poz. 1692 oraz z 2005 r. Nr 64, poz. 565, Nr 78, poz. 682 i Nr 181, poz. 1524.
- 8) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 154, poz. 1787, z 2002 r. Nr 153, poz. 1271 i Nr 213, poz. 1802, z 2003 r. Nr 228, poz. 2256 oraz z 2005 r. Nr 169, poz. 1410.
- 9) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 69, poz. 627, Nr 96, poz. 959, Nr 171, poz. 1800 i Nr 173, poz. 1808, z 2005 r. Nr 267, poz. 2258 oraz z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i Nr 191, poz. 1413.
- 10) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2000 r. Nr 48, poz. 552 i Nr 53, poz. 638, z 2001 r. Nr 98, poz. 1070 oraz z 2005 r. Nr 169, poz. 1417.
- 11) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 110, poz. 1189, z 2002 r. Nr 1, poz. 2 i Nr 113, poz. 984, z 2003 r. Nr 49, poz. 408, Nr 60, poz. 535, Nr 96, poz. 874, Nr 217, poz. 2125, Nr 228, poz. 2256 i Nr 229, poz. 2276, z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 173, poz. 1808 i Nr 273, poz. 2703, z 2005 r. Nr 62, poz. 551 i Nr 86, poz. 732 oraz z 2006 r. Nr 149, poz. 1077 i Nr 208, poz. 1540.
- 12) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 121, poz. 769, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 2000 r. Nr 48, poz. 554, Nr 60, poz. 702 i Nr 114, poz. 1193, z 2003 r. Nr 228, poz. 2256, z 2004 r. Nr 146, poz. 1546 i Nr 273, poz. 2703 oraz z 2005 r. Nr 183, poz. 1538.
- 13) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 217, poz. 2125, z 2004 r. Nr 91, poz. 870 i 871, Nr 96, poz. 959, Nr 121, poz. 1264, Nr 146, poz. 1546, Nr 173, poz. 1808 i Nr 210, poz. 2135, z 2005 r. Nr 94, poz. 785, Nr 183, poz. 1538 i Nr 184, poz. 1539 oraz z 2006 r. Nr 47, poz. 347 i Nr 133, poz. 935 i Nr 157, poz. 1119.
- 14) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 128, poz. 840, z 1999 r. Nr 64, poz. 729 i Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 48, poz. 548, Nr 93, poz. 1027 i Nr 116, poz. 1216, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071, z 2003 r. Nr 111, poz. 1061, Nr 121, poz. 1142, Nr 179, poz. 1750, Nr 199, poz. 1935 i Nr 228, poz. 2255, z 2004 r. Nr 25, poz. 219, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889 i Nr 243, poz. 2426, z 2005 r. Nr 86, poz. 732, Nr 90, poz. 757, Nr 132, poz. 1109, Nr 163, poz. 1363, Nr 178, poz. 1479 i Nr 180, poz. 1493 oraz z 2006 r. Nr 190, poz. 1409, Nr 218, poz. 1592 i Nr 226, poz. 1648.
- 15) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 109, poz. 1031 i Nr 213, poz. 2081, z 2004 r. Nr 128, poz. 1351, z 2005 r. Nr 132, poz. 1103 i Nr 143, poz. 1203 oraz z 2006 r. Nr 226, poz. 1648.

- ¹⁶⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 160, poz. 1083, z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 60, poz. 701, Nr 120, poz. 1268 i Nr 122, poz. 1318, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071, Nr 111, poz. 1194 i Nr 151, poz. 1686, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 121, poz. 1033 i Nr 200, poz. 1679, z 2003 r. Nr 111, poz. 1061, Nr 142, poz. 1380 i Nr 179, poz. 1750, z 2004 r. Nr 93, poz. 889, Nr 210, poz. 2135, Nr 240, poz. 2405, Nr 243, poz. 2426 i Nr 273, poz. 2703, z 2005 r. Nr 163, poz. 1363 i Nr 178, poz. 1479 oraz z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i Nr 226, poz. 1648.
- ¹⁷⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 273, poz. 2703, z 2005 r. Nr 64, poz. 565, Nr 94, poz. 788 i Nr 164, poz. 1366 oraz z 2006 r. Nr 94, poz. 651, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 144, poz. 1043, Nr 149, poz. 1074, Nr 158, poz. 1121 i Nr 217, poz. 1588.

Przypisy:

- ¹⁾ § 68 ust. 4 dodany przez § 1 pkt 1 rozporządzenia z dnia 23 grudnia 2009 r. (Dz.U.2009.224.1806) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 1 stycznia 2010 r.
- ²⁾ § 95 ust. 7 dodany przez § 1 pkt 2 rozporządzenia z dnia 23 grudnia 2009 r. (Dz.U.2009.224.1806) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 1 stycznia 2010 r.
- ³⁾ § 95 ust. 8 dodany przez § 1 pkt 2 rozporządzenia z dnia 23 grudnia 2009 r. (Dz.U.2009.224.1806) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 1 stycznia 2010 r.
- ⁴⁾ § 95 ust. 9 dodany przez § 1 pkt 2 rozporządzenia z dnia 23 grudnia 2009 r. (Dz.U.2009.224.1806) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 1 stycznia 2010 r.
- ⁵⁾ § 99a dodany przez § 1 pkt 3 rozporządzenia z dnia 23 grudnia 2009 r. (Dz.U.2009.224.1806) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 1 stycznia 2010 r.
- ⁶⁾ § 168¹ dodany przez § 1 pkt 1 rozporządzenia z dnia 3 stycznia 2012 r. (Dz.U.2012.48) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 13 stycznia 2012 r.
- ⁷⁾ § 168² dodany przez § 1 pkt 1 rozporządzenia z dnia 3 stycznia 2012 r. (Dz.U.2012.48) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 13 stycznia 2012 r.
- ⁸⁾ § 182 został uznany za niezgodny z art. 41 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U.2001.98.1070), a tym samym z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 22 listopada 2010 r. (Dz.U.2010.229.1503) i zgodnie z nim miał utracić moc z dniem 6 grudnia 2010 r., jednakże został zmieniony przez § 1 pkt 4 rozporządzenia z dnia 23 grudnia 2009 r. (Dz.U.2009.224.1806) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 1 stycznia 2010 r.
- ⁹⁾ § 191¹ dodany przez § 1 pkt 5 rozporządzenia z dnia 23 grudnia 2009 r. (Dz.U.2009.224.1806) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 1 stycznia 2010 r.
- ¹⁰⁾ Rozdział 10 dodany przez § 1 pkt 6 rozporządzenia z dnia 23 grudnia 2009 r. (Dz.U.2009.224.1806) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 1 stycznia 2010 r.
- ¹¹⁾ § 288 zmieniony przez § 1 pkt 2 rozporządzenia z dnia 3 stycznia 2012 r. (Dz.U.2012.48) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 13 stycznia 2012 r.
- ¹²⁾ § 313 ust. 3 zmieniony przez § 1 pkt 3 rozporządzenia z dnia 3 stycznia 2012 r. (Dz.U.2012.48) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 13 stycznia 2012 r.
- ¹³⁾ Tytuł rozdziału 4 zmieniony przez § 1 pkt 1 rozporządzenia z dnia 4 marca 2010 r. (Dz.U.2010.40.232) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 31 marca 2010 r.
- ¹⁴⁾ § 327 ust. 1a dodany przez § 1 pkt 2 lit. a) rozporządzenia z dnia 4 marca 2010 r. (Dz.U.2010.40.232) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 31 marca 2010 r.
- ¹⁵⁾ § 327 ust. 3 dodany przez § 1 pkt 2 lit. b) rozporządzenia z dnia 4 marca 2010 r. (Dz.U.2010.40.232) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 31 marca 2010 r.
- ¹⁶⁾ § 327 ust. 4 dodany przez § 1 pkt 2 lit. b) rozporządzenia z dnia 4 marca 2010 r. (Dz.U.2010.40.232) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 31 marca 2010 r.
- ¹⁷⁾ § 328a dodany przez § 1 pkt 3 rozporządzenia z dnia 4 marca 2010 r. (Dz.U.2010.40.232) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 31 marca 2010 r.
- ¹⁸⁾ § 328b dodany przez § 1 pkt 3 rozporządzenia z dnia 4 marca 2010 r. (Dz.U.2010.40.232) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 31 marca 2010 r.
- ¹⁹⁾ Rozdział 4a dodany przez § 1 pkt 4 rozporządzenia z dnia 4 marca 2010 r. (Dz.U.2010.40.232) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 31 marca 2010 r.
- ²⁰⁾ § 357 ust. 1 zmieniony przez § 1 pkt 4 rozporządzenia z dnia 3 stycznia 2012 r. (Dz.U.2012.48) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 13 stycznia 2012 r.
- ²¹⁾ § 361 zmieniony przez § 1 pkt 5 rozporządzenia z dnia 3 stycznia 2012 r. (Dz.U.2012.48) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 13 stycznia 2012 r.
- ²²⁾ § 364 zmieniony przez § 1 pkt 6 rozporządzenia z dnia 3 stycznia 2012 r. (Dz.U.2012.48)

zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 13 stycznia 2012 r.

²³⁾ § 366 zmieniony przez § 1 pkt 7 rozporządzenia z dnia 3 stycznia 2012 r. (Dz.U.2012.48)

zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 13 stycznia 2012 r.

²⁴⁾ § 367 ust. 2 zmieniony przez § 1 pkt 8 rozporządzenia z dnia 3 stycznia 2012 r. (Dz.U.2012.48)

zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 13 stycznia 2012 r.

²⁵⁾ § 368 zmieniony przez § 1 pkt 9 rozporządzenia z dnia 3 stycznia 2012 r. (Dz.U.2012.48)

zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 13 stycznia 2012 r.

²⁶⁾ § 369 zmieniony przez § 1 pkt 9 rozporządzenia z dnia 3 stycznia 2012 r. (Dz.U.2012.48)

zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 13 stycznia 2012 r.

²⁷⁾ § 370 ust. 1 zmieniony przez § 1 pkt 10 rozporządzenia z dnia 3 stycznia 2012 r. (Dz.U.2012.48)

zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 13 stycznia 2012 r.

²⁸⁾ § 379 ust. 2 zmieniony przez § 1 pkt 11 rozporządzenia z dnia 3 stycznia 2012 r. (Dz.U.2012.48)

zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 13 stycznia 2012 r.

²⁹⁾ § 384a dodany przez § 1 pkt 12 rozporządzenia z dnia 3 stycznia 2012 r. (Dz.U.2012.48)

zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 13 stycznia 2012 r.